אלקטרו-שמחית
קיבוצניק מוצר עבור
כיריים גז בישול בוער כפול
הנחה 10%
רח הבנאי 22 ת.ד 1723
טל. 03-808869 חולון

הדף הירוק

דף על המשמר בתנועה הקיבוצית. מס' 222 28 ביולי 1987 ב' באב תשמ"ז

„כדאי לי בפנאי לי"
מרכז הרשת.
שפע חומרים וציוד למלאכות יד ואומנות חוגים והדרכה במקום
מכבדים המחאות של ארגוני הקניות
מבצע לקייטנות
פנאי לי בע"מ
דרך פ"ת 126 ת"א
טל. 258710, 250332

הסדר שהוא עורבא פרח

אישור הסיוע צינן את רוח הקרב של החקלאים – לא לזמן רב (עמ' 6)

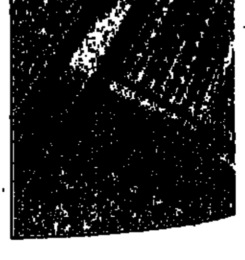

מפעל אלקטרו־גליל, דוגמה יחידה בארץ לשילוב אזורי מוצלח בין עיר לקיבוץ, עומד להימכר. אין כסף להשקעות (עמ' 4)

סיכסוך על שימוש בדרך העוברת בתחומי מעלה החמישה. שלח 9 קיבוצניקים למעצר. טיפול משטרתי שגרתי (עמ' 23)

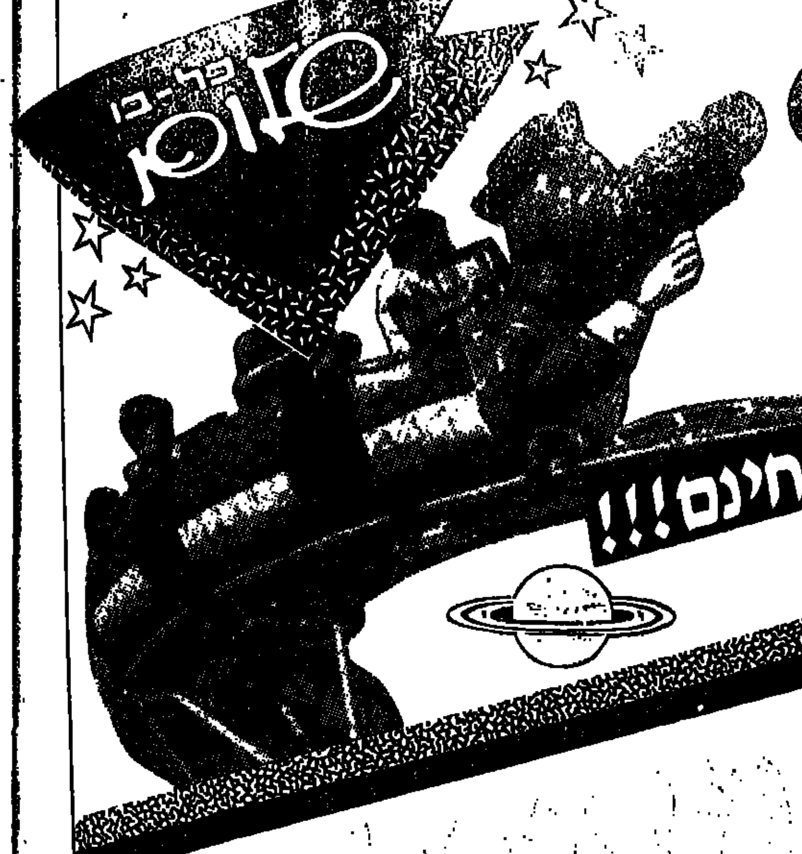

הכניסה למאירלנד חינם!!!

גן השעשועים לכל המשפחה בכל-בו שלום

לכל שוחרי המדע הבידיוני, הגיע למאירלנד נציג מעולם אחר. בואו ליצור עמו קשר, לשוחח עמו, לשאול ולקבל תשובות במהירות דיגיטלית.
הפגישה באמפי המאירלנד יום יום מ־11:00.
ב־2.50 ש"ח בלבד.

פתוח במוצ"ש אחר צאת השבת עד 22.30

הזדמנות נדירה לילדך ללמוד מחשבים ורובוטיקה.

חבילת הבידור המשפחתית במחיר המגוון ביותר

מצפה שלום פתוח עד השעה 01.00

בואו להנות ממתקני השעשועים: תנין האימה, בריכת הכדורים, גלגל ענק ועוד, ולשחק במשחקי וידאו מרתקים.

בואו למצפה מגדל שלום, להשקיף מלמעלה ולהנות מהנוף המרהיב של העיר ת"א.
בלילה תוכלו להנות מעליה למצפה במחיר מוזל, לשבת בפאב מגדל שלום ולהתבונן במראה הייחודי של ת"א בלילה. פתוח עד 01.00 בלילה.

שיגעון של בילוי במאירלנד

מכירת סוף העונה בעיצומה

בואו לכלבו שלום ותהנו מהנחות ענק עד 50% הנחה בכל מחלקות ההלבשה, ההנעלה והתיקים.

תנאים מיוחדים בחנויות הרהיטים של כל-בו שלום בת"א ובחנות החדשה בחיפה, צ'ק פוסט רח' שלמה בן יוסף 7.

מתקני שעשועים מלהיבים לילדים:
- ★ מיני גלגל ענק
- ★ מלתעות התנין
- ★ מבוך השפן
- ★ מתקני ירי כדורים עם פרסים.
- ★ מתקני אימון לכדורסל אוטומטים בנוסח אלופי הליגה האמריקאית.

כל-בו שלום מרכז הקניות והבידור הגדול במדינה.
בואו לבלות יום שכולו הנאה.

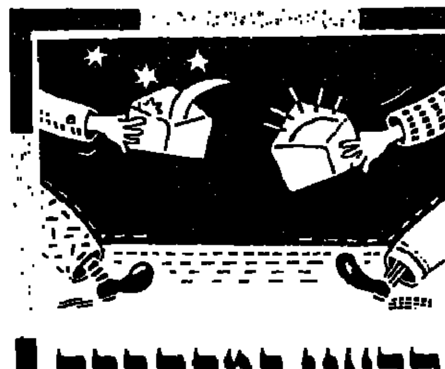

קראנו במכתבכם

הופתעתי לשמוע שד"ר אלי בן-גל, חושב ש„עמוס הנביא נותן יותר תשובות מאנגלס". אני מעריץ גדול של עמוס דווקא מפני שמצאתי בו רק שאלות וקיטרוגים בלי תשובה אחת (ואינני מחשיב גם את התשובות של אנגלס).

נדמה לי, שאם היו מציגים בפני עמוס את מה שד"ר בן-גל משבח כליכך — „מערכת תקנות המסדירות את היחסים שבין אדם לחברו ומחייבות את החבר מרגע שהוא קם בבוקר ועד שכבו לישון", ז"א משטר חיים טוטליטארי מוחלט — תגובתו היתה כדברים שאמר על מערכת התקנות של זמנו: „שנאתי מאסתי חגיכם ולא אריח בעצרותיכם" (עמוס ה' 21).

בכלל, „תשובות" תנ"כיות מסוכנות מאד ודווקא בימים אלה. הנה, למשל, „תשובתו" של ישעיהו — או לפחות אחת מה„תשובות" הסותרות שבו: „ובנו בני נכר חומותיך ומלכיהם ישרתוך", או „ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר איכריכם וכורמיכם, ואתם כוהני ה' תקראו, משרתי אלוהינו יאמר לכם, חיל גויים תאכלו ובכבודם תתימרו" (ישעיהו ס' 10, ס"א 5-6).

נראה לי שברור מי בימינו משתמש ומגשים תשובות אלה ובהצלחה גדולה דווקא.

אי אפשר אפילו להתחיל להאבק בתופעה כזאת, אם לא נתחיל מהנחה שכל ה„תשובות" הן מלכתחילה מפוקפקות, ותשובות של היהדות — עוד יותר מ„תשובותיו" של אנגלס.

ישראל שחק

הדף הירוק

עורכים: ארנון לפיד ויעקב לזר
משתתפים: עמירם כהן, רונית יהל, סימה באר, עודד ליפשיץ, אהוד דור, זיוה שילה, דינה רמג' ושלמה גלזר
עיצוב גרפי: רחל רביר
מזכירת המערכת: רותי קדוש
צלמי המערכת: בועז לניר ומאיר פרטוש
מודעות: חיה קוטב
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, 67771, ת"א
טלפון: 03-378833
מען למכתבים: שק דואר נעול 61999
תוכן המודעות על אחריות המפרסם בלבד
זכויות הגרפיקה שמורות

הטרנספר מתבצע כבר עתה!

לא זה שנגרי דיבר עליו. אלא פירוק, גירוש ונישול חברי בית-אורן.

הכל בשקט ובעלטה — עיתונות התק"ם קיבלה הוראה לא להזכיר יותר את בית-אורן.

האמנם סתימת הפה לכל חברי התק"ם, אשר זועמים ומוחים על מעשה הנבלה — תועיל?

ייתכן שחיי חברי בית-אורן אשר אינם רוצים להכנע לפקודת הגירוש, יהפכו להיות גיהנום. הן בין המייסדים והוותיקים, והן בין הצעירים יש כאלה אשר נכנעו. יבנו את חייהם בעיר והחיים בקיבוץ יישארו זכורים לפי מה שנגלה להם בעת ביצוע גירוש המייסדים.

אולי גם האחרים יישברו. עץ זקן — לא בקלות מתכופף לרוח הסערה ושורשים באדמת הטרשים של הכרמל, אינם חזקים דיים להחזיק עץ גבוה המנסה לעמוד בלחץ. שורשי האורנים — סבוכים זה בזה, וכל עץ בנפילתו מושך איתו אחרים.

כעסתם שאמרנו לכם „אדמה חרוכה תישארו"

והנה, אתם המפרקים — במו ידיכם אתם מדליקים ומשמידים את הערכים, את האנשים, את הענפים, את הנכסים.

התנועה הקיבוצית (לא העסקנים אשר בעיוורונם לא ראו לאן הם מובילים) התנועה שותקת ומשותקת. וכל אחד מתפלל: „אצלנו זה לא יקרה". התפללו, חברים! אולי אי שם יש מישהו שדואג לכם!

דב בן-ארי
חבר קיבוץ בית-אורן

דובר התק"ם מוסר כי לא ניתנה כל הוראה לעתונות התק"ם שלא להזכיר את נושא בית אורן.

בכתבה „משק יגור, טראומה" („הדף הירוק" 220) מוזכרת בעיה, שבפתרונה אני יכולה לעזור.

את אוטו פרוינד לא תוכלו למצוא בספר הטלפונים, מכיוון שנפטר לפני 9 שנים בקירוב ממחלת כליות, כאשר כל השנים חי בתנאים תת-אנושיים, פגוע בגופו ובנפשו.

הפרטים ידועים לי, כיוון שהיה דודו של אבי ז"ל.

מירי סיבמן,
גניגר

עובדה היא, שבעיית יחסנו אל המורשת התרבותית של עמנו, אינה יורדת מסדר יומנו. הדבר מתבטא כמעט בכל גליון של „חותם" „השבוע" „בקיבוץ" ו„הדף הירוק". גם הציבור שמילא את האולם בבית התפוצות בהתכנסות „הקיבוץ — זרם ביהדות?", שאורגנה ע"י אלי בן-גל, הוכיח זאת.

יש איפוא לברך על כך, שנתתם מקום לאלי להביע את דעותיו בנדון, אך אני מצטער שלא סקרתם את מיגוון הדעות שבאו לביטוי באותו כנס. במיוחד חסר לי פרסום שתי עובדות יסודיות, שלדעתי ראויות לכך שציבור הקוראים של „הדף הירוק" יידע עליהן:

א. דעתו של אלי, כי הקיבוץ הינו זרם ביהדות, לא התקבלה על חלק גדול (וכנראה רוב הציבור הנוכח). הדבר הודגש בדברי הסיכום של ד"ר איילי. אף יוסלה בר-ציון, שפתח בהכרזה, כי מובן מאליו לגביו שהקיבוץ הוא זרם, אמר לי בעת הפיזור, כי שוכנע שאין הדבר נכון.

חברי הקיבוצים משתייכים — מבחינת התייחסותם למורשת הלאומית — לזרמים רעיוניים שונים ואין ל„חבורה" בסיס משותף אחר מאשר הרצון להילחם בבורות בנדון.

הקו המפריד העיקרי הוא בדבר סמכותה של המסורת. גם בדבריו של אלי יש ביטוי לאי-ההסכמה עם החלטת מועצת הקבה"א בהזורע, שרואה במסורת מקור השראה ולא סמכות. חברים רבים מחפשים תחליף קיבוצי ל„מועצת גדולי התורה". לדעתי, הנושא העקרוני הזה מסתתר לרוב גם בוויכוחים הסמנטיים (העיקריים — לפי הערכתי) בעניין שלילת החילוניות וחיפוש מלים חלופיות כגון יהדות חופשית, ריבונית וכד'.

ב. במקביל לסדנה של מרטין בן מורה (ולא במנוגד), מתוכננת בגבעת-חביבה סדנה לגיבוש זהות יהודית הומניסטית חילונית. התוכנית מבוססת על לימוד המורשת התרבותית על כל רבדיה. אני — ואינני יחידי — משוכנע, כי ככל שהציבור יידע יותר אודות המורשת הזאת, תהיה הכרעתו בדבר יחסה אליה מבוססת ורצינית יותר. אני מניח שהוא יישאר פלוראליסטי בגבולות מסויימים.

הבעיה רצינית למדי והגיע הזמן שנפסיק לדבר בסיסמאות ובסטריאוטיפים „על", אלא יש לגשת ללימוד „את" הנושאים.

זכריה גורן

הדיווח של ר.ק. („ארוכה הדרך לפרוגרמה" הדף הירוק" 221), מהפגישה בחולדה שגוי ומטעה. לא אמרתי שהשותפות בין גבעת-חיים איחוד ומאוחד ב„גת" היא דוגמה שלילית. אינני חושב כך ומהיכרות רבת שנים עם ביח"ר „גת", יודע אני על הישגים חשובים שתודות להם מאות חברי קיבוצים מתפרנסים ממנו בכבוד.

בדיון העקרוני על מודל רצוי לפתרון בעיות היסוד של התעשייה הקיבוצית, טענתי שדגם השותפות של שני קיבוצים במפעל אחד, אינו הדגם שיכול להבטיח את עתידה. דרושות שותפויות רחבות יותר, של מספר מפעלים, כל אחד בקיבוץ אחר, שעוסקות יחדיו במו"פ, בתכנון קווי ייצור ובשיווק משולב, כדי להתמודד עם המציאות התעשייתית בת זמננו.

מפעל אחד. אפילו משותף לשני קיבוצים, לא עתיד לפתור את בעיית הגודל הגובר של היחידות המתמודדות בשוק. לכן נדרש מודל אחר ולא כפי שסולפו דברי בעיתונכם.

ראובן שפירא
גן-שמואל

כמובן שקראתי את הרשימה „עמליה של החוליה" („הדף הירוק" 220), כי: א. הייתי שם, באיילת-השחר בעת הכנס; ב. אירגנתי אותו.

הרשימה בהחלט מרגשת. יש בה פיקנטיות.

אך מטרת הכנס לא היתה רק מפגש חברים. המטרה היתה הרבה מעבר לזה: בימים שבמדינה אומרים מחתרות, כאילו כל המחתרות היו שוות-ערך, ומנסים לגמד את פעילותנו ובהרבה מקומות אמנם מצליחים בכך, חשוב היה להביא את הדברים לראש-פינה וחצור הגלילית ששם ראשי המועצות מאנשי הליכוד! על כן הוצאנו את הכנס מאילת, ששם היה רק מפגש חברי החוליה.

דבר נוסף: מוטוס היה רק אחד ממפקדי החוליה. היה שם גם שלון חגלין (פיקד גם בפריצת המעפילים בעתלית) והיו בנות שמשך שירותן בחוליה היה יותר מאשר של עמליה, והיו גם אחרים.

לפיכך נראה לי, שהרשימה הנחמדה לא קלעה בדיוק לעניין.

חיים גופר,
גנוסר

קראתי דברים שכאבו לי. כאדם, שהקיבוץ יקר לו, נראו לי הדברים מעוותים ביסודם, וכאלה שאינם יכולים להתקבל כהוגנים על דעתה של חברה אנושית.

מדובר באם קשישה וחולנית של חברת קיבוץ, הגרה ערירית בעיר וזקוקה לסעד חומרי ונפשי. האין דבר טבעי מזה, שבתה תהיה לה למגן ותקנתה לגור בביתה?

והנה, תקנון הקיבוץ אינו מאפשר זאת. החוקים שהקיבוץ חקק לעצמו, אינם מכירים באפשרות שאם חולה תימצא בקרבת בתה. מי יוכל להצדיק מעשה כזה?

עם כל השיקולים שניסיתי לשקול ולעמוד לצד הקיבוץ, שהוא כידוע מופת החברה, לא מצאתי דבר להצדקתו.

בת כזו, התוכל להנות משלוות ביתה הקיבוצי וכל האופף אותו, בעת שהיא יודעת שאינה יכולה להגיש מפתה לאמה? היערב לה לחמה במקום זה, התרווה צמאונה?

האמנם בית תיקרא מסגרת נוקשה ובלתי מתחשבת זו?

שרה בן-חור
חולון

גדי סרנם מעין-החורש, צוטט בכתבה „שורת המתנדבים" („הדף הירוק" 221) כמי שמשתייך לעם לועז — ולא היא. במקום: „אני שאינני יהודי ולא היה לי קשר לעם הזה..." צריך להיות: „אף על פי שאני יהודי, לא היה לי קשר לעם הזה" וגו'.

עניין של אי-הבנה.

תצוגה מרהיבה
של סטריאו 1987
מבחר מערכות ורמקולים
מבחר קומפקט דיסק
מחירים נוחים ואפשרות לתשלומים

JVC, ROTEL YAMAHA, ONKYO, MARANTZ, AIWA LUXMAN WHARFEDALE, PIONEER, JAMO, JBL, BOSE, TEHNICS, BEW, ADC, SANYO ואחרים...
מעבדת שירות תיקוני מערכות ורמקולים
סטריאו שורי
איתך לאורך שנים!
הרצל 59, חיפה. טל. 671273

סטריאו פלוס
לומר שרצית סטריאו
אולם התצוגה הגדול ביותר
המחירים הזולים ביותר
סטריאו פלוס
רח' אידלסון 7, קומה ב', פינת בן-יהודה 9, ת"א
טל' 03-656027

עד כאן

מחבלייך ומהרסייך ממך יצאו

חם בכל הארץ? בגליל רותח. מאמר השיטנה נגד הקיבוצים, שהתפרסם במקומון של קרית-שמונה, „מבט לקריה", העלה את הטמפרטורות הגבוהות בלאו הכי, מעלה מעלה.

אין זו ההתפרצות הראשונה וגם לא האחרונה. העימותים בין קרית-שמונה לקיבוצניקים הם כבר עניין של מסורת. מועדי בחירות למשל, הם זמן צפוי להתלהטות רוחות. בבחירות של 1981 התפרסמה במקומון „מידע 8" קריקטורה מזוויעה בה צויירו-תוארו הקיבוצים כחיות טרף העטות על קרית-שמונה מכל כיוון אפשרי.

אז קם גדעון גלעדי (כפר גלעדי) והגיש תלונה למשטרת ישראל על הוצאת דיבה. כרגיל בתסריטים כגון אלה, פנתה אליו מזכירות קיבוצו לבטלה. כרגיל בתסריטים כגון אלו, גדעון התרצה. בדיעבד הוא מצטער על כך: „הבלגתי אז התפרשה כחולשה, והזמינה נכך את המהלך האחרון". השבוע, לאחר פירסום הכתבה עשה גדעון גלעדי, אורח ישראלי שומר חוק וסדר, פעם נוספת את דרכו לתחנת המשטרה בקרית-שמונה, וכצפוי, נחסם גם הפעם ע"י מזכירות קיבוצו בטענה ש„המועצה האזורית" מטפלת בנושא.

גדעון: „יש לי הרגשה ששוב מחליקים את הנושא, מטאטאים אותו מתחת לשטיח. אם אראה שגם הפעם מטייחים, אגיש תלונה ויימצאו מספיק חברים שיבואו עימי. לא ניתן לחבורת פושעים שלא מייצגת איש בקרית-שמונה, להכתיב נורמות התנהגות וליצור מתחים בין אנשי הקריה לקיבוצים."

תחילתה של הסערה הנוכחית במחלוקת שפרצה לפני כשנה בין קרית-שמונה והקיבוצים שדה-נחמיה ומעין-ברוך. הללו גידרו שטחי קרקע בסמוך לירדן והחלו להשכיר אבובים וציוד קיט למטיילים, במקומות בהם נהגו תושבי הקריה לרחוץ בנהר.

על רקע זה, תקף חבר הנהלת העירייה, צדוק אבשלום, את הקיבוצים ובתגובה התראיין חבר שדה-נחמיה, מיכאל בן-דרור למקומון „מידע 8" והצדיק את המעשה. משפט קשה שלו, בו הגדיר את אנשי קרית-שמונה „קהל כיכרות וחוגגי מימונה", ותלונתו על הפסולת שאלה משאירים בחופי החצבני, עוררו רוגז רב בקריה ושימשו קרקע נוחה למאמר הנוכחי.

כותב המאמר שמעון עשור, גיבור מקומי חדש, הנו יליד קרית שמונה, בן 27, בוגר אוניברסיטת תל-אביב במינהל עסקים, שימש בשנים 85-86 כדובר העירייה. נמוך קומה, מזוקן, חובש כיפה — ואם להודות על האמת, נשמע לגמרי שפוי למרות שראש העיר שלו מוכן לפקפק בכך.

במאמר השיטנה שלו, הוא משווה את חברי הקיבוצים באצבע הגליל למחבלים: „המחבלים, שניסו בעבר, למוטט את העיר, לא הצליחו — אבל מה שלא עשו המחבלים, יעשו קיבוצי הסביבה". המאמר, שכותרתו „תכנית ההשתלטות של הקיבוצים — חיסול קרית-שמונה בעתיד הקרוב", מפרט תכנית, לכאורה, של הקיבוצים, המאיימים לחסל את המסחר והתיירות בקרית-שמונה.

ע"פ התכנית המפורטת בעיתון, מתכוונים חברי הקיבוצים להקים בשטחם שני קניונים, מסעדות, בתי-קפה, ומה לא — שיחסלו, לטענת הכותב, את פרנסתם של 1500 משפחות בקרית-שמונה החיות ממסחר ותיירות.

סגידת קיש - הפתרון הסופי •
זוהי התוצאה הנובעת מתוכנית ההשתלטות של הקיבוצים
חרפת רעב צפויה לאלף משפחות המתפרנסות מהמסחר בק.שמונה
הסיפור המלא בליווי תמונה ומפה בעמוד 21.

„מבט לקריה" קורא לצאת למלחמת חורמה בתכנית ההשמדה של קרית-שמונה: „אל לנו להגיש את צווארנו. רצינו שלום ואחוות עם קיבוצי הסביבה, אך התנהגותם מוכיחה על זלזול התנשאות וחוסר התחשבות לפי הפסוק ,הרצחת וגם ירשת'. אנו מודים מראש ליפי הנפש שיזעקו לנוכח חומרת כתבה זו. אך אנו מאמינים בכוחו של הפסוק ,הקם להורגך השכם להרגו'."

— שמעון עשור, אתה לא מתחרט?

— „לגמרי לא, קראתי את הדברים שבע-שמונה פעמים לפני הפירסום ואני שלם עם כל מלה שמופיעה בהם."

— כולל ביטויים כמו „פתרון סופי" ו„הקם להורגך השכם להרגו"?

— „אמרתי לך שאני עומד אחורי כל מלה וכל משפט".

— מה המניע לכתבה?

— „זה התחיל מהסיפור של מיכאל בן-דרור אבל לא זו הסיבה העיקרית. אני מודאג מהשתלטות הקיבוצים על הירדן ועל המסחר באזור.

הקיבוצים מתעתדים להקים שני קניונים — האחד באמפיתיאטרון של עמיר והשני באזור צומת גונן — שעלולים לקפח פרנסתם של כ-1500 משפחות בקרית-שמונה, המתפרנסות ממסחר."

— והאמצעים בהם השתמשת, מקדשים את המטרה?

— „במקרה זה כן, כולל ביטוי כמו ,פתרון סופי' עם כל הקונוטציות שמתחברות אליו. רציתי לזעזע, ואני חושב שאת המטרה הזו השגתי".

תגובות? במערכת המקומון „מבט לקריה" הטלפון אינו מפסיק לצלצל וכמעט כל העיר לחצה לשמעון עשור את היד. כמעט, אמרנו. היו גם מי שהסתייגו ואפילו גינו.

דודו בר-ער מרצה במכללת תל-חי להיסטוריה ואזרחות, בעל תואר ראשון במדע המדינה והיסטוריה: „את כתב הפלסתר הזה", הוא אומר, „קראתי עוד ביום שישי, והזדעזעתי. זו כתבה מבישה ומבחילה, ואני, כתושב קרית-שמונה, מתבייש בה. ההתבטאויות של עשור הן בלתי נסלחות, ולא משנה בכלל מהן הנסיבות או הסיבות שגרמו להן".

פרוספר עזרן, ראש העיר קרית-שמונה, מאדריכלי הפיוס בין הקיבוצים לקריה, תמך מאז ומתמיד בהבנה ובפעילות משותפת: „הדברים שנכתבו במאמר מזעזעים ומדהימים בחריפותם. המשפטים שאולים מתקופות אפלות ונכתבו על דעתו ואחריותו של הכותב בלבד!! צר לי מאד על הפרסום וחבל שהציבור שותה בצמא גדול כל כך דברי בלע שכאלה".

יחד עם זלמן גסטר, יו"ר המועצה האזורית גליל עליון, מתכנן פרוספר עזרן כבר בימים הקרובים, שיחות ופגישות עם נציגי ציבור בקריה ובקיבוצים, על מנת להרגיע את הרוחות ולהחזיר יחסי שכנות טובים לקדמותם.

ראש העיר עזרן: „הכתבה לא הרסה את שיתוף הפעולה המבורך וההבנות שטופחו במהלך השנים האחרונות. כדאי שנזכור ששותפות הגורל של הקיבוצים וקרית-שמונה באזור הזה, חזקה יותר מכל דבר אחר. אם נצמח — נצמח ביחד, ואם ניפול, חלילה — ניפול יחד. הקניונים שעליהם מדובר, הם ביצה שלא נולדה. עורבא פרח. במידה ויקומו — תהיה זו ברכה לכולם, לטובת האזור כולו".

זלמן גסטר יו"ר המועצה האזורית גליל-עליון: „הכתבה מורכבת מאינפורמציה מאד לא מדוייקת ועושה שימוש ב„נשק חלוד" מהעבר. יש בה אלמנטים סנסציוניים מתוך כוונה, כנראה, להשיג קצת פרסומת. אל לנו להתייחס אליה ברצינות, כי היא רחוקה מלשקף את מערכת היחסים הטובה שלנו, עם הנהגת העיר ותושביה".

זלמן ממעיט בחשיבות הכתבה ולחברי הקיבוצים בגליל הוא אומר: „אל יקלקל מאמר זה את קשרי הידידות הטובים בינינו לבין תושבי קרית-שמונה".

שיתוף הפעולה המבורך, יחסי ההבנה שטופחו וקשרי הידידות הטובים יחזרו בשבועות הקרובים למסלולם התקין. עד להתפרצות הבאה.

איצי ברתנא, רונית יהל

עד כאן

בשל תפוח

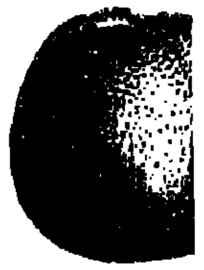

„מקוממת אותי העובדה, שהם מרמים את עם ישראל ומוכרים לו תפוחים מכל מיני מקורות בתור „תפוחי גולן"," אומר הרב יחזקאל ראום איש רמת-מגשימים. ומה שמכעיס את הרב ראום עוד יותר היא העובדה כי תפוחים אלו נמכרים לעדה החרדית כתפוחי גוי, שאין בהם חשש לעורלה בשל שנת השמיטה.

עובדת היות השנה שנת שמיטה, גונבה גם לאוזני הדרוזים של הגולן ובשל כך הלכו הללו וחתמו על חוזי אספקה מיוחדים עם המקפידים במיצוות. רצה הגורל ובאביב 1987 היכתה קרה את צפון רמת הגולן ומטעי התפוחים ניזוקו קשות. קיבוץ אל-רום שתפוחיו נשרו, ספג הפסד כספי ניכר. להוסיף נזקי טבע לנזקי הכלכלה הנכונה.

אצל הדרוזים נוצרה בעיה כפולה: פגיעה קשה בתפוחים ואי יכולת לעמוד בחוזי האספקה שנחתמו. ישבו, טיכסו עצה והעלו פתרון מקורי. יקנו תפוחים מכל רחבי הארץ, יארזו אותם אצלם כתפוחי „חרמון" וישלחו לשוק.

משהגיע הסיפור לרב יחזקאל ראום, יצא הרב לשטחי המטעים, ראה את הנזקים, בדק את התוצאות ופנה מיד לנציגי העדה החרדית והזהירם לבל יפלו בפח.

מנהל בית האריזה „פירות הגולן", שלום בלאייר, קיבוצניק ממרום-גולן, אינו מופתע. אנחנו, הוא אומר, מכירים היטב את סיפור הדרוזים והתפוחים והפעלנו את החוגים הדתיים דרך הרב ראום כדי שיטפלו בבעיית השמיטה.

החבר'ה האלה, נוטעים מטעים בלי אישור, עושים זאת על אדמות מדינה ומשיגים לצורך כך מים בדרכים לא כשרות. בנוסף על כך הם שוברים את השיווק המאורגן ופוגעים במגדלים, מסאסא במערב ועד מרום-גולן במזרח. מגדלים שהתפוח הוא מקור הכנסה מרכזי בשבילם.

לעצם העניין, חשוב לשלום בלאייר לציין, כי בבית האריזה שלו „פירות הגולן" נלקחה שנת השמיטה בחשבון, ולפיכך עיבדו שניים משלושת הישובים הדתיים את המטעים באופן מיוחד, שמאפשר לחרדים לקנות את הפרי.

למרות הקרה, לא הקיפה הפגיעה במטעים את כל הישובים ומתוך 14 אלף הטון ששווקו בשנה שעברה ותוכננו להשנה, ישווקו השנה כ-11 אלף טון.

את תגובת הדרוזים לא הצלחנו להשיג למרות מאמצינו הכנים. אז אם אתם רוכשים השנה תפוחי „חרמון" ואם תבדקו היטב. אולי תגלו באחת הפינות, כתוב בקטן: Mode in Hong Kong. אולי.

שלמה גלזר

סוף סוף גם בארץ!!!
Sherwood®
איכות וחידוש שאתה יכול להרשות לעצמך
מבצע קומפקט דיסק
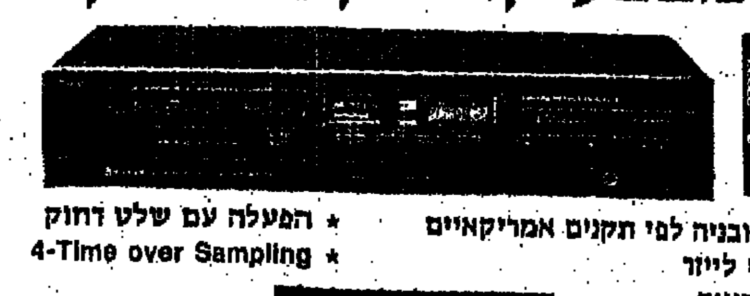
* תכנון ובניה לפי תקנים אמריקאיים
* 3 קרני לייזר
* 20 זכרונות
* הפעלה עם שלט רחוק
* 4-Time over Sampling
מכירה גם בהמחאות
אמנון סאונד אלקטרוניקס בע"מ
רח' בוגרשוב 42 ת"א ● טל' 03-295620

רכזי קניות - חברי קיבוץ
קלטות איכות RKL
בעשרות קיבוצים נהנים החברים מקלטת איכותית ברמה גבוהה ביותר.
קלטות R.K.L - איכות ללא פשרות.
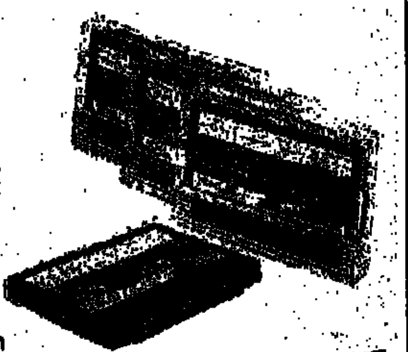
הפצה:
• גיל אימפורט טל. 04-529647
• אופטימל טל. 04-662462
• צחי מעבדות טל. 03-304406
• מוצרי תכן טל. 03-283267
ירושלים, חיפה, באר-שבע
ארקל בית-זרע

אלקטו״יוק

גם המפעל היחידי שהוא דגם מוצלח לשילוב אזורי, עומד להימכר. הרבה דיבורים, מעט מאוד מעשים

כשתשוב ד"ר סילוויה ביז'אוי, חוקרת השילוב האזורי מיד־טבנקין, מחופשתה בפאריס המעטירה, תצטער בוודאי לשמוע כי המפעל היחידי בארץ אותו יכולה היתה לציין כדגם מוצלח לשילוב אזורי, חדל מלהיות כזה. בעליו החליטו למוכרו.

הכוונה למפעל אלקטרו־גליל בקרית־שמונה. מפעל בבעלות משותפת (50%־50%) של החברה לפיתוח הגליל (קיבוצי הגליל) והחברה לפיתוח קרית־שמונה (שיכון עובדים ועיריית קרית־שמונה).

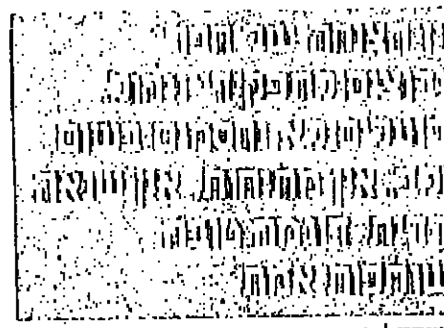

המפעל עוסק בפיתוח, ייצור ושיווק מוצרים אלקטרוניים המאפשרים שליטה, בקרה, ואיסוף נתונים, בתחום התעשיות עתירות הידע. המייחד את אלקטרו־גליל הוא היותו המפעל היחיד בארץ המנוהל בשותפות שווה בין קיבוצניקים ותושבי עיירות־פיתוח. האחרונים, שותפים שווי־זכויות בכל התחומים ובכל המחלקות במפעל — מהייצור ועד ההנהלה הפעילה והרחבה.

מפעלים אחרים, אשר ניסו דרכים שונות לשיתוף העובדים בהנהלה ובקבלת החלטות, מבלי לקדמם לתפקידי ניהול במחלקות המפעל, נכשלו. במפעלי גרנות למשל, השמיע לאחרונה אחד מנציגי התאגידים ביקורת חריפה: „כבר שנים רבות שמדברים על קידום עובדים שכירים במפעלים, ולא עושים דבר בנדון. לדעתי, לנוכח הדעות הרווחות בין המנהלים במפעלים בגרנות, אין לצפות לקידום עובדים וחבל שנשלה עצמנו ואחרים".

את המאמצים, רציניים יותר ורציניים פחות, לשלב עובדים במערכות הניהול של מפעלים אזוריים, ניתן לסכם ככישלון חרוץ. גם מפעלי הגליל העליון לא יצאו מכלל זה, למעט אלקטרו־גליל.

מוכרים בלבד

מוצלח ככל שיהיה — לאחר שהתברר לאסיפת המשקים, כי אלקטרו־גליל הגיע לשלב בו יש לעשות מאמץ בתחום השיווק והפיתוח ומדובר על השקעה של 1 מיליון דולר לפריצת שווקים, החליטה אסיפת המשקים למכרו. על יוסי גנשר (עמיר), מנהל החברה לפיתוח הגליל, הוטל הביצוע.

גנשר: „הנושא עקרוני. בגוף הנקרא „אסיפת המשקים" יושבים דרך קבע נציגי כל קיבוצי הגליל השותפים בחברה לפיתוח הגליל. אסיפת המשקים החליטה ב־4.5.86 לצמצם את חלקנו במפעל. לצמצם את מספר העובדים, להצר את צעדי המפעל ולצמצם מעורבות כספית בו. משמעות צעדים אלה ברורה: סגירת המפעל. מועצת המנהלים באלקטרו־גליל מנועה מקבלת החלטות שינגדו החלטת אסיפת המשקים או שיעקפו אותה.

לא נותרה איפוא ברירה, אלא ליצור קשר עם חברות ישראליות וזרות, ולמכור את חלקנו במפעל.

אנו והחברה לפיתוח קרית־שמונה, נחזיק יחד ב־26% מהבעלות, בכדי לשמור על אינטרסים חיוניים כגון: שינוי הון המניות, שמירת מעמד העובדים מהקיבוצים, שמירת זכותנו להחלטה בנושאים עקרוניים, ומניעת העברת המפעל מהגליל למרכז הארץ או לחו"ל — אם השליטה בו תעבור לחברה זרה.

חבל שדווקא כאן, במפעל בו נוצקו דפוסי עבודה מיוחדים, אנו מתקפלים".

השורה התחתונה במחקרה של ד"ר סילוויה ביז'אוי, „שילוב שיתוף או ניכור אזורי?" היתה:

השילוב האזורי כפי שהוא היום, אין בו תועלת, ועדיף היה לנצל את המשאבים המצומצמים ממילא לפעילות אחרת.

ד"ר ביז'אוי בדקה את השילוב האזורי מהיבטים שונים: חברתיים, כלכליים וחינוכיים. על המפעלים האזוריים כתבה: „מערכת היחסים בין מעסיק — עובד במפעלים האזוריים היא כשלון. התנועה הקיבוצית בהישגיה עם עובדים במפעלים נראית כמפגרת בהרבה בנושא עובד ומעביד, ולא רק אחרי מודלים של הסוציאליזם, אלא גם אחרי מודלים חדשניים של... הקפיטאליזם!! החשיבה היסודית מוטעית."

הדברים הללו גרמו, כצפוי, למחאות בעיתונות הקיבוצית, בעיקר מצידה של המחלקה הפוליטית בתק"ם, שם יושבים אנשי השילוב האזורי.

ד"ר סילוויה ביז'אוי: „הרציתי בית־טבנקין על עבודתי. הוזמנו רבים, ביניהם אנשי השילוב האזורי. פונקציונרים שונים ועיתונאים. התכוונתי לדבר על השילוב האזורי והותקפתי כחוקרת. נעלמו כללי המשחק. התייחסו אלי בחוסר כבוד. לא ציפיתי שהותקף כך, עבודתי הוצגה כלא אמינה".

מדוע דווקא אלקטו־גליל?

מפעל אלקטרו־גליל הוקם בשנת 1982. אלקטרו־גליל הינה חברת אלקטרוניקה היחידה בקרית־שמונה, השייכת לתחום התעשיות עתירות הידע. המפעל הוקם ע"י מיג"ל (מרכז ידע גליל־עליון), בתמיכת רפא"ל שהיוותה גורם משמעותי ופעיל בשלביו הראשונים.

אלקטרו־גליל מעסיק היום 75 עובדים מתוכם 65 מקרית־שמונה, 6 מקיבוצי הגליל, 5 מהמושבים.

זהו המפעל היחידי בקרית־שמונה המסוגל לקלוט את תושבי העיר והאיזור, בוגרי מגמות תיכוניות ואקדמיות באלקטרוניקה. מדוע הוחלט למכור דווקא אותו?

האם לא הושקעו בחידוש פסי ייצור ופיתוח מפעלים אחרים באזור סכומים דומים ואפילו גדולים יותר?

הייתכן כי המפעל באמת „גדול" על התפיסה השמרנית לדגם של מפעל אזורי, ואם כן, אילו תשובות יתנו הקיבוצים לחבריהם הרואים עתידם בתחומים אלו?

קורטוב תקווה

כאמור, את קרן האור היחידה ראתה ד"ר ביז'אוי בנושא השילוב האזורי במפעל אלקטרו־גליל: „הבעלות המשותפת באחוזים שווים עם קרית־שמונה, יכולתם של העובדים להגיע לכלל התפקידים והמשרות בהתאם לכישוריהם, מייחדים את המפעל. יש לעקוב אחריו, הוא עלול להביא את השינוי המיוחל ביחסי מעביד — עובדים במפעל אזורי. אולי מכאן יצמח השינוי!" — אמרה ד"ר ביז'אוי.

גיורא לבקוביץ (דפנה) ממקימי אלקטרו־גליל ומי שכיהן בתפקידים מרכזיים רבים במועצה האזורית גליל־עליון, לא היה שותף להחלטה על מכירת המפעל. הוא מצר על ההחלטה ורואה בה טעות אופיינית בדרך קבלת החלטות ע"י אסיפת המשקים.

זה המפעל היחיד בין מפעלי הקיבוצים, אומר גיורא, בו אין הנצחה של חברי קיבוצים לתפקידי ניהול. הפועלים לא נחסמים בשום שלב. הקידום אפשרי על־ידי הכל. אין מתיחות, קנאה ויצירת קרקע פוריה לשנאה הדדית. ההנהלה המשותפת לקיבוצים ולקרית־שמונה מאפשרת סוף־סוף שותפות אמת: „למה לכל הרוחות חייב מפעל זה להימכר? אסור היה לצמצם את חלקנו באלקטרו־גליל — ובכל מחיר".

הקיבוצניקים לא יוצנחו

מכולם כועס עודד בשן — מנהל אלקטרו־גליל. בשן, תואר שני בכלכלה ומינהל, בן כפר־בלום, היום בכרמיאל, קיבל את ניהול המפעל לפני שלוש שנים כאשר המפעל עמד להיסגר בגלל ניהול כושל. את עקרונות החינוך הקיבוצי הוא מיישם הלכה למעשה במפעלו: „כל עובד יכול להתקדם להישגים וניהול ללא קשר למקום מגוריו. האווירה במפעל שקטה. המפעל שייך לעובדיו. הצלחתו — הצלחתם. כשלונו — כשלונם. ועד העובדים איתנו בראש אחד. לחברי הקיבוצים אין פריבילגיות מיוחדות".

באילו פריבילגיות מדובר?

רכב למשל. רכב המפעל אוסף אותם מקיבוצם. איני מעוניין בעימותים מיותרים עם אנשי קרית־שמונה.

הייתכן מפעל אזורי בלי עימותים?

כן, ורק מהסיבה שהקיבוצים כאן, באלקטרו־גליל, אינם הבעלים הבלעדיים. אין להם רוב. המערכת האזורית לא מנחיתה כאן כוח אדם לניהול. לא דחיפות צאתו של חבר מקיבוץ לעבודה באיזור מכתיבה מנהל חדש, אלא כישוריו.

עודד חוזר ומדגיש, כי התנאי אותו הציב בקבלו את ניהול המפעל היה בנושא זה. בדיעבד מסתבר, כי מתוך כלל עובדי אלקטרו־גליל (75 איש) רק זהה הם חברי קיבוצים וכולם מהנדסים השייכים לצוות המחקר במפעל.

קשה ליצור „מתח" כאשר יש כל־כך מעט קטין במפעל, ואולי זהו סוד ההצלחה?

„תסלחי לי", עונה עודד בחוסר סבלנות, „בכל המפעלים האזוריים, הקיבוצניקים הם המנהלים. ביניהם עובדים בקו הייצור. באלקטרו־גליל לא הזה. ביום בו יוצנח לכאן מנהל קיבוצי, את עבודתי.

המפעל הוא דוגמה טובה, חלון ראווה לשילוב אזורי אמיתי. הצלחנו ליצור תדמית אחרת ליחסי קרית־שמונה והקיבוצים. למרות כל החששות אנו מצליחים בעסקינו. מחזרים אחרי מוצרינו (לקוחות חוסיים) מכל העולם. הסיבה למכירת המפעל אינה הישגי השילוב האזורי, חלילה, אלא בהשקעות בסכום של כמיליון דולר".

מערכת קפואה מיושנת

„הגוף המכונה אסיפת משקים", מוסיף עודד „שקוע בבעיות השעה. נציגי הקיבוצים קשה בשל מצבם הכלכלי העכשווי ואין פנויה לעשיית חשבון לטווח ארוך. חשבון זה משמעו פריצת דרך ועסקות במיליארדים!!

נכון, המפעל אינו חברת ביטוח, אולם קצב חיזור החברות מחו"ל מבטיח כי לא נישאר יתומים".

בשן מעיד על עצמו ש„קצה נפשו" במערכת קפואה, דוגמתית ומיושנת, ואין זמנו פנוי לשיכנוע ולנסיונות חוזרים לשנות את החלטות אסיפת המשקים.

גם התנגדותם של יוסי גנשר מנהל פיתוח הגליל, גיורא לבקוביץ ומהנדסי המפעל להחלטה בדבר מכירת המפעל, ונסיונם לשנותה, לא עלו יפה.

מקומו של בשן כמנהל אלקטרו־גליל, אינו מותנה בחילופי בעלים. הישגיו ותמיכת העובדים בו שומרים על מקומו הבטוח בכורסת המנהלים. להנחה שאולי אין אנו מספיק חכמים „לרוץ" עם מפעל עתיר ידע שכזה, הוא משיב: „יש אמת בדברים".

מחקרה של ד"ר ביז'אוי יונח בוודאי למשמרת בית־טבנקין, שם יעלה אבק. ומסקנותיה? אלו יוושמו בעתיד ע"י המפעלים האזוריים באותה תנופה ובאותו מרץ והצלחה כפי שיושמו עד כה.

רונית יהל ■

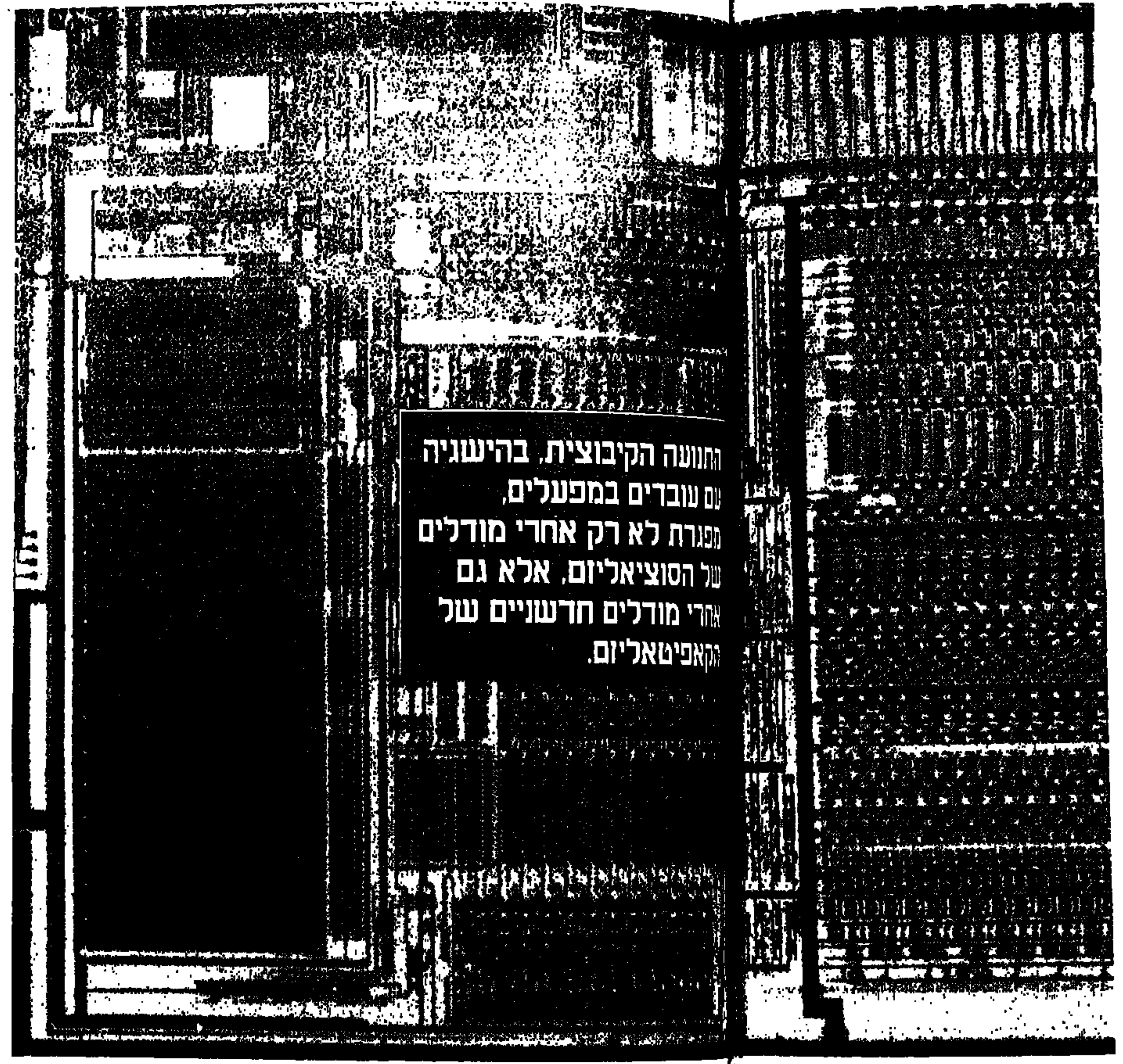

עד כאן

אחינו יעקב

מן המטוס שי־ הגיע ארצה נ־ שבוע שעבר. לראשונה בטיסה ישירה מרומניה, ירד אסיר ציון יעקב לוין (28), יחד עם רעייתו יהודית וחותנו מרק ניפוניאשצ'י, ואת ראשו מעטרת כיפה לבנה, עליה מתנוססת הכתובת „כהנא צודק".

בין מקבלי פניו, הפגין נוכחות בולטת „הצודק", שזוהה ודאי בקלות על־ידי לוין, שכן עוד בהיותו בכלא בבריה"מ, היה לוין לאוהד נלהב של תנועת כך, ולפי בקשתו נשלחה אליו תמונתו של המנהיג. אותה שמר בארנקו. השניים נפלו זה לזרועות זה חבוקים.

בנמל התעופה, המתינו לעולה החדש גם חברים ממגדל־עוז שבגוש־עציון, קיבוצו המאמץ של לוין, המקיים עם המשפחה קשר הדוק מזה שלוש שנים. בתקופה בה שטף גל אימוצים של אסירי ציון את הקיבוצים, הלך קיבוץ מגדל־עוז ואימץ את משפחת לוין, אומר צביקי ארליך, האחראי והמקשר של משפחת לוין בקיבוץ.

לזכות הקיבוץ נרשמה פעילות ענפה למען המשפחה: התכתבות רצופה, קשר טלפוני, מבצע החתמות למען שיחרורה, ונסיונות להפעיל גורמים היכולים לעזור, כמו שר הקליטה ועוד. בסוכות אף בנו סוכה עבור המשפחה, חגגו את יום־הולדתו מיד לאחר מעצרו, ועוד כהנה וכהנה.

„משפחת לוין מהווה עבורנו סמל לגבורה יהודית, ואנחנו שמחים שהיינו חלק ממאבק ציוני טהור", מוסיף בדרמטיות צביקי.

אהדתו של לוין לכהנא, מושכת לא מעט אש אל הקיבוץ. בקיבוץ ידעו עוד טרם בואו כי נשבה לאידיאולוגיה של כהנא, „אבל אז עוד לא ידענו עד כמה ואיך" אומר צביקי. „זה מאד מפריע ומציק לנו, אך אל לך לשפוט אותו. הוא חדש כאן ואנחנו מאמינים בכנות שהוא צריך לבחון את הדברים מחדש. אמרנו לו, באת לישראל וכמו נולדת מחדש. אתה צריך ללמוד מה חושב כל צד במחלוקת ולגבש דעה".

— ומה היתה תגובתו?

— הוא קיבל את דעתנו.

— מה שלא עצר בעדו מלצאת בהכרזות פוליטיות, בזכות ההתיישבות מעבר לקו הירוק...

— זה בסדר... ואנחנו מקווים שהוא ינהג לפי עצותינו ועם הזמן ימתן את דעותיו, אם כי לא נכפה עליו כל דעה שהיא. בכלל, דע לך, שהוא חש באי־הבנת של הקיבוץ מאהדתו לכהנא, ולכן אין צורך להבליט את העובדה שהוא כהניסט, מפני שהדבר עלול לפגוע בצורה קשה במאבק למען יהודי בריה"מ. הסברנו לו כי חשוב מאד שעולי בריה"מ יתחבבו על כל עם ישראל, הרי שהמאבק למען עלייתם יקיף את כל שורות העם. עליכן רצוי שבתקופה הראשונה שלהם בארץ יעשו כל שאפשר למען מאבק זה, וההזדהות שלו עם כהנא רק עלולה להזיק.

— ועצם היותו כהניסט, אינו מזיק בשלעצמו?

— אצלנו בקיבוץ לא נהוג לכפות דעות פוליטיות. אם וכאשר תהיה פעילות גלויה של חבר למען כהנא, נהיה בבעיה. עד כה לא נתקלנו בבעיה כזו, ואם תתעורר נדון לגופו של עניין...

משנשאל ארליך אם יתאפשר לכהנא לבקר את לוין בקיבוץ, הוא משיב. שזו שאלה פרובוקטיבית ומזיקה וכל תשובה שיתן רק תנפח את העניין מעל ומעבר לכל פרופורציה.

מזכירת הקיבוץ לאה (לצי) ניר, מתלבטת בשאלה ולבסוף אומרת שלדעתה אין לכהנא מה לחפש במגדל־עוז. כאן זה לא המעון שלו ולכן לא יבוא.

הקשר שלה עם המשפחה התמצה, לפי־שעה, בברכת־שלום על השביל. „הם כל הזמן מוקפים בחברים המטפלים בהם ובאורחים רבים". אבל היא כן הספיקה לראות שאת הכיפה ההיא, הסיר מעל ראשו, כעצת החברים.

„חיכינו לבואם ואנחנו שמחים מאד שהם הגיעו סוף כל סוף. ואף הביעו נכונות לגור אצלנו ולנסות להשתלב בחיי הקיבוץ.

כאן בקיבוץ אנחנו מתייחסים אליהם כאל 'פרוייקט קליטה' רגיל, אם־כי לא פשוט ולא קל, ומקווים שבסופו יצטרפו אל 55 החברים במגדל־עוז".

ואם בתום התהליך תבקש משפחת לוין לקבוע את ביתה במגדל־עוז, ועדיין יחזיק יעקב באהדתו לכהנא. „או אז יכולה להיות לנו בעיה עם זה", אומרת המזכירה.

רותי קדוש

עם ארקל על הדשא

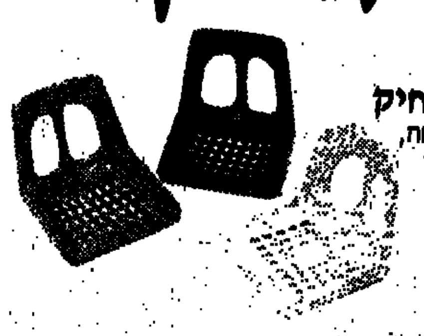

מושבי פלסטיק במחיר מצחיק
קחו אותם איתכם לפיקניק עם המשפחה, למופעי פארק, לבריכת השחיה ולמגרשי הספורט. רכז קניות פזר את המושבים על מדשאות הבריכה, החברים יודו לך.

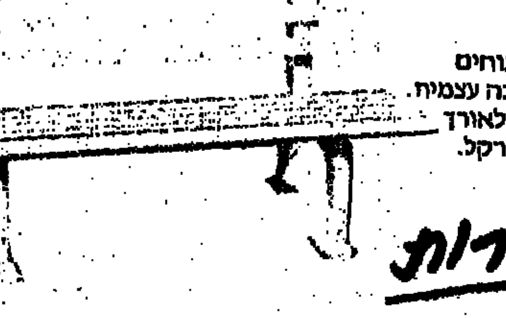

ספסלי-גן
דגמים חדישים בעיצוב מודרני. נוחים לישיבה ממושכת וניתנים להרכבה עצמית. יש לך פינת חמד בגן, בפארק או לאורך השדירה? יש לך צורך בספסלי ארקל.

מבצע מכירות
לרכזי קניות בהתיישבות העובדת

חדש: ספסלים ללא משענת מתאימים למלתחות ולמקלחות.

תצוגה ומכירה:
סוכנות ראשית, מוצרי תכן בע"מ
• תל-אביב, רח' הארבעה 6, טל. 263267
• ירושלים, אזור התעשיה תלפיות, טל. 718211
• חיפה, רח' גול 16 חוף שמן, טל. 674283
• באר שבע, רח' קרן קיימת 39, טל. 39123

ארקל בית-זרע
ד.נ. עמק הירדן טל. 06-755331

בדימור מורידים מחירים!!!

מבצע מיוחד — הובלה חינם לכל הארץ
הנחה מיוחדת לעולים חדשים

• חדר שינה כולל: מיטה 140x190, ראש למיטה, 2 ארונות לילה, מזרן אורטופדי — 749.
• מזנון 4 חלקים — 930.
• פינת ישיבה סלונית באיכות מעולה — 1100.
• פינת אוכל שולחן 160x80 + 6 כסאות — 849.
• מזרן קפיצים אורטופדי 140x190 — 315.
• מזרן מפי אורטופדי 190x140 — 250.

תשלומים לתקופה ארוכה באמצעות

„דימור"

קול ברמה נשמע

חברי כנסת אמרו להם: עד שלא תעלו לגבעת הקרב מול הכנסת, סימן שהמצב לא מספיק קשה. ברמת־הגולן לא מדברים על אלימות. מדברים על „סף חיכוך עם החוק"

עכשיו זה כבר קריטי על סף הקטסטרופה. תקוות ישובי רמת־הגולן למימוש הבטחות. ומחיקת החובות הרובצים עליהם ללא־נשוא — נתבדתה.

ועדת הכספים של הכנסת פיזרה סוכריות מציצה, אינפוזיית־דמה לחודש חודשיים. בגולן אומרים ש„זורים סוכריות בעיניים", טיפה שאין בה תועלת מלבד שמירה על שלמות הקואליציה.

יהודה וולמן, קיבוץ מרום־גולן

יונתן אמון, קיבוץ מבוא־חמה

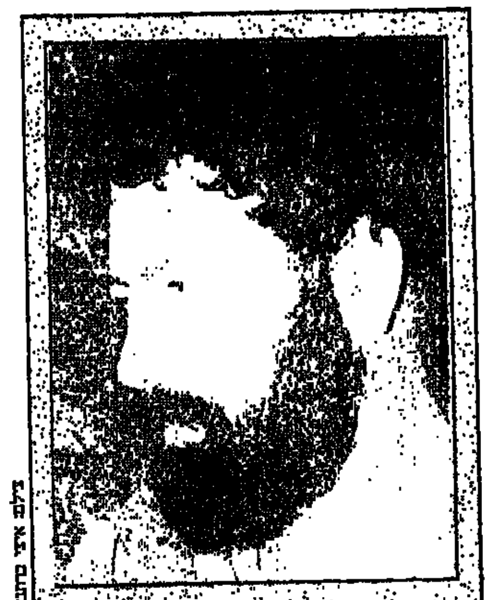
מוטי לוי, מושב נאות־גולן

איתן אוגד, מושב רמות

עכשיו גם ברור להם, לכל ישובי הגולן, משניר בצפון ועד מבוא־חמה, כי אם לא יצאו למלחמה על קיומם — לא יישרדו.

בגולן, חשוב להסביר, אולי יותר מבכל אזור אחר בארץ, פועלת מערכת כלים שלובה בין הישובים למגזוריהם השונים. גורל המושבים קשור בגורל הקיבוצים ולהיפך.

בכפר הנופש של נאות־גולן הושקעו 5 מיליון דולר. למרות רווח תפעולי של 200־300 אלף דולר, צמח החוב תוך שנתיים ל־12 מיליון דולר!

גם לאנשי הגליל יש מה לומר. כמי שזכרון הקטיושות, פגזי המרגמה והשיריון הסורי עדיין לא נשתכח מלבם, הם יודעים שארץ הגולן היא חבל ארץ חיוני לקיומו של הגליל.

„לא ניתן כי תיפגע אבן מאבני הבזלת של הגולן, משק ממשקי המושבים, פלח ממטע המנגו של כפר־חרוב". אומרים בגליל. „יש להבטיח, לאלתר, את המשך קיומם של המושבים והקיבוצים, שנשך הריבית והחובות האדירים כפפו קומתם והביאום ליאוש, תיסכול ועזיבה."

אנשי הקיבוצים בגולן, מאד פאסיבים בעבר, קמו ועשו מעשים. ניערו את היאוש וחוסר התקווה שאחזו במושבים המתמוטטים, ויחד איתם הם אר־טרטו על הבריקדות. יותר נכון, יורדים לשפלה, יוצאים למסע הישרדות ש„ישטוף את כל הארץ" לדבריהם. מי יורד? איתן ליס — ראש המועצה, יונתן אמון ממבוא־חמה, מוטי לוי מנאות־גולן, ניסים שאול מקצרין. מי לא?

על הקרשים

יונתן אמון, מרכז משק מבוא־חמה, נראה קצת מותש. החום, המאבק המתמשך שעות העבודה הארוכות, עושים את שלהם.

בגולן אומרים, שבל נטעה בו. האיש חזק, הוא שפירק את המפעלים האזוריים הכושלים שם, הוא שמוביל היום את מאבק הישרדות הישובים בגולן, קיבוצים ומושבים כאחד. דעתו בנושא ברורה וחדה.

— „בגולן יש חיבור ברור מאוד בין הקיבוצים והמושבים: מועצה אזורית משותפת, משקים דומים, בעיות דומות, אותה מנטליות. הישובים צמחו ביחד, רבים הם בני הארץ, דור שני להתיישבות העובדת.

אם אנשי הגולן הבינו נכון את האינטרס הלאומי המחייב התיישבות כאן — צריכים לתת לנו גב, לעמוד מאחורינו. אם גם המדינה החליטה שהאינטרס הלאומי מחייב שנשב כאן ולא 15 ק"מ מת"א או 5 דקות מכפר־סבא — היא צריכה לדעת שיש לכך מחיר, שישנם דברים שקשה יותר לעשותם כאן מאשר במרכז הארץ.

מבוא־חמה נמצאת עכשיו בתקופת צמיחה. אבל מבוא חמה בלי המושבים בדרום הגולן ובלי כל הדינמיקה שצומחת פה — אין לה עתיד.

אנחנו, מה שלא יהיה, לא מדברים על נטישה. זה הבית, ואין בכוונתנו לנטוש אותו. אנחנו, רוצים שקיומנו כאן יהיה מכובד, אבל מוכרחים להוריד מאיתנו את גבנון החובות. הדבר החמור ביותר שקורה במושבים הוא שאנשים מאבדים את האמון בעצמם. לא מאמינים יותר שאפשר לצאת מהבוץ. נוצרת תחושה שלסיפור הזה, לרומן הזה עם הגולן אין תוחלת. אנשים במושבים יקומו וילכו.

לפני שנה יצאו המושבניקים להפגין בכבישים.

הקיבוצים לא הצטרפו, היו משוכנעים שיגיעו להסדרים. נתנו אמון במערכת שתסדר את הדברים בצינורות הרגילים.

למה בעצם לא? אם אפשר היה למחוק לאלסינט 80 מיליון דולר, לקנות „בזול" את מנועי בית־שמש, לסייע מאסיבית למספנות ישראל — אפשר גם לסייע לחקלאות ולהתיישבות! גם זה מפעל של המדינה לא?

המשבר בתנועת המושבים גרם לאנשי המושבים בגולן לחשוב שאין מי שעומד מאחוריהם. שאין להם גב כלכלי וחברתי. המושבים מתפקדים היום כמושבות, אין שם אותה תחושת היחד שהיתה עד לפני שנה. כל אחד לנפשו.

בקיבוצים „רוככו" הזמנים הקשים. השירות הרפואי, חינוך ותיפקוד החברה לא נפגמו. במושב נפגעו כל המערכות. למעננו, עלינו לפעול עימם במשותף. ברור היום כי מדובר בעתיד ההתיישבות היהודית בגולן.

להרגשתנו, יש סחבת, ויש מי שפשוט רוצה לדפוק את ההתיישבות בגולן. ח"כים אמרו לנו: עד שלא תעלו לגבעת הקרב מול הכנסת, סימן שהמצב לא מספיק קשה, שזה לא בדם אצלכם. יש מי שרוצה שנזחל על ארבע. לך תספר להם שאנשי המושבים „על הקרשים". שאין להם כח נפשי וזמן לעלות לירושלים.

גם הגולן יכולה לחשוף שיניים בסגנון ישראלי: לעשות שביתת תוצרת ולאמלל את עקרות הבית. יעלמו המלפפונים, העגבניות, הקישואים, נעכב תוצרת אחרת, נסגור כבישים ומה לא. אם חברת החשמל יכולה להוריד את „השאלטר" גם אנחנו יכולים, אם לא תהיה ברירה — נעשה.

להערכתי, לממשלת ישראל חשובה שלמות הקואליציה יותר ממצוקת המתיישבים והמערכת ההתיישבותית".

מתכון להסתבכות

נניח שאתה רוצה להיות חקלאי ברמת־הגולן. בעיה? לאו דווקא. אם עברת את ועדת הקבלה במושב ונמצאת מתאים מבחינת גיל, גיל הילדים ותעסוקה הולמת מחוץ למושב (מחקלאות בלבד קצת קשה להתפרנס...), לא נותר לך אלא לקבל את חלקתך — מסוקלת, מרושתת קווי מים. כולה שלך!

מאיפה הכסף להתחיל, אתה שואל? אל תדאג. יאמרו לך בסוכנות — תעבוד, תדשן, תזרע, תשתול, תיטע, תרסס ותגיש חשבון, כל שלושה חודשים. סמוך על סמוך — אנחנו משלמים! ובינתיים? אתה שואל, בינתיים קח הלוואה מארגוני הקניות, המושב יערוב ואנחנו נפרע בזמן.

אתה משקיע מכספי ההלוואות, מקבל החזר שקלי מהסוכנות. מעביר אותו לארגון הקניות וחוזר הביתה שמח וטוב־לב. מסתכל על המטע — תאווה לעיניים, איזה יופי!

הזמן רץ, חולפת לה שנה, ועוד אחת והעצים שנטעת — תפוח ואפרסמון ואגס, ויש לך גם גודגדן וענבי יין — מכים שורש וממלאים אותך באופטימיות. עד שיום בהיר אחד — הפתעה ידידנו היקר, אומרים לך בארגון הקניות, אתה חייב לנו כסף, והרבה!

— רגע אחד...

— וגם רשמנו לך את החוב בדולרים, שיהיה יותר קל לזכור.

— רק רגע...

— אתה זוכר את ההלוואה של כך וכך שקלים? אז יש לנו חדשות בשבילך — היא היתה צמודה

(המשך בעמ' 18)

הדבר החמור ביותר שקורה במושבים. הוא שאנשים מאבדים את האמון בעצמם. נוצרה תחושה שלרומן הזה עם רמת־הגולן אין תקווה.

■ רונית יהל

■ איצי ברתנא

מאבק על נשמת [illegible]

הסדר חובות המושבים אינו בר־ביצוע, סבור עודד ליפשיץ. במוקדם או במאוחר תצא ההתיישבות העובדת למאבק הישרדות. מלים בלבד לא יועילו

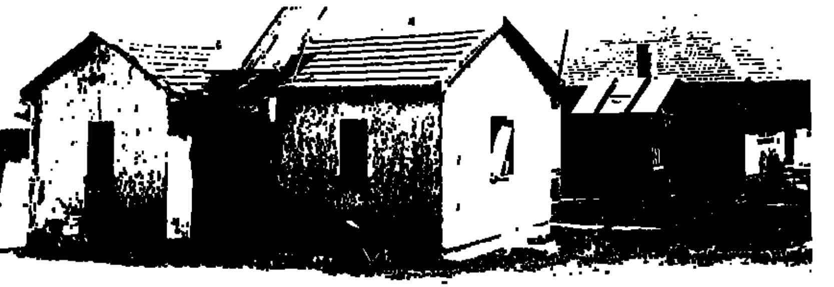

ההתיישבות נקרעת בין מאבק על עצם קיומה ובין נאמנות לפרס, אבי התוכנית הכלכלית שהרסה אותה

כאשר יום מטה המאבק של ההסתדרות, המושבים והקיבוצים, את פעולתו הראשונה — כינוס חירום של נציגי ההתיישבות העובדת, ביוליט על דרכי המאבק נגד ריבית הנשך המוטלת את גב החקלאות, לא יכול היה איש מחברי המטה לנחש שיום לפני הכינוס תאשר ועדת המשנה של ועדת הכספים של הכנסת את תכנית הסיוע למושבים, ולישובי הבקעה והגולן, וכלל קיבוצים. הוועדה גם הוסיפה סוכריה: מחיקת חובות נוספת בסך 100 מיליון ש"ח.

בבוקר יום רביעי, שלאחר האישור, התכנסו, כמתוכנן, באולם הרצפלד שבקומה ה־16 של בית המרכז החקלאי מאות נציגי ההתיישבות, על הבמה ישבו מול העדה: קיסר והברפלד, יעקב צור וכץ־עוז, נאמן, שושיק וידלין, וגם גדליה גל ויוחנן תאל, מזכירי תנועת המושבים.

הכינוס נועד להעלות את החקלאים על הבריקדות, אבל אישור הסיוע לא איפשר זאת: אנשים מתקוממים רק כשהם חשים בתוך תוכם שהגיעו מים עד נפש, ולא יום לאחר שזכו להישג כלשהו, גם אם ההישג חלקי ומפוקפק.

מדברי הנואמים על הבמה נשבה רוח קרב, אבל כאילו לא היה לה הד אמיתי. לא נוצר הלך רוח כזה שהביא, לפני שש שנים, להפגנת החקלאים הגדולה בכנסת. אז הסתערו אלפי קיבוצניקים ומושבניקים, כתף אל כתף, על שערי בית הנבחרים כולה, לאות מחאה, את הדשא המטופח, בעופות חלקים ותרנגולי הודו צורחים. רק פרשי המשטרה, שפצעו באלות ראשים וכתפיים, עצרו את ההמון הזועם.

אלא שהרגיעה היא זמנית. מה שיש להחליף זה את הטקטיקה, לא את האיסטרטגיה: ממאבק חריף וחזיתי, שהכינוס היה אמור לתת לו את אות הפתיחה, אילולא אושר הסיוע, להמשך נמרץ של המאבק הפוליטי. בשלב מאוחר יותר יש לחזור למאבק הציבורי, למחאה ולהשבתת אספקת התוצרת החקלאית. מטה המאבק כבר היתווה את הקו בראשית השבוע הזה, כשקרא למאבק רצוף, עד שיוחזרו לחקלאים כל כספי ריבית הנשך, 1.6 מיליארד ש"ח ששילמו מעבר לריבית סבירה על ההלוואות שהיו להם לפני שלוש שנים.

מטה המאבק כינה את ריבית הנשך הזו, שהגיעה עד ל־80% לשנה, בשם הראוי לה: „פרוטקשן", כי רק המאפיה גובה ממקבלי ההלוואות שלה ריבית בשיעורים של 50% ואף 80% לשנה, כפי שגבו הממשלה ובנק ישראל מאז הונהגה התכנית הכלכלית החדשה.

מדוע יתחדש המאבק?

שלוש סיבות לכך:

א. ההסדר חלקי ובלתי מספיק: מחיקת חובות בשיעור של 424 מיליון ש"ח, במקום 1.6 מיליארד ש"ח שנגזלו מהחקלאים. זהו, לכל היותר, שלב א'.

ב. ההסדר לא צודק: עול ההסדר, מחיקת החובות, מוטל כולו על הבנקים, הספקים שנתנו סחורה ושירותים למושבים, ועל הסוכנות היהודית. זה לא הוגן: הבנקים אמנם גבו את ריבית הנשך, אבל לא הם אלה שיזמו אותה: שיעורי הריבית נכפו עליהם על ידי הממשלה ובנק ישראל. כספי הנשך לא נשארו בכיסי הבנקים, הם גבו את הריבית האדירה הזו מהחקלאים אבל שילמו את מרבית כספי הריבית למפקידים.

כך יצא שהחקלאים שילמו, הבנקים גבו, והכסף הגיע ברובו לקומץ בעלי הון שהתעשרו. מדוע צריכים הבנקים לשלם מכיסם מה שהרוויחו אחרים עקב מדיניות הממשלה? מחיקת חובות הספקים היא בריחה צינית: מדוע ספק שנתן סחורה למתיישבים צריך לתת אותה בחינם?

שיא האבסורד הוא החובות ל„משביר המרכזי", יותר מעשרים מיליון דולר שחייבים המושבים, בעיקר עבור חומרי מספוא.

בעלי „המשביר" הם הקיבוצים והמושבים, כך שאם יימחקו החובות של המושבים, קיבוצים במצוקה ישלמו לא רק עבור התערובת שצרכו הרפתות והלולים שלהם, אלא גם בעד מה שאכלו הפרות והעופות במושבים. הסדר כזה ישמח את נציגי הליכוד בכנסת, שונאי „המשביר", אך אין לו כל צידוק כלכלי, חוקי או מוסרי.

השותף השלישי למחיקת החובות היא הסוכנות היהודית.

נסים זווילי, מושבניק מעולש, וראש מחלקת ההתיישבות בסוכנות, מסרב לקחת חלק בהסדר, בראש וראשונה בשל החלוקה הפנימית של הסיוע בין גורמים שונים בתנועת המושבים. זווילי היה רוצה לסייע ישירות למושבניקים ומושבים במצוקה, ורק להם.

ההסדר המוצע כולל מחיקת חובות מאסיבית של ארגוני קניות, כולל „מושבי הצפון", ארגון המושבים שחובותיו הם הגדולים ביותר ונאמדים במאות מיליוני שקלים. בארגון זה שותפים לא מעט מושבים ותיקים, בנהלל, כפר יחזקאל ואחרים.

נשך בקצב הסמבה

למרד נגד הנשך קורא יהודה הראל („קיבוץ", 22.7) „תרופה מברזיל" ו„סמים קשים שמביאים אושר זמני והורסים את האורגניזם", אלא שהוא טועה בעובדות. הוא משווה את מדיניות הרגל של ברזיל, שהכריזה שאינה מחזירה שום חובות, להצעה שהתנועה הקיבוצית תשלם את כל חובותיה, עד לפרוטה האחרונה, אך לא תשלם אגורה אחת על אותו חלק בחוב שנוצר בשל ריבית הנשך, מעבר לריבית הסבירה הנהוגה במרבית המדינות המפותחות בעולם.

הראל מציע תכנית צמיחה נועזת, ומכיוון שטעה פעם אחת, הוא ממשיך וטועה כשהוא מציע את הצמיחה כאלטרנטיבה למרד בנשך. נוסף שלמעשה המרד בנשך הוא התנאי לצמיחה. אם נשלם, מלבד חובותינו האמיתיים, עוד יותר מחצי מיליארד ש"ח ריבית נשך מופקרת, שנלקחה מאיתנו בעבר, נגיע למשיכת הרגל ממנה מזהיר הראל.

אם נמשיך לשלם בעתיד ריבית נשך בלתי סבירה, כל פירות הצמיחה שמציע הראל ילכו לכיסיהם של כרישי ממון, וזה מה שקורה לנו בפועל כבר היום: בשנה האחרונה הייצור בתנועה הקיבוצית עלה בקצב מהיר וסביר, הלאומי על כלל המשק בישראל, והחוב עולה בקצב מהיר בשל הנשך בעבר ובהווה.

הראל מזהיר, שכשם ש„בכל כדור הארץ לא ימצא ה'פראייר', שיהיה מוכן לזרוק כסף לתהום ששרף כבר מאה מיליארד דולר" בברזיל — לא ילוו גם לנו כסף להשקעות ולצמיחה.

תגובת דעתך הראל, ישראל חייבת 25 מיליארד דולר, יחסית — הרבה יותר מברזיל. התנועה הקיבוצית חייבת יותר מ־1.4 מיליארד דולר, ויחסית, שרפנו הרבה יותר דולרים מאשר של ברזיל. אעפ"כ, ילוו כסף לברזיל, לישראל ולתנועה הקיבוצית אם למרות שגיאות העבר הן יוכיחו כושר צמיחה והחזרה.

אנחנו, בתנועה הקיבוצית, לא נוכל להוכיח כושר כזה, כל עוד לא נסיר מגבנו, בהסדר מוסכם או במרד חד־צדדי, את גבנון הנשך. חובות צריך להחזיר. פראייר הוא מי שמשלם נשך, במקום לצמוח ולהתאושש.

מחיקת חובות הארגון, תיצור מצב שבו חברי מושבים עשירים, „עם וילות של שמונה חדרים ועם וולוו", כפי שאמר זווילי, וכנראה גם עם חשבונות בנק תפוחים, לא יחזירו חובות לארגון שחובותיו יימחקו, ובכך יקטן הסכום שיועמד לרשות הסיוע למושבים ומושבניקים הזקוקים לו באמת. אין פלא ששר החקלאות נחמקין — איש מושב נהלל, שרבים מחבריו, כולל נושאי מישרות בכירות, עומדים בראש המאמץ לשחרר את המתיישבים והמושבים העשירים והמבוססים ביותר מתשלום חובם לארגוני הקניות והבנקים — נעדר מכינוס המחאה בשבוע שעבר, היעדרות רועמת ורבת משמעות. מרגיז שיש כאלה, שבשעה של מצוקה אמיתית לאחרים, מנסים לתפוס טרמפ ולהתעשר ללא הצדקה!

אי צדק אחר, משמעותי ומרגיז לא פחות מהאחרים, הוא בכך שמי שלא תורם, ולו פרוטה אחת, למחיקת החובות, זו הממשלה, שאחראית למדיניות ריבית הנשך ולחוב התופח!

למרות ששר האוצר נסים, מתחזה כיום למגן ההתיישבות, חלקו בהסדר מסתכם רק בהלוואה לבנקים של כספים בריבית של 6.7%, היות שהאוצר מגייס את הכסף הזה בחו"ל בריבית נמוכה יותר — הוא רק מרוויח מההסדר!

האוצר אינו מוכן אפילו לתת ערבות ממשלתית לכספים שהוא מעביר לבנקים, על מנת שילוו אותם לחקלאים. עמדה זו מביאה אותנו לסיבה השלישית, והעיקרית, שבגללה יתחדש בקרוב מאבק החקלאים:

ג. ההסדר לא מעשי ולא יתבצע: כאמור, גם אילו היה ההסדר, מתבצע, היה בו פתרון לחלק קטן מבעיות המושבים, ומלבד הקיבוצים המעטים יחסית, ברמת הגולן ובבקעה, העשויים להינות ממחיקת חובות משמעותית הכלולה בהסדר, אין בו כל פתרון לבעיית חובות שאר חלקי התנועה הקיבוצית.

מצב הדברים נכון לרגע כתיבת הדברים הוא כדלקמן: הסוכנות הכריזה כי לא תמלא אחר תנאי ההסדר. הבנקים לא יסכימו למחוק חובות בהיקף שנקבע, וגם לא להלוות כספים למושבים בלי ערבות ממשלתית.

הספקים, כולל „המשביר המרכזי", שהזכרנו, לא יתנדבו למחוק חובות עבור מה שסיפקו.

עמדת המושבים

יתרה מזאת: אפילו אם בדרך פלא כלשהי ישוכנעו הסוכנות, הבנקים והספקים למלא את החלק שהועידו להם בהסדר, אין כל בטחון, שחברי המושבים יסכימו להצטרף אליו.

יש לא מעט חברי מושבים, אגודות במושבים ומפעלים אזוריים של תנועת המושבים שאינם משלמים בין כה וכה את חובותיהם.

הבנקים שניסו לגבות את הכסף, נכשלו ברוב המקרים: יש גירסאות סותרות לסיפור שבנאות־גולן ירו מתיישבים לעבר נציגי בנקים שבאו לעקל נכסים, אבל ברור ששום נכס לא עוקל.

במושבים אחרים, שכרו מושבניקים עורכי־דין ממולחים, שנכנסו להתדיינות משפטית עם נציגי הבנקים והארגונים האזוריים. התברר שלחלק ניכר, אם לא לרוב החובות שחייבים המושבניקים, אין כיסוי בבטחונות, כלומר בנכסים ששועבדו, ואין כיסוי פורמלי לרבות מפעולות ארגון הקניות האזורי שנעשו בשם המושבים החברים בו.

כל נושה חיצוני, שינסה לגבות חובות מהמת־יישבים, האגודות והמפעלים האזוריים המושביים, צפוי למאבק משפטי קשה ומתיש במשך שנים רבות, ואין כל בטחון שהתוצאות הדלות יצדיקו את המאמץ וההוצאות.

מכאן, שההסדר המוצע למושבים, יתממש רק אם המושבניק יקבל אותו מרצונו, ורק אם יהיה כדאי לו לעשות זאת.

אם, על פי תחשיבי ועדת רביב, תשאר למושבניק ממוצע הכנסה חודשית של 700־1000 ש"ח, עבור עבודתו ועבודת בני־ביתו, אחרי שיחזיר את החובות, הוא יצפצף על ההסדר ועל החובות, וימשיך לעשות מה שהוא עושה היום, כשהבנק סוגר לו את ברז ההלוואות. הוא יקח אשראי להפעלת המשק מסוחר, יהודי או ערבי, וימכור דרך אותו הסוחר את תוצרתו, כדי שלא יוכלו לעקל את התמורה לתוצרת ולהקטין את החוב.

המסקנה: רק כשיוצע למושבניק הסדר סביר, מחיקת חובות ופרישת שאר החוב בריבית סבירה — נניח 3%, או — יש סיכוי שיוכל לשקם את משקו, לחיות בכבוד — וגם להחזיר את אותו חלק מהחוב שאינו נשך.

מכיוון שאין סיכוי שההסדר הנוכחי יאפשר את המינימום הזה — רק מעטים מחברי המושבים יצטרפו להסדר הסיוע שאושר. קשה להבין איך יוזמי ההסדר, אנשים מוכשרים ומנוסים, האמינו שאפשר לממשו.

מצב נואש

כשיתברר למושבים שההסדר הוא עורבא פרח ואין בו ממש, וכשיתחוור לקיבוצים שהממשלה אינה מתכוונת לסייע להם ברצינות — וזה יקרה תוך שבועות, או תוך חודשים ספורים — יתחדש המאבק בכל עוצמתו.

הפעם יובילו אותו, ככל הנראה, הקיבוצים — ודווקא משום שהם, כניגוד למושבים, משלמים את כל החובות. יש לקוות שהמושבים יצטרפו, ואיתם ההסתדרות.

מצב הקיבוצים נואש למרי: השנה, אומרים בכירים מאד בתנועה הקיבוצית, הכל מצליח בייצור: החקלאות ביבולי שיא, התעשייה הקיבוצית מגדילה את הייצור והיצוא בשיעור גבוה יותר משבכלל מיגזור תעשייתי אחר. רמת־החיים קוצצה ביד קשה, וההשקעות, בייצור ובצריכה, נמוכות מהדרוש לקיום כושרה היצרני והחברתי של התנועה הקיבוצית בעתיד.

אף על פי כן, ממשיך חובה של התנועה הקיבוצית לגדול, וכל עוד הריבית הבנקאית הריאלית היא 33% לשנה במקום 6% כמו בחו"ל — הוא ימשיך לגדול גם בשנים הבאות. במוקדם או במאוחר נצטרך, כמו המושבים, להפסיק לשלם ו„לשבור את הכלים".

מעבר לכל, הבעיה היא פוליטית: המאבק הוא נגד הליכוד שמנסה, ומצליח, לשבור בעזרת התכנית הכלכלית מיולי 85' וגילגוליה הנוכחיים, את ההתיישבות העובדת, וזה בהתאם להשקפת עולמו.

גם הקשיים במאבק הם פוליטיים, משום ששמעון פרס, אבי התכנית הכלכלית שהרסה את ההתיישבות, אינו מודה בכך שתכניתו היתה כשלון. הוא ממשיך להתפאר בהישגי התכנית הזו כמו שרון ורפול התפארו בהישגי מלחמת לבנון גם כשמרבית הציבור, כולל חבריהם למפלגה, כבר הבין שהמלחמה היתה מיותרת ומזיקה.

ההתיישבות נקרעת בין מאבק על עצם קיומה — ובין נאמנותה לפרס, המנהיג הבכיר ביותר של תנועת העבודה.

הנאמנות הזו מכבידה. אך הסכנה לקיום חזקה ממנה.

■ עודד ליפשיץ

הלאה, ירדן

את הצורך היצירתי שבו משקיע ירדן אולמן, עובד סוציאלי, ב„בלתי משתלבים". לנכים קשה, שמעולם לא הגיעו למגע מיני, הוא מביא זונות. בחורות על רמה. מחזרים אחריו.

התלאות הכלכליות, שעברו על הקיבוצים בשנה־שנתיים האחרונות, הן כאין וכאפס לעומת פצצת הזמן האורבת להם בפינה: הפער ההולך וגדל בין צרכי הפרט לתביעות הקיבוץ, והנטייה להתעלם מאלה הנחשבים בו לחריגים.

הרבה מאד מהאנשים האלה, „החריגים", צוברים ונושאים בתוכם תסכולים ותחושות כשלון. החברה הקיבוצית היא מטבעה חברה סגורה, שלא מאפשרת ונטילציה, ובכך גורמת בתוכה להתגברות תהליכים הרסניים. חברים ותיקים בקיבוצים רואים בחריגים כשלון ואיום על האידאל החברתי שהם שואפים לו. מכאן מתפתחת דינמיקה, שסופה הרחקת „הבלתי־משתלבים" מהקיבוץ, אפילו כרוכה ההרחקה בהוצאת סכומי עתק.

כך, לדברי ירדן אולמן, עובד סוציאלי, חבר קיבוץ גען.

ירדן חי את המתח הזה יום יום, ומשתדל להימצא בכל מקום בו נפל מישהו בין הכסאות והוא בן חורג לאלוהים ולקיבוץ.

בשיטות ובדרכים המיוחדות רק לו, ושנויות למדי במחלוקת, הוא נפגש עם אותם חריגים ומציע להם תוכניות טיפול ושיקום על פי כישוריהם וצרכיהם.

אחת מן הדרכים האלה היא, למשל, „האומנה". המסלול הזה, שסלל ירדן עבור חריגים מחמת ליקוי נפשי או נכות פיזית, תואם את הלכי הרוח בקיבוצים ומוציא את המטופלים אל מחוץ לקיבוץ, אל בתי משפחות מאמצות בעיר.

החריגים משתלבים במשפחות כבני־בית לכל דבר וקושרים יחסים קרובים עם אנשים שהם חפים מהיכרות קודמת ודיעות קדומות לגביהם.

כיצד מאתר ירדן את המשפחות המופלאות האלה? „אני הולך ברחוב ומריח את האווירה. אני רואה בעלת־בית תולה כבסים ומנהלת שיחה ממרפסת למרפסת. השפה שלה, המו"מ שלה עם חברותיה, תנועות הגוף, כל אלה גורמים לי לרצות ללכת ולהכיר אותה. לרוב אני קולע כול וכך יש לי עוד משפחה מאמצת".

לפני מספר חודשים עצר ירדן את מכוניתו לתדלוק. איתו נכנס לתחנת הדלק גם קצין משטרה גבוה. בראשו של ירדן נדלקה נורה אדומה: „סגנון ההתבטאות שלו, ההתייחסות שלו לצוות המתדלקים, היה בהם משהו יחודי. הוא נראה אדם ניחוח, בלתי אמצעי, פתוח ומחפש אתגרים. שוטר. אחרי הכל. ניגשתי אליו והצגתי את עצמי. הקצין הופתע מן היעילות של שירותי הסעד. לדבריו, רק אמש הציע את עצמו במוסדות המתאימים לטפל בבחור בעייתי וכבר העניין סודר. צחקתי ואמרתי שאין לי כל קשר לזה. אבל עובדה החוש לא הכזיב גם הפעם".

במקרה אחר, תוך ביקור בגלריה בעיר, התרשם ירדן מהאמנית המארחת. הוא הוקסם מהאופן שבו יצרה קשרים עם המבקרים, מתשומת־הלב שלה לפרטים, מנכונותה לחזור ולענות בסבלנות על שאלות. ירדן העז, ניגש והציע לה את האפשרות להיות אם אומנת לבחורה צעירה. האמנית נענתה.

באופן כללי, למד ירדן מנסיונו, רוב המשפחות, שמוכנות לקחת על עצמן טיפול מהסוג הזה, הן ממוצא ספרדי. חלקן מרובות ילדים, חלקן מסורתיות וכמה מהן דתיות.

„ישנה", אומר ירדן, „פתיחות לא שגרתית לגבי יוצאי הדופן במשפחות המזרחיות. מסורות של התייחסות לאדם כאדם, גם כשהוא לוקה בפגם כלשהו, הכשירה אותם לקלוט לתוכם את הבלתי משתלבים ולחיות איתם יפה. הגישה שלהם שונה לחלוטין מזו של האשכנזים. הם גמישים מאד במצבים קשים, לדוגמא, אותו בחור צעיר נכה, רתוק לכסא גלגלים, שהיה נוהג להשתין בפומבי ובאופן הפגנתי ומנסה בצורה אלימה להשיג את מה שחשב כמגיע לו; או אותו בחור, שצועק ללא הפוגה בכל כוחו וקשה להשתיקו; או אותם מקרים של בחורים המאוננים לעיני בני המשפחה האומנת, גם לעיני הילדים שבה; או אותו צעיר שנוהג לנבל את פיו ולקלל בנוכחות המשפחה, שראשה הוא רב בישראל.

מקרים קשים כאלה ואחרים, אינם מרתיעים את המשפחות. לא הגמול הכספי הוא המניע שלהם. מנסיוני אני יודע שמי שנטלו על עצמם את האומנות רק כדי לעשות כסף, לא עמדו בה לאורך זמן."

פתרון נוסף שמצא ירדן לבעיית הבלתי־משתלבים הוא העסקתם בתעשייה בקיבוצים כשצמודים להם חונכים.

„אם המטרה העיקרית היא, שבסופו של דבר יחזור הבן וישתלב בקיבוצו, הרי שהתנסותו בעבודה יצרנית בקיבוץ אחר, התנסות, שהיא נקיה ממטען ותדמית שליליים שצבר בקיבוצו, היא לתועלת הבן ולתועלת הקיבוץ".

ירדן גאה לציין שאחד הבחורים, שעבר את המסלול הזה, עומד להתחתן בקרוב. כשבקיבוצו יידעו על כך „יעמדו החברים על הראש", משועשע הוא.

גם זונות הן נשים

מה מריץ אותו, את ירדן? המאמין הוא כי מישהו במרומים רושם את מעשיו הטובים?

ירדן גדל כילד חריג בקיבוצו. אמו עלתה לארץ מלאטביה ואביו, כך שמע ממנה ירדן, „נשאר בבריגדה". כשהגיעה ארצה היתה בחודש השביעי להריונה ובמצב זה נקלעה לתוך קיבוץ בראשיתו.

„בשנותי הראשונות גדלתי פרא. ללא אב ועם אם בלבד, שהתקשתה למלא את תפקידיה. הילדות שלי זכורה לי כדרמאטית וקשה. אינני מבקר אף אחד, אך אם לא היו מעמידים לרשותי כלום, יתכן שהיו נחסכות ממני הרבה חוויות".

במסעו הנמרץ לטובת החריגים והבלתי משתלבים בקיבוץ, אינו נעצר גם על סף התחום הרגיש והאינטימי: המגע המיני. מדובר באנשים, שבשל פגיעות שונות, פיסיות או נפשיות, לא הצליחו מעולם להגיע לכדי מגע מיני עם זולתם. הם נכים קשה, כתוצאה משיתוק מוחין או תאונה.

ירדן מציע להם את הסיכוי היחיד, אולי, להגיע לקשר אינטימי עם אשה ולצורך זה, בנסיבות כאלה, גם זונה אינה פסולה.

„אבל רק זונות על רמה", מבקש ירדן להבהיר. זונות, לדידו, היא שעליהן להיות נאות, אינטליגנטיות ואנושיות. לא כולן מוכנות לסייע לירדן ולהתגייס לטובת הנכים, למרות התמורה המובטחת להן, ואלה שמוכנות להירתם לאתגר, זקוקות להכנה נפשית רבה וגם את זאת לקח על עצמו ירדן. את הזונות „המתאימות" הוא מאתר בכל הדרכים המקובלות: דרך העיתונות, בבתי־מלון ובעזרת מכרים. לאלה שבצידי הדרכים ובמכוני המסז' לא ייגש. „האשה חייבת להיות יחודית מאד כדי לעמוד בכל המצב הזה".

גם הבחורים הנזקקים עוברים הכנה קפדנית לפני המפגשים. הכנה, שהיא מעיקה ובלתי נוחה לא פחות מהכנת הזונות למעשה. „יש בחורים", אומר ירדן, „שבשל נכותם נראים מאיימים ומעוותים, עד שקיים חשש, שהזונה תרתע למראה אותם. אחרים מוגבלים מדי לתפקד באופן במצב עדין זה". היו מקרים, רומז ירדן, שהיה עליו להיות נוכח באקט עצמו, כדי לסייע.

„הולכת וגדלה בקיבוץ האוכלוסיה הדחויה. מי שאינם פרודוקטיביים גזור דינם. אסור שיהיו בתוכנו בלתי משתלבים ללא טיפול נאות."

„בתחילה", מגלה ירדן, „רוצים המטופלים גיוון בחוויות, כדי להרוויח את כל מה שניטל מהם עד כה. אבל מהר מאד הם לומדים להכיר את היתרון וההנאה שביחסים עם פרטנרית קבועה, שמסוגלת כלפיהם יחס אישי".

ירדן עוד זוכר בכאב את אותו בחור צעיר, שידע שהוא גוסס וביקש, טרם ימות, להתייחד רק פעם אחת עם בחורה „אבל שתהיה יפהפיה". ירדן התאמץ מאד כדי למלא את מבוקשו האחרון, והמגע אכן התקיים. למחרת נפטר הצעיר.

לעומת זאת, שמח ירדן לדווח על גברים, שהצליחו, בעקבות הטיפול, לקשור קשר אמיתי עם נשים ואפילו להתחתן ולהוליד ילדים. וזו, בעיניו, שיא ההצלחה.

אך גם בפחות מכך יסתפק. „עצם המגע האנושי, החום שנוצר בין הבחורות והמטופלים, נותן להם תחושה טובה, מחזק אותם ומפזר תסכולים, מרירות ורגשי נחיתות".

הפעלתו של ירדן מקובלת, כנראה, גם על הרשויות. עובדה שהוא נתון זה זמן בלחץ כבד לחזור ולהחיל את הפרוייקט הזה גם על נפגעי משרד הביטחון וגורמים אחרים והוא נתון במקשה שבקרוב הדבר יסתייע.

„בעצם", מהרהר ירדן בקול, „בעצם אני סוטר".

„בשנותי הראשונות גדלתי פרא. ללא אב ועם אם שהתקשתה למלא את תפקידיה. הילדות שלי זכורה לי כדרמטית וקשה."

פעם הביא בחור מהדרום הרחוק כדי להפגישו עם בחורה וזו לא הגיעה.

יכול היה להרים ידיים ולהסתלק, אך ליבו לא נתן לו לאכזב את הבחור. לכן נסע לביתה של הבחורה והביא אותה אל הפגישה כמעט בכוח.

וחוויה נוספת: יום אחד הלך לבקר בביתה של בחורה, קיבוצניקית, שיצרה יחסי תלות פתולוגיים ב„פושר" שהורידה לזנות. צריך מידה מסויימת של טמטום כדי להיכנס לבית כזה, מתוודה הוא, אך היה לו קשה להשלים עם מר גורלה של הבחורה. הוא הלך איפוא לשוחח איתה ועם מעסיקה, בטוח בכוחו ובמזלו. כשפתח את דלת הדירה ראה מזרון על הרצפה, אמפולות ומזרקים מפוזרים סביבו והמבהיל מכל — הר אדם, שהיה מוכן לטרוף אותו חי. ירדן העז והציע לזוג תכנית גמילה משותפת, משום שברור היה שלבדה לא תוכל הנערה לעמוד בה. בתגובה הושלך ירדן מהבית בבעיטה. לימים נקשרו קשרים בינו לבינם וכיום שניהם בטיפול גמילה בשלב מתקדם.

השוליים מתרחבים

המפגש המתמיד עם צער העולם וכאבו, אינו מרתיע את ירדן. גם לא היכרותו עם אותם חמישה בחורים שמאסו בחייהם והתאבדו.

פעם הזדמן לו, לירדן, לשהות במשך 48 שעות במחיצת אדם שהיה בהתקף פסיכוטי. ירדן בחר בדרך הקשה ונמנע לקחתו למוסד לחולי־נפש. הוא הגיש אוכל ומים ופיתח איתו שיחה ברגעים הקצרים שהחולה חזר לשפיות. כשחלף ההתקף, היה האיש מאושר. היתה זו לו פעם ראשונה שלא אושפז במוסד שכה שנוא עליו.

ליבו של ירדן מר על הקיבוצים והתמודדותם, או, מוטב, אי־התמודדותם עם בעיית הבלתי־משתלבים בתוכם.

„בהתחשב בעובדה שהמטרה העיקרית של הקיבוץ כיום היא לייצר כמה שיותר", הוא מתלונן, „הרי ברור שמי שאינם פרודוקטיביים, נגזר דינם. בין אלה גם הזקנים. יוצא מכך, שהולכת וגדלה בקיבוץ האוכלוסיה הדחויה. אסור לנו לאפשר שיהיו בתוכנו בלתי־משתלבים ללא טיפול נאות. המרירות היא הרסנית".

כשמנסה ירדן להסביר מה מניע אותו, הוא נזקק להסבר הזה: „אולי בהעזה שלי, בלקיחת סיכונים שאינם מקובלים, אני נותן ביטוי לצורך היצירתי שבי. כמו שאמנים מבטאים את פנימיותם בטכניקות שלהם, אני עושה את זה בתוך הקהילה האנושית".

אמנות שימושית מאד היא אמנותו של ירדן.

דליה הלפרין ■

אסורים ברכישה

סוס רכיבה, הינו חיית־בית או כלי רכב? כשמתחבטים בבעיית „רכישת פריטים יקרים", כמו שעשה קיבוץ מצובה, הסוגיה המורכבת הזו עשויה בהחלט לעלות לדיון ציבורי.

מצובה, לפי עדות מוכירו מיכאל אבירן, היה במשך שנים קיבוץ „מסורר", בעיקר תודות להרכבו הפותח שכלל רוב מוחלט של „ייקים", יוצאי אשכנז. הללו ניהלו משטר חיים צנוע ומבוקר, חברה שוויונית לתפארת. כספי השילומים, למשל, נמסרו כמעט ללא יוצא מן הכלל לקופת הקיבוץ וכמותם גם הרנטות החודשיות המתקבלות עד עצם היום הזה.

בשנים האחרונות פתח הקיבוץ את שעריו לקליטה רבתי מסוגים שונים והאיזון העדין התערער. ליד בני ה„ייקים" חסרי האמצעים, אלה שהוריהם מסרו את כל רכושם לקיבוץ, צצה שכבה חדשה של בני נקלטים למיניהם, שסבתותיהם הנמצאות בלוס אנג'לס, או בבואנוס־איירס, או ביוהנסבורג, כמו גם בחיפה ובחולון, מפנקות אותם ומעתירות עליהם כל טוב.

באסיפת הקיבוץ העבירה ועדת החברה של מצובה החלטה, הנוקבת במספר פריטים האסורים ברכישה על החברים (אלא באישור הוועדה):

„לגבי שנת 1987/88 יהיו פריטים אסורים:
תוספת בנייה פרטית לבית המגורים,
רכב ממונע או סירה, מכל סוג שהוא,
סוס רכיבה,
מקרר חשמלי מעל 13 קוב (החלטה קיימת),
מזגן אוויר,
תנור מיקרו־גל,
מכונת כביסה,
מכונה לשטיפת כלים,
מכשיר וידיאו.
רשימה זו תתעדכן ותתפרסם מדי שנה."

— איך התייחסו באסיפה לרשימת הפריטים?

— היתה קצת אירוניה, התכוונו אם סוס רכיבה ייחשב לחיית־בית המותרת באחזקה, או לכלי תחבורה האסור כאיסור חמור. הוחלט שלא לאפשר רכישת סוסי רכיבה. היו עוד חידודים מהסוג הזה ובסיכומו של דבר הוחלט שהרכישות תהיינה מבוקרות.

כמצופה, השתתפו באסיפה אנשי חזון ועקרונות ומעט מאלה שהעניין באמת נוגע בהם.

— אתם קיבוץ המתמודד על עקרונותיו או שאתם מנהלים, בהרבה אחרים, מלחמת מאסף?

— מלחמות צריך לנהל בתבונה. כאשר ניתן להציע פתרון חלופי, יש לקיבוץ אפשרות להתמודד על המסגרת השוויונית. אם היתה לנו החלטה שלא מקימים אנטנות טלוויזיה שגובהן מעל 1.20 מ' ובאו חברים שואפי קליטה רחבה והרימו אנטנות לגובה 3־4 מטרים, פתרנו את הנושא באמצעות אנטנה מרכזית. יש דוגמאות נוספות, גגונים למרפסות למשל.

— ישנן דוגמאות הפוכות?

— היו מקרים בהם הגענו למסקנה, שאין טעם „ללכת עם הראש בקיר". יש היום במצובה כ־15 מחשבים אישיים. למרות שעלות מחשב כזה היא לפעמים גדולה מזו של מרבית הפריטים ברשימה, החלטנו להכיר במחשב כפריט מותר ברכישה. כנ"ל פסנתרים בחדרי החברים, נסיעות לחו"ל ממקורות חוץ (באישור כמובן) וכו'.

בכוחה של ועדת חברה להתמודד עם תופעה בודדת או מקרים ספורים. כאשר מדובר ב„תופעה המונית", צריך לדעת לפעמים, להשלים.

— ומה באשר למכשירי וידיאו פרטיים?

— עד כמה שידוע לי, אין מכשירים פרטיים. אמנם נעשו נסיונות להביא מכשירי וידיאו. אך לאחר פעולת שכנוע הרעיון לא יצא לפועל. יש וידאו מרכזי.

— הלהיט החדש בקיבוצים היא מכונה לשטיפת כלים.

— כפי שראית, כתוב שבכל שנה ההחלטה תעודכן. אם נגלה שהיתה התפרצות של מגיפת מכונות לשטיפת כלים, יתכן שבשנת 88/89 הפריט הזה כבר לא יימצא ברשימה. כשצריך, אנחנו יודעים לגלות גמישות.

לזר

מדרשת רופין
המרכז להכשרה מקצועית
מודיע על
המשך ההרשמה לקורסים שייפתחו בשנה"ל תשמ"ח:

★ ריתוך ומסגרות
★ עיבוד שבבי
★ חשמל מוסמך
★ חשמל מעשי
★ אוטומציה
★ ניהול מוסך
★ חשמל רכב
★ נגרות
★ מכונאי רכב סוג 3
★ מיכון חקלאי סוג 1
★ מיזוג אוויר ברכב

פרטים והרשמה
במשרדי „המרכז להכשרה מקצועית", מדרשת רופין, עמק־חפר,
טל' 053-685131-9

★★★★★ **לא חייבים לשלם ביוקר!** ★★★★★
עבור מכשירי סטריאו טובים במחיר מערכת בינונית
תרכוש אצלנו מערכת מקצועית
סטריאו בסיטונות
חסכו את פער התיווך.
אצלנו ניתן לרכוש את מכשירי הסטריאו קומפקט דיסק ורמקולים של החברות המיוצגות בארץ.
המטרה שלנו לקוחות מרוצים
סטריאו ויזית, העליה 62, תל־אביב ● פתוח מ־10.00 עד 13.00, 16.00 עד 19.00

ריקשה תלת אופן לכל מטרה

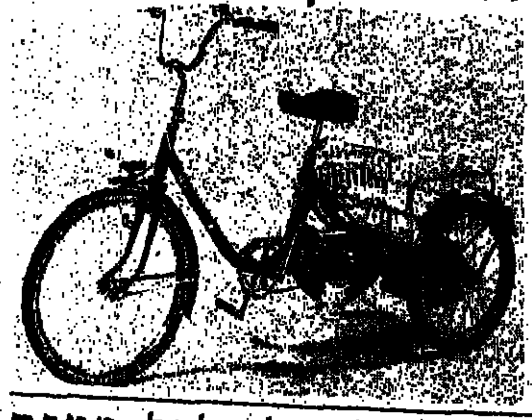

★ **ריקשה עם מנוע** ניתן לשלב נסיעה בעזרת מנוע ופדלים
★ **ריקשה ללא מנוע** רגיל ו־3 הילוכים
★ המכירה גם בהמחאות קניה

מבחר דגמי אופניים לכל גיל ולכל מטרה
חברת גלברס בע"מ:
המפעל: מושב קדרון (ליד גדרה) טל' 055-91305

TIME-LIFE - EXPEDITIONS
סיורי־יפן ישראל
המזרח הרחוק - לבני הקיבוצים
סיורים קבוצתיים מיוחדים

- בחודשים ספטמבר, אוקטובר ונובמבר מתקיימים ע"י „טיולי יפן־ישראל" סיורים מרתקים ל־23־30 ימים, לכל המזרח־הרחוק (כולל: ציילון, הודו, נפאל, תאילנד, יפן, דרום־קוריאה ועוד...). במסלולים המעניינים והמלאים ביותר המוצעים בארץ, בלווי ובהדרכה מעולים! - לחברי הקיבוצים תנאים מיוחדים.
- כבשנים הקודמות יתקיים גם השנה סיור קבוצתי נוסף, של „טיולי יפן־ישראל", המיועד לבני הקיבוצים. הסיור במסלול יחיד במינו, ובתנאים מיוחדים. מועדי היציאה: סוף ספטמבר תחילת נובמבר.
- הסיורים המקיפים ל־32 ימים: מ־2,600$ לנוסע בלבד.
- הסיור ל־38 ימים: 3,500$ לנוסע בלבד.

למעוניינים לטיול באופן עצמאי
- יעוץ וסיוע למעוניינים לטייל עצמאית, כולל סיוע בהשגת טיסות מוזלות לכל המזרח הרחוק ואוסטרליה. סיוע באשרות להודו, ניידע חופשי ועוד...

לקבלת מידע: התקשר או פנה, ונעביר אליך מידע נוסף: המרכז לקשרי תרבות ותיירות יפן־ישראל, רח' ז'בוטינסקי 105, ת"א טל. 03-5461529, 03-440287
להרשמה לבני הקיבוצים:
„סיורי יפן־ישראל", רח' יהודה הלוי 89, תל־אביב.

הצטרף לאלפי המטיילים המרוצים שנסעו עם „טיולי יפן־ישראל" למזרח־הרחוק בשנים האחרונות.

להלן תגובתכם

האמנם „טריבונאל"?

עם הפנים אל החבר

הכותרת „הטריבונאל העממי של כפר־מסריק" מעידה על רוח הדברים של הכותב.

לא אכנס לוויכוח על ההגדרה המרושעת הזאת. מאחר שעודד ליפשיץ יודע היטב מהי שיחת קיבוץ וחופש הדיבור ואיך מתקבלות החלטות בשיחה — אם לזה יקרא טריבונאל — הרי זה יותר גרוע מרשעות.

אשר לנזק שהחלטות השיחה עלולות לגרום לשלומית, אם וכאשר תעמוד בפני משפט, נראה לי שהחלטות פנימיות של שיחת קיבוץ יכולות לפגוע פחות מאשר הכתבה הבומבסטית.

לא אכנס גם לוויכוח על כל הנושא, מה חושבת מפ"ם על החוק והאם פירוש התנגדות מפ"ם לחוק עצמו, הדרך היא לקיחת החוק בידיים, כפי שעושים זאת אנשי גוש אמונים, אשר נכנסים לכפר ערבי ועושים בו בכל העולה על דעתם. את זאת מגנים למרות שגם הם טוענים שהם לא לוקחים את החוק בידיים. הם פשוט מגינים על עצמם — האם אותם צריך לגנות ולקיחת חוק בידי איש משלנו לא צריך לגנות?

לא אמשיך בוויכוח זה, אינני רואה בכך שום תועלת. ברצוני להתייחס לעובדות עצמן ולהטפת המוסר של עודד ליפשיץ על חברות וסולידריות ועל השאלה מה מנע מכפר־מסריק לעשות את ההיפך ממה שעשה, ולהכריז שיעמוד מאחורי שלומית כמיטב יכולתו, גם כשהיא בחזקת חף מפשע, ואפילו אם פעם תעמוד לדין ואולי גם תורשע וכו'. הסיפור שונה לחלוטין:

שלומית באה בערב יום ראשון 14.6.87 ופנתה אלי כזו הלשון: „לא באתי לבקש, לא באתי לשאול, באתי להודיע הודעה, שאני מחר, אחרי הצהריים, טסה לבודפשט — במשלחת השמאל".

העמדתי אותה על חומרת העניין מכמה אספקטים והם:

1. כידוע, בקיבוץ אין נוסעים לחו"ל לכל מטרה שהיא, בלי אישור שיחת הקיבוץ.
2. בעיתונות פורסם שמשלחת של רק"ח נוסעת להיפגש עם אנשי אש"ף. מה יש לך לחפש במשלחת של רק"ח?!

התשובות של שלומית היו: „אני יודעת שלא נוסעים ללא אישור השיחה, אבל לא יכולתי לפנות מכיוון שהעניין נמסר לי לפני ימים ספורים ואסרו עלי לספר זאת לאיש, כי יש חשש שהעניין יתפרסם ואז השלטונות ינקטו באמצעים ולא יתנו למשלחת לצאת".

לאחר דין ודברים הודעתי לה שהעניין לא מקובל עלינו.

בשעה מאוחרת בלילה, לאחר התייעצות עם כמה חברים ועם חבר מזכירות הקיבוץ הארצי, הודעתי לשלומית, סופית, על התנגדותנו לצעד זה והודעתי לה שאם תסתבך עם החוק — לא נעמוד מאחוריה. התשובה שלה היתה קרה מאוד, בלי כל התרגשות — שהיא יודעת זאת ולוקחת הכל על אחריותה האישית.

לא אענה על השאלות ההיפותטיות של אחריות הקיבוץ כלפי חבריו, בהסתבכות בפלילים, סחר בסמים וכו'. חוות דעת של עורכי־דין לגבי המחוייבות הפורמלית שלנו כלפי חברינו, מיותרת וידועה.

אשר להטפת המוסר והשאלות איפה החברות, איפה הסולידריות, מה דחף אותנו להכריז מראש ובלי שנידרש לכך, שלא נעמוד מאחורי שלומית. למה לא נהגנו להיפך, להכריז שהקיבוץ יעמוד

מאחורי שלומית כמיטב יכולתו וכו' — אנו דוחים את הטפת המוסר והשאלות על הסף. איננו זקוקים להטפות מוסר.

קיבוצנו ידוע כקיבוץ ליבראלי ונוהג עם הפנים אל החבר, אבל כאשר החבר מפנה לך גב — לא תצפה מאתנו שנתעלם מכך. כאשר שלומית נהגה כפי שנהגה ובשפה פשוטה ציפצפה עלינו, אין אנו צריכים מראש להודיע לה שאין לה מה לדאוג, „אנחנו נעזור ונדאג לך בכל מצב". בשום פנים ואופן לא, זו היתה כוונת ההחלטה, לא לתת לשלומית את השקט הנפשי. כן לגרום לה לדאוג ולהעמיד אותה במבחן ברגע של אמת, כאשר כל עורכי הדין שלהם וההבטחות של החברים הטובים שלה יאכזבו אותה והיא תעמוד בלי הגנה כאשר תהיה זקוקה, אז תיווכח לדעת מי באמת עומד מאחוריה.

היא תפנה לקיבוץ, תציג בפנינו את המצב שנוצר ותבקש עזרה ואז נדון ונחליט.

אני יכול לשער מה תהיה ההחלטה.

אבל להכריז על כך מראש — זה לא.

חברים בקיבוץ נסערים מהכתבה. התוכן, הסגנון והטפת המוסר. הייה סמוך ובטוח, ביתנו הקיבוצי נשאר ויישאר ביתו של החבר ושלומית לא הושלכה אל מעבר לגבול הזה, כהגדרתך.

כל מה שקרה היה על אחריותה האישית בלבד, כפי שהגדירה זאת בערב נסיעתה. חברות וערבות הדדית הם כלל חשוב מאד ואנו מאמינים בו ומקיימים אותו יום יום. אבל לא יתכן שזה יהיה חד־סטרי.

ברקה
מזכיר כפר־מסריק

לא קדושה ולא מעונה

ברצוני להגיב על כתבתו המגמתית והבוטה של עודד ליפשיץ בעניין החלטות קיבוצי בקשר לנסיעתה של שלומית מוסקוביץ להונגריה, במסגרת משלחת רק"ח („שמאל"?!!), ולפרסם דברים אלו כלשונם:

א. כינויה של שיחת הקיבוץ בכפר־מסריק כ„טריבונאל עממי" יש בה, לדעתי, יותר מהשמצה גסה לשמה ופגיעה בציבור רחב של חברי הקיבוץ לא פחות מש„נפגעו" זכויותיה של שלומית ה„מעונה" ש„נשפטה" ו„הורשעה". כפר־מסריק מתאפיין (וניתן לבדוק זאת) בהחלטות ליבראליות ביותר ביחס לחבריו ואם קיבלה השיחה החלטה כפי שהתקבלה, ודאי גרם לכך המעשה שנעשה ע"י שלומית.

ב. בקיבוץ קיים עקרון ההדדיות — חבר נותן ומקבל ומהווה חלק מחברה המבוססת על מערכת חובות וזכויות. אם אכן רוצה מישהו להיות חלק מחברה זו, עליו לעמוד בחובות כמו גם לעמוד על הזכויות.

שלומית, כנראה, וכמוה עודד, אינם מקבלים עיקרון זה, ובמעשה ההתגנבות שלה ושל חברותיה למטוס במשלחת „השמאל" הפכה את העיקרון לחסר משמעות לגביה. ידוע לי, למשל, על חברה בקיבוץ אחר, שפנתה לצאת במשלחת הקודמת לרומניה, נתמכה ע"י מזכיר הקיבוץ והשיחה באותו קיבוץ שללה מכל וכל את הנסיעה — החברה קיבלה את ההחלטה ולא נסעה! לכן צדקה המזכירות כאשר הבהירה לשלומית שהקיבוץ לא יעמוד מאחוריה במקרה של סיבוך ציבורי.

ג. אינני חבר מזכירות הקיבוץ ולכן לא יזמתי, לא חיפשתי ולא דחפתי להחלטה כלשהי, אף לא בשיחה, שלא לתת לשלומית הגנה משפטית. הניסיון להציג זאת כך ע"י כתבכם הוא יותר ממגוחך. בשיחה טלפונית שערך עמי עודד, הבהרתי לו לשאלתו ביחס לדעתי על החלטות המזכירות, שעל פי מיטב ידיעתי האישית את התקנות, אכן הקיבוץ אינו חייב בהגנה משפטית בכל מקרה ומקרה, אף כי הנושא נתון לפרשנויות משפטיות שונות.

לא הייתי שותף בכל צורה לשיחת המזכירות עם שלומית והפניתי את עודד למזכיר הקיבוץ, שהוא המוסמך היחידי לתת את תגובת הקיבוץ להחלטות הרשמיות.

לעומת זאת הבהרתי באותה שיחה (ודברים אלו, מובן שלא היו לרוחו ולא צוטטו בכתבה) שלדעתי חייב מי שנלחם כל הזמן על קיום חוקי המדינה (ראה מקרי „המחתרת" וכו') לקיימם, גם כאשר אלו אינם נושאים חן בעיניו. הדמוקרטיה אינה חד צדדית לכיוון אחד, וכדי שתתקיים כפי שאנו רוצים לראותה, חייבים לעמוד על קיומה בכל מצב! את דעתי זו הבעתי אף בשיחת הקיבוץ.

ד. תיאור החלטת השיחה בכפר־מסריק כ„שפיטה" בבית־דין נוסח ימים עברו (טריבונאל) רחוק מן האמת. השיחה נערכה בצורה הדמוקרטית ביותר, תוך חילופי דברים ודעות של חברים שתמכו או שללו את המעשה. זכותו של כל חבר להביע דעתו בשיחה וכך גם הקיבוץ — ללא חשש לציטוט זדוני בעיתונות. גם שלומית הביעה דעתה בשיחה ואף הבהירה שלא פנתה לקבלת סיוע משפטי מהקיבוץ, מה גם שהשיחה לא החליטה דבר בנושא זה.

הפיכת כל הנושא ל„סקופ" עיתונאי גובל בהפיכת „הדף הירוק" ל„דף צהוב", המנסה לנגח את הבית ממנו הוא ניזון. על כך לא ניתן לי אלא להצטער. נראה שמוטב היה לעודד וחבריו במערכת להשתמש כראוי בכשרונותיהם כעיתונאים ולהאיר בזרקורים פינות אחרות בחיינו.

ה. כפר־מסריק שימש וישמש בית על כל משמעויותיו לכל חבריו בהווה ובעתיד, ורק מי שכנראה אינו בטוח שזהו ביתו נזקק (ולא בפעם הראשונה!) לעזרת העיתונות בכדי לנגח אותו.

ו. לעצם המעשה הפוליטי של שלומית. זכותה להביע את דעתה ולהתמודד עליה בכל הדרכים החוקיות והדמוקרטיות כביתה, בתנועה ובמפלגה. הניסיון לכפות עלינו מהלכים מעין אלו שנעשו, מביא נזק רב למאבקנו על דעת הקהל בישראל ומשחק לידי אש"ף מצד אחד והימין מצד שני. החבירה שיצרו שלומית וחברותיה עם רק"ח מביאה אותי למחשבה שאולי אכן שם תוכלנה שלומית, שבע ואוהדיהן למצוא להן בית וקרקע נוחה למעשה פוליטי נאיבי, שהרי השלום ייכרת בין ממשלת ישראל למדינות ערב וגורמים פלשתינאים ולא בין שלומית מ. וצ'רלי ביטון עם פלג כזה או אחר באש"ף.

זאביק אבנון
כפר־מסריק

תגובתו של עודד ליפשיץ

מזכיר כפר־מסריק, ברקה, חוזר ומאשר בתגובתו, שהמזכירות והשיחה החליטו שלא להתייצב מאחורי שלומית במקרה של סיבוך משפטי וציבורי, ואף מוסיף שעשו זאת, למרות שידעו שחובת הקיבוץ להגיש סיוע משפטי לחבר. כמו־כן, הקיבוץ אמנם החליט ששלומית „אשמה" בעבירה על החוק, עוד לפני שהוגש נגדה כתב אישום.

אלה הן שתי הנקודות שעליהן מתחתי ביקורת בכתבתי, וכל השאר — דיון על טיב המשלחת ומגעים עם אש"ף, אינו נוגע לעניין, מכיוון שכתבתי במפורש שזכותו של הקיבוץ לגנות עקרונית מגעים עם אש"ף ובוודאי שזכותו לגנות חברה שנסעה לחו"ל ללא אישור.

חבל שזאביק אבנון מוסיף חטא על פשע, כשהוא „קובע" ש„רק מי שכנראה אינו בטוח שזהו ביתו נזקק (ולא בפעם הראשונה!) לעזרת העיתונות כדי לנגח אותו", משפט שממנו משתמע, ששלומית פנתה ל„דף הירוק" וביקשה שאכתוב מה שכתבתי. זו קביעה חסרת כל בסיס עובדתי והשמצה חסרת שחר: שלומית לא פנתה אלי, אני לא פניתי אליה. והפעם היחידה בה החלפנו כמה משפטים היתה כשהמשלחת נחתה בלוד, הרבה לפני ישיבות המזכירות ושיחות הקיבוץ בכפר־מסריק.

אסמור בע"מ
מערכות סטריאו
טלוויזיות וידיאו ורמקולים

טלוויזיות צבעוניות	מ־890 ש"ח
וידאו טייפים	מ־990
פטיפונים	מ־150
רסיברים	מ־250
טייפים — דק	מ־250
מערכות סטריאו משולבות	מ־445
מערכות בחלקים	מ־695
רמקולים HIFI + תיבות מ־20W — 120W	מ־79
רדיו טייפים ניידים	מ־180

„א ס מ ו ר"
העליה 25, תל־אביב
ז'בוטינסקי 72, רמת־גן
אסמור־ועדים: דרך פ"ת 4, ת"א

המחירים הזולים ביותר מכל מרכזי הקניות בארץ
בוא אלינו והשווה מחירים

מ.מ.מ. מינהל, משאבי אנוש ומערכות מידע בע"מ

לעבודה באפריקה המערבית

דרושים

צעירים רווקים בני קיבוץ לאחר גמר השירות הצבאי, בעלי רקע במחנאות.

המועמדים יוכשרו כאנשי טיפולים לציוד כבד ורכב.

המודעה מתייחסת לנשים וגברים כאחד
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות
למח' כח אדם ת.ד. 44494, חיפה 31048

המשביר המרכזי

תל־אביב, רח' יגאל אלון 76, טל. 389333, 03־389410. דרך השלום 12, טל. 03־335131; חיפה, שער פלמר 2, טל. 04־662161;
ירושלים, אזור התעשייה עטרות, טל. 02־841411; באר־שבע, רח' וולפסון טל. 057־671021;
קריית־שמונה, אזור התעשייה טל. 06־742671; אילת, אזור התעשייה טל. 059־72204.

מדריך שימושי לקיבוץ ולמושב

גליון 36

לחודש אוגוסט בלבד ו/או עד גמר המלאי - במבצע

אופני נשים	26" 3 הילוכים	-.199 ש"ח כולל מע"מ
אופני ילדים	12"	-.109 ש"ח כולל מע"מ
אופני ילדים	18"	-.119 ש"ח כולל מע"מ
אופניים	20" מתקפלות	-.129 ש"ח כולל מע"מ

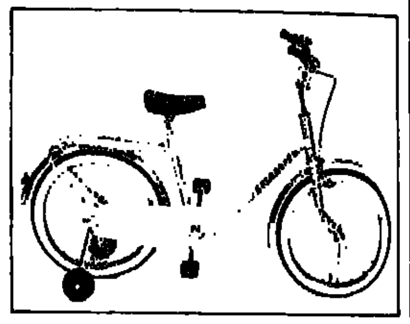

KALKHOFF תוצרת גרמניה

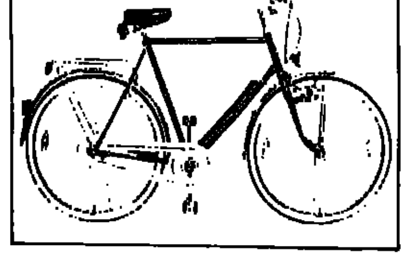

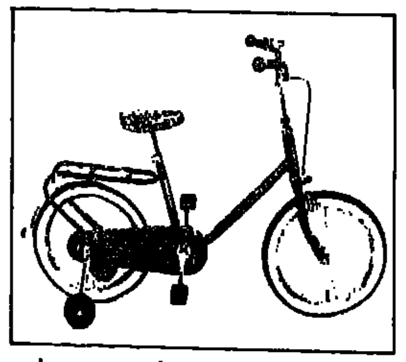

אופני כושר
--.199 ש"ח כולל מע"מ

המחירים הינם להתיישבות בלבד.
כמו כן כל הדגמים במחירים תחרותיים

המחלקה הטכנית

כלי עבודה חשמליים

STAYER
אמינות עם בטיחות מירבית
נמכרו אלפי כלים

פטישון אלקטרו־פניאומטי
דגם MP-302

298.08 ש"ח

משחזת זוית 4"
דגם SA-7

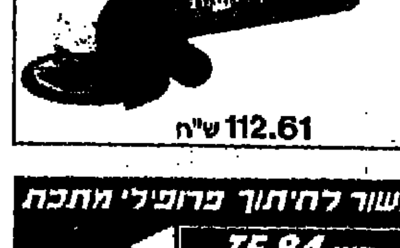

112.61 ש"ח

משור לחיתוך פרופילי מתכת
דגם TF-84

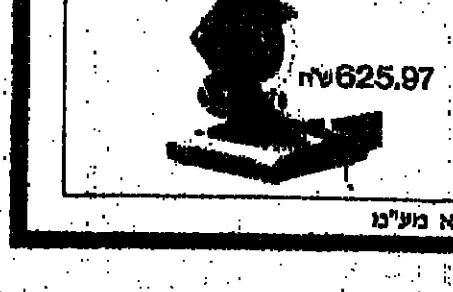

625.97 ש"ח

מקדחה WATT 420
דגם TM-344

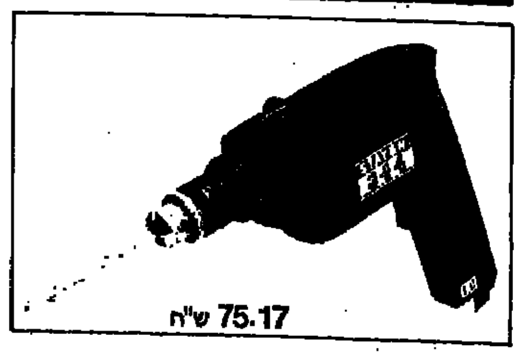

75.17 ש"ח

מברג/מקדחה נטען - 4.8V
דגם B-60

99.79 ש"ח

המחירים הינם לחתישבות בלבד וללא מע"מ

רבנוע וקלנוע
עושים שינויים לטובה

להובלת מטענים וציוד עזר, ולשיפור הניידות
בענפי התעשייה, התיירות, החקלאות והשרותים.

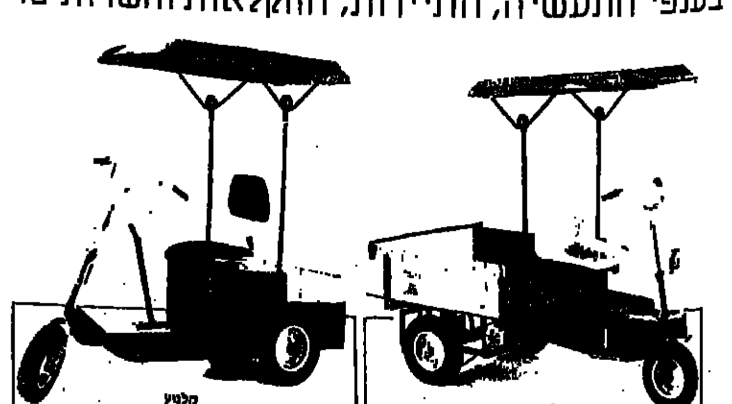

רבנוע — לשינוע מטענים וציוד בתעשיה, בחקלאות, בשרותים ובתיירות.

קלנוע — לשיפור הניידות ולייעול התיפעול במוסדות, מפעלים ומתקנים.

רבנוע וקלנוע - כלי רכב חשמליים - תוכננו מלכתחילה לשימוש בחצר הקיבוצית, ובעקבות כך התרחב השימוש בהם במפעלים ובמוסדות הפרוסים על שטחים רחבים.

רבנוע וקלנוע הם כלים המשרתים בנאמנות במשך יותר מ־15 שנה אנשי תחזוקה בתעשיה הקיבוצית ובבתי הארחה, עובדי ענפים חקלאיים כמו לול, רפת והחממות, ואת ענפי השרות בהובלת כביסה, בהעברת ציוד עזר של חשמלאים, שרברבים, נגרים, מסגרים, עובדי הנוי ואנשי מוסדות הבריאות והחינוך. בקיבוצים רבים משמש הקלנוע את אנשי המקצוע המבוגרים או המוגבלים בהליכה גם לאחר שעות העבודה.

רבנוע וקלנוע כלי רכב שקטים חזקים, אמינים, חסכוניים, בעלי כושר תמרון מעולה ומותאמים במיוחד לנסיעה במדרכות הקיבוץ. לא עוד הטרקטור הפוגע בנוי ומסכן את הולכי הרגל.

הרבנוע והקלנוע נבדקו ואושרו לנסיעה ע"י משרד התחבורה.

מתוצרת צ.ח.מ. אפיקים.

• מחלקת מזון •

טמפו תעשיות בירה בע"מ
Tempo beer industries ltd.

מבצע הוזלות מיוחד על המשקאות הקלים
(כולל נקטרים, משקאות קלים בפחיות, משקאות טבעיים, מיצים 650 ס"ל וכו') והסירופים של מייטב היצרנים
(גת, יפר־מור, יכיז. טסיס, טמפו, יפאורה)
הנחות של בין 5%-30%.
תוענקנה הנחות של
צ'מפיון— מיץ טבעי בפחיות במבצע מיוחד —7% הנחה.

בית האריזה של המשביר המרכזי — מחירי מבצע:

קפה המשביר: — למרות הכל קפה המשביר טעים וזול

קפה המשביר מיוחד 1 ק"ג טחינה טורקית	7.60 ש"ח נטו
קפה המשביר טחון פרקולטור	7.60 ש"ח נטו
קפה המשביר טחון י"200 גרם	7.65 ש"ח נטו
קפה טורקי בצלופן 100 גרם	7.85 ש"ח נטו
קפה המשביר גרעינים 1 ק"ג	6.95 ש"ח נטו
קפה אספרסו קליה חזקה	7.81 ש"ח נטו

תה המשביר:

תה 1 גרם 100 יח'	0.86 ש"ח נטו
תה 1 גרם 25 יח'	0.28 ש"ח נטו
תה 1 גרם 600 יח'	3.06 ש"ח נטו
תה 1 גרם 2000 יח'	11.86 ש"ח נטו
תה 2 קילוגרם	10.11 ש"ח נטו
תה מובחר 100 גרם	8.48 ש"ח נטו

תמציות בריכוז גבוה 1 ליטר — מוצר חדש:
בית האריזה החל לייצר תמציות בטעמים שונים בריכוז גבוה ולארוז בבקבוקים של 1 ליטר (יתרון גדול במחיר ובאחסנה).
(בקבוק 1 ליטר בריכוז גבוה שווה ערך ל־10 בקבוקים בני 500 גרם בריכוז רגיל).

קטניות באריזות 10 ק"ג:
בימים אלה החליף בית האריזה את האריזות לקטניות במשקל 10 ק"ג באריזות חדשות. עמידות ביותר והן בעלות אטרקטיביות.

•מחלקת מזון קפוא•

מבצע מוצרי הודו
בשר — דגים — ועופות.

מח' קרור יוצאת במבצע של 4% הנחה בכל מוצרי ההודו וחלקיו בחודש אוגוסט.

הודו אדום	6.98	ש"ח
כנפים הודו	1.77	"
כנפים מפורק	2.93	" ועוד...

כמו כן יש במחלקת הקרור בכל הסניפים מגוון רחב של דגי ברכות, דגי יבוא, חלקי פנים, בשר, עופות הודו וחלקיהם. בנוסף מגוון מוצרים מעובדים כגון: שניצל מצופה, נקניקיות, חטיפי עוף, המבורגר, קבב וכו'. הסחורה תשווק עד לבית הלקוח ברכבים מקוררים וללא תשלום נוסף.

נשמח לראותכם בין לקוחותינו.

המחירים אינם כוללים מע"מ ולהתישבות בלבד.

המשביר המרכזי ה המשביר המרכזי
המשביר המרכזי ה המשביר המרכזי ה

מבצע קיץ במח' חשמל

מבצע ענק חכמות מוגבלת
סטריה PHILIPS 60W—100W—75W
במחיר דומה ללבון תוצרת הארץ

נורת ליבון 1.06 ש"ח
נורת סטריה 1.10 ש"ח

מוצרי צריכה פיליפס במחיר נמוך במיוחד לזמן קצר בלבד

רדיו טייפ קסטה בסולה — 8368	175.60	ש"ח
מגהץ רגיל PHILIPS 1120	16.90	ש"ח
מיקרוגל דגם 650	486.00	ש"ח
מכונת גילוח נטענת 1335	113.62	ש"ח
פרקולטור 5361	75.12	ש"ח

המחירים אינם כוללים מע"מ. להתיישבות העובדת בלבד

COOLER
מצנן אויר
תלהיט החדש מהמלאי שיצנן לך את הקיץ

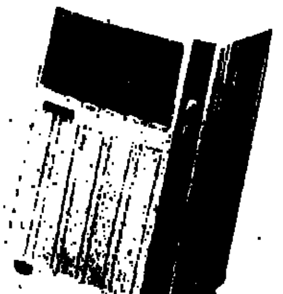

סוללות, קלטות ומוצרי תאורה PHILIPS במחירים מיוחדים

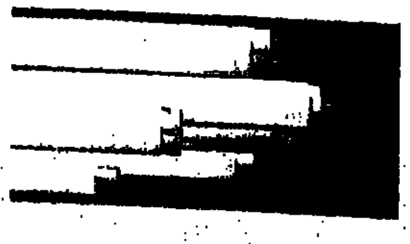

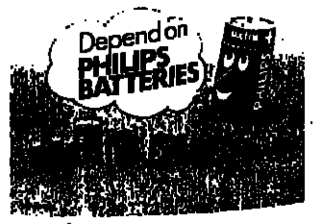

מאווררי
"בלו סטאר"
"גלאון"
CRONWN ו־

נשמח לראותכם בין לקוחותינו

•המחלקה למיכון וציוד מטבחים•

לא רק לך מנהל ענף המזון גם למרכז פרויקט ועדת חינוך מועדון לחבר כל־בו מרכז בנין
כל מוצר של מטבח מוסדי כולל
אצלנו יעוץ...
והחשוב—השירות!

כל השירות בסיר אחד

500 מ"ר תצוגה מתמדת של ציוד מגוון למטבח המוסדי, מטובי היצרנים בארץ ובעולם, והעיקר - שירות וייעוץ מקצועיים לכל אורך הדרך. זוהי "שיטת המטבח השלמה", המופעלת במחלקה לציוד ולמיכון מטבחים של המשביר המרכזי, ובאולם התצוגה המשוכלל שלה.

לכן, כאשר אתה מתכנן לשפר ולשפץ מטבח קיים, או להקים מטבח חדש - בוא אלינו. המומחים שלנו יגתחו יחד עמך את הצרכים האמיתיים שלך ויסייעו לך לבחור את הציוד המתאים לך ביותר.

הפתרונות המוצגים במחלקה מקיפים למעשה, את כל תחום המטבח המוסדי: אחסנה ושינוע, קירור, בישול ואפיה, הגשה, שטיפה וכו'.

הוסף לכל היתרונות גם את העוצמה הכלכלית של המשביר המרכזי והרי לך "שיטת המטבח השלמה".

לשירותך תמיד ... בסיר אחד.

ועוד שירות מיוחד של המחלקה:
שיפוץ, חידוש ואחזקה של כל הציוד והמיכון המטבחי, כגון: מכונות לעיבוד מזון, סירים ומחבתות, תנורי בישול ואפיה ועוד.
אחריות לאורך זמן. ביצוע מעולה, ע"י מצגר, חיסה.

Juno
תוצרת גרמניה
הקומביסטימר
הטוב ביותר בעולם.
ה"רולס רויס" שלך במטבח.

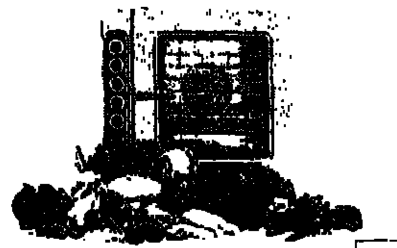

מדיחי כלים
★ לבתי ילדים
★ בארים
★ מסעדות

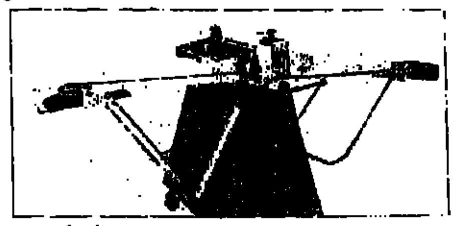

מרדדות בצק
RONDO

"טורין טוסטר"
טוסטר משוכלל וחסכוני, בעל 2 מסועים נפרדים. עד 720 פרוסות לשעה למסוע. בלעדי ל"המשביר" מבצע! המלאי מוגבל.

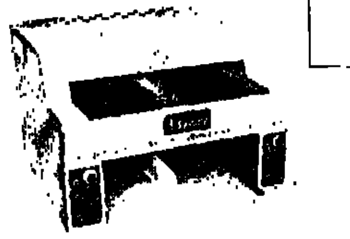

Cambro® עגלות
הפתרון הזול, היפה והנוח לצפיפות בקו ההגשה העצמית.

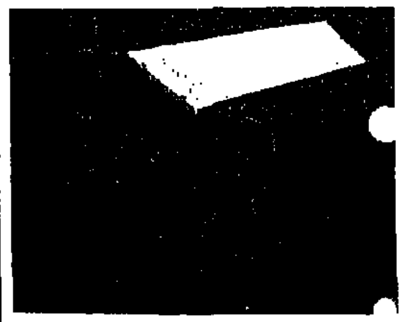

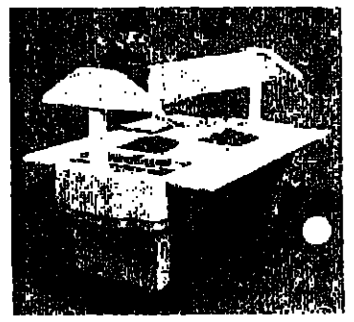

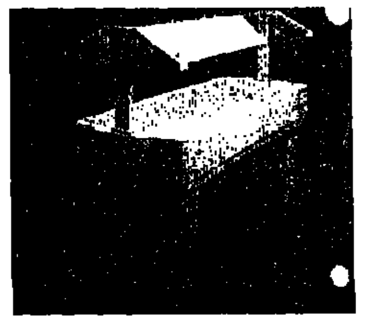

מערכות שינוע
עושות את החיים קלים, נקיים והעבודה נעימה

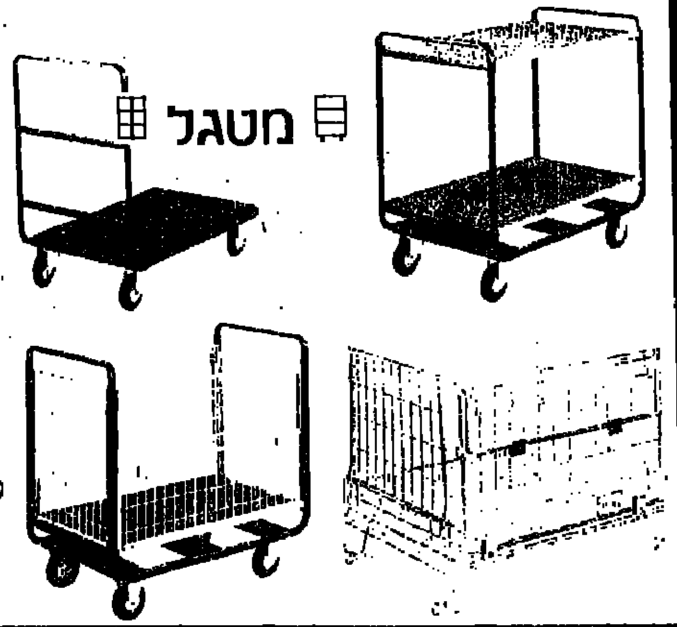

למטבח הגדול,
הבינוני
ועכשיו גם לקטן.
Teba של
Nilma

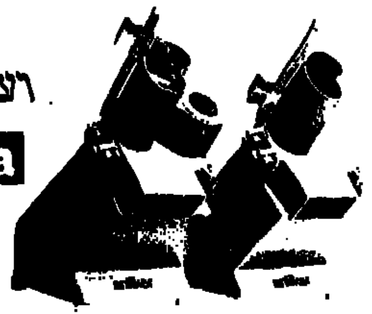

מכונות
לקיצוץ ירקות
anliker

אנו עמלים רק כדי לשרת אתכם
ועכשיו גם באשראי ארוך.
לפני שמתחילים לחפש
ולהתרוצץ — בוא לבקר אצלנו

"המרכז הבריאותי" חשוב לך. לילדיך אפילו יותר!

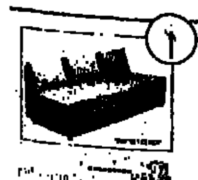

ילדות בריאה מתחילה עם עמית

עמית ריהוט שהוא בריאות

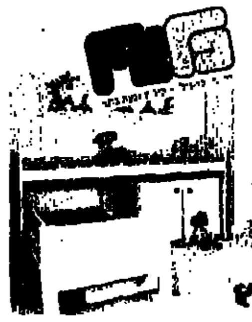

"כל־גיל"
והיטים שנולדו בשביל ילדים

המערכות שלנו מודולריות עם קנטים צבעוניים ופינות מעוגלות וניתנות לשינויים ולתוספות עם הגיל ובמשך השנים.
מודולריות זו, מעניקה לך אפשרויות משחק רבות ליצירת חדר ילדים המותאם לאופיו ולרוחו של ילדך בכל גיל.

"עמינה" — ספות נוער כפולות ובודדות
"אלפא" — שולחנות כתיבה
"ציפוריון" — ספות נוער
"כל גיל" — שולחנות כתיבה כוננית ומיטות.
"עין חרוד" — מיטות, שולחנות כתיבה, כוננית

לקראת שנת הלימודים המתחדשת
אנו מציעים מבחר רהיטים לחדרי ילדים ונוער.

מבצע הנחה 5%

רהיטי עין חרוד מאוחר.
רהיטים יציבים מעץ אורן גרשני.
פינות מעוגלות, איכות וגימור מעולים.
מבחר מגוון של יחידות מודולריות במראה אחיד, המתאים לצרכיו של הילד מגיל הרך עד הגיעו לבגרות.

לא משבר צמיחה חולף, גורס אריה פלגי, אלא אותות עמומים של מפולת. חזון הקיבוץ הנכסף בו רצינו לחיות מתרחק והולך

בקיבוץ נבו:

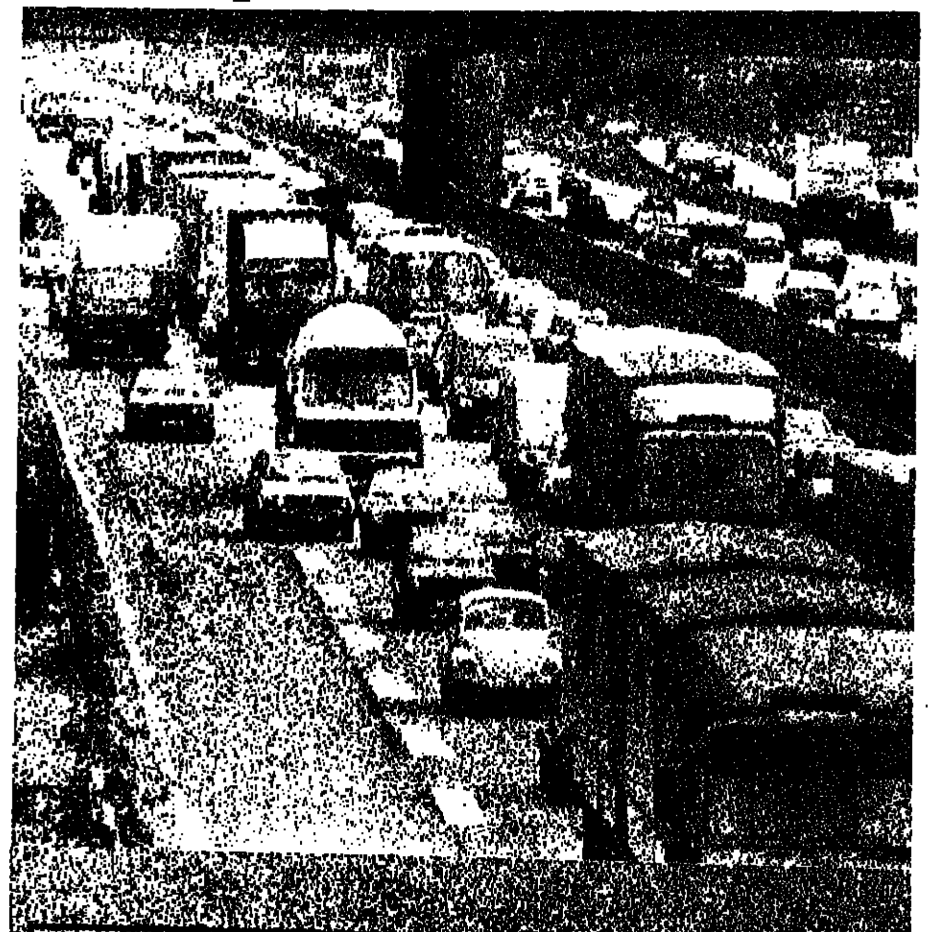

לצעירינו אין (עדיין) דרך. לכן הם פותחים "במסלולים" רבים על כך ואולי הדרך העתידית היא אוטוסטרדה רב־מסלולית המתחייבת בעידן מודרני.

קיבוץ נבו הוא קיבוץ בו תחושתך היא, ש"מנגד תראה את הארץ ושמה לא תבוא". הארץ, לצורך זה, הוא הקיבוץ הנכסף בו רצית לחיות, בו רעיונותיך, תכניותיך משאלותיך יקרמו עור וגידים. היית בטוח שתגיע. עשרות שנים עשית את דרכך התקרבת אליו ולפתע סימנים רבים, רבים מדי, [illegible], שלא תיכנס. לא משום שאתה אישית לא תזכה, אלא כי הקיבוץ ההוא לא יקום. לא [illegible], אם בכלל.

יש לי הרגשה כזאת היום. לא הייתי משתף בה אחרים לולא הבטחון, שאינני לבד. יש רבים כמוני בקיבוצי וגם בקיבוצים אחרים. יש כאן עניין עם תופעה נפוצה ולא עם מצב רוח חולף הפוקד מעטים.

שלא יהיו טעויות: גם בקיבוץ נבו קמים חברים כל בוקר לעמל יומם ללא תגמול חומרי ישיר. הם ממלאים את רוב התפקידים בהתנדבות, מחנכים את ילדיהם למעשים טובים, חוגגים את חגיהם כהילכתם, שולחים שליחים לתנועתם, תומכים על עיתון המפלגה, מתכנסים לאסיפות כל קבוע, מכלכלים את ענייניהם במשותף.

על פני השטח הכל כתמול שלשום. שיגרה קבוצית מתגלגלת. במעמקים: אי נחת, אי שקט, אי בטחון. חשש שמא "אי הכשלון למופת" של עבר, יתפצל אל איים רבים של כשלונות למופת.

בקיבוץ נבו אין ערעור גלוי על אף אחד מיסודות הקיבוץ. לא על השותפות ברעיון, בחינוך, בתרבות, לא על השיתוף בייצור ובצריכה, לא על החתירה לשוויון, לא על הערבות ההדדית, גם לא על הדמוקרטיה הישירה ולא על חובת מילוי תפקידים בבית וביצוע משימות בחוץ. אבל יש כירסום שקט בכל אלה. יש יותר מדי אחד־בפה־אחד־בלב לגבי רוב המרכיבים. לא מתוך צביעות אלא מתוך רתיעה להתמודד עם האמת. אם מתוך חשש מפני חוסר פתרון מעשי ואם מפני פתרון מעשי אשר עלול להיות "לא קיבוצי", כלומר יערער את הקיבוץ והמציע עוד ייחשב ככופר.

אבל הכירסום חודר עמוק יותר ויותר והחשש הוא, שאין זה המשבר התורן של הקיבוץ, ממנו יקום שוב מחוזק ומחוסן יותר. אין אלה צירי לידה או חבלי צמיחה, אלא אותותיהם העמומים של מפולת. לא מחרתיים בבוקר אבל בעתיד הנראה לעין. מפולת על שום מה? כי חברים רבים מדי אינם רוצים בהסדרי החיים הקיימים או — והם עדיין הרוב — אינם רואים דרך להשליטם מחדש. וקיבוץ — לזכותו ייאמר — יתקיים רק מתוך רצונם החופשי של חבריו ובהתאם ליכולתם לממש את רצונותיהם.

נכון, שאחת הסיבות החשובות לתחושות כאלה היא המצב הכלכלי הקשה אליו נקלענו. הקיבוץ מתקשה לקיים את עצמו בכבוד, רובצים עליו חובות כבדים, שורדת הרגשה מייאשת של כשלון בתחום קיומי, גורלי. ההסברים הקולעים ביותר [illegible] אינם מסוגלים לשנות לא את ההרגשה ולא את העובדות. המהפך הפוליטי הימני וכל אשר בא בעקבותיו, הוא בוודאי אחד ההסברים האלה ובכל זאת אין בו די. מה גם — וזה ממאפייני המצב — המצוקה הכלכלית והמהפך הפוליטי לא עוררו חברי הקיבוצים במידה הצפויה והנחוצה את עורקי הסולידריות הפעילה של המקופחים ואת חזות המאבק נגד מקפחיהם.

המשבר, אם כן, נובע מן הפער הגובר והולך בין המטרות הטובות של הקיבוץ ובין יכולתם ורצונם של חבריו להגשים אותן. שיתוף ושוויון, ערבות הדדית מלאה, דמוקרטיה פעילה, שלטון עצמי הבנוי על עבודה עצמית, יצרנית, בניין ישוב יהודי בן דורי, מעורבות בחברה הישראלית — האם קיימות משימות חשובות מאלה? אבל כדי להגשים אותן, נדייק: כדי לחתור להגשמתן, נחוץ עיצוב אורח חיים שלם המוביל אליהן, ונחוצים בראש וראשונה בני אדם הרוצים ומסוגלים לכך ומוצאים בכל אלה עניין וסיפוק. אין זה מבצע חד־פעמי אלא תהליך ממושך. לא "קיבוץ עכשיו" אלא קיבוץ תמיד. ציונות וסוציאליזם בישראל גם באמצעות הקיבוץ. דרך ארוכה, מתמשכת, היסטורית.

ילכו בה בני אדם, שהכשירו את עצמם או חונכו, הוכשרו ונתקבלו לשם כך, שמוכנים להיות חבריה של חברה סלקטיבית על פי אמות מידה קיבוציות. הקיבוץ של היום אינו כזה במידה העונה על הצרכים. מדוע? היינו משוכנעים, שבנים רבים יותר ירצו להמשיך בדרך הקיבוצית וגם קיווינו שצורת החיים הקיבוצית תקסום ותתאים לרבים מחוץ לקיבוץ, כי הם ישתלבו בה בקלות יחסית, כי היא עונה יותר ויותר למאווייהם העמוקים של בני אדם באשר הם.

מסתבר שבנינו הטובים, החרוצים והמוכשרים, חוזרים אלינו במספרים קטנים בהרבה מן הצפוי ומן הנחוץ ומכאן, שהמוכנים להצטרף מתקבלים בזרועות פתוחות ללא ברירנות רבה. מאידך גיסא, לא השכבות הצעירות ולא השדרות המבוגרות של הציבור הישראלי, זורמות אלינו בזרם כזה המאפשר לנו לדקדק בקריטריונים. בלעדיהם הקיבוץ נחלש והולך. כמובן תוך כדי התפתחות הקיבוץ, צמחו בו בכל תחומי החיים גם דילמות חדשות, בלתי חזויות. נתעלם מהן כרגע מתוך ההנחה, החשובה לענייננו כאן, כי חבר אנשים חדור הכרה ועניין באותה מטרה עצמה — מוצא תמיד את הנתיב להחלטה משותפת, יודע לקיים במשותף כל החלטה וגם לשגות במשותף מידי פעם ולתקן במשותף את הטעון תיקון — ועם כל אלה להתקיים כקיבוץ.

לכאורה המוצא מן הסבך פשוט: א. ברירה קפדנית הרבה יותר בקבלת חברים וגם מעין ברירה פרמאננטית. ב. אם זה בלתי אפשרי, להסכים באומץ לב על פשרות "זמניות", מותאמות להרכב האנושי המתהווה, מעין נסיגה לשם החזקת מעמד עד שירווח.

מסקנות פשוטות על הנייר, קשות כקריעת ים סוף בשטח. קשה לראות שהגישה תהיה סלקטיבית מזו הקיימת בקבלת בנינו. לא רק בגלל המצוקה הגדולה בחברים חדשים, לא רק בגלל הרגישות המופלגת והמובנת של ההורים והקרובים, אלא כי דווקא הבחינה הערכית קשה מאד למדידה, מה עוד אצל אנשים שעתידם לפניהם. אין להשוות כללי קבלה לחברות בארגון כלשהו לכללי הצטרפות אל מערכת־חיים־שלמה. מה גם שאנחנו בעצמנו, מתוך תפישתנו המאמינה בהתחדשות, נוטים לתת סיכוי בידי הדורות הצעירים שיבראו את הקיבוץ כצלמם. כל הדברים הללו יפים, במימדים שונים, גם לגבי המצטרפים משורות תנועות הנוער או ממעגלי קליטה אחרים.

מה שנותר לכאורה, הוא להשלים עם נסיגות, פשרות, שינויים מוסכמים המתחייבים מן המציאות הדמוגראפית המשתנית עד שהקיבוץ יתחזק ויתזור בגאון אל "המוטב" ברוב תחומי חייו. שוב: קל לנסח; קשה, בלתי אפשרי, לבצע. הקיבוץ ערוך לקליטת תמורות חיוניות, גם אותן לא בלי מרות שחורות שמרניות. כגון התעשייה, ההשכלה הגבוהה, ההליכה לקראת מאוויי הפרט בתחומי יצירה שונים. אבל הקיבוץ אינו בנוי לקבלת פשרות עקרוניות. אי אפשר למשל להתיר החזקת נכסי רכוש פרטי או להנהיג עבודה שכירה. אי אפשר להשלים עם עשיית־דין־עצמי בענייני עבודה, לימודים, חופשה או עם קביעת תמורה הישגית עבור עבודה ומילוי תפקיד (ולא הזכרנו את כל החריגים האפשריים) מבלי לערער את מבנה הקיבוץ, את שלוותו, את קיומו. אך הרי אחד מסימניו המובהקים של המשבר העמוק הוא, שבכל התחומים הללו גוברת והולכת החריגה למרות שהקיבוץ באופן עקרוני ומוצהר מתנגד להן ולא אישר אותן. אבל הוא מעלים עין, מסתבך בתקדימים, מתפתל, משלים ומתייסר.

אם־כן — לא החמרה באמות המידה לחברות, לא פשרות מוסכמות ביתר התחומים, אבל שני הלאווים פירושם: סיכון עתיד הקיבוץ. מילכוד קשה. הר נבו שלי. מנגד אראה את הקיבוץ הנכסף ושמה לא אבוא.

משהו קונסטרוקטיבי לסיום: הנשמה איננה רק התעלות אנושית, היא גם ירידה אל המציאות. האמירה המניפה־את־הדגל־הלבן של ה"זה מה שיש", היא לא דינמית, לכן גם לא אנושית. הניסוח הנכון יותר הוא, שצריך לפעול לשינוי בתוך "מה שיש" כדי שיהיה אחרת. הקיבוץ ימצא את דרכו, אם יימצאו בו גרעיני אנשים, בראשם ובמרכזם המוכשרים ביותר (מלשון הכשרה) — בניו, שירצו בחיי קיבוץ, גם אם התבשיל יהיה בטעם שלהם. עם שינוי הסגנון, עם שינוי הסדרים, ברמת תלול אחרת אבל ללא זניחת התוכן ובלי התנערות מערכיו.

בינתיים התחושה היא שלבנינו הצעירים אין עדיין דרך, לכן הם פותחים "מסלולים" רבים כל כך. ואולי — שוב דימוי אופטימי — הדרך העתידית היא אוטוסטרדה רב־מסלולית כמתחייב בעידן מודרני. עלי להודות שבגרעינים הגדולים הללו עדיין אינני מבחין. אני מקווה, שהם יימצאו בהקדם וב"בכמויות מסחריות".

אבל תקווה היא חומר מעולם האמונה והרגש. חשוב, מבטיח אבל לא די בו כדי קיום קולקטיבי, רב־משתתפים, מודע, משביע רצון, חותר־אל־מטרה. ואני, בינתיים, בקיבוץ נבו.

אריה פלגי

דרוש מדריך
לחברת נוער בקיבוץ
בעל השכלה וניסיון
מידי
מגורים במקום
טל' 053-683764
053-683775
053-683771

דרושה מורה
לכיתה א'
לביה"ס בגינוסר
טלפון:
067-98750 בשעות הבוקר
067-98702 אחה"צ

גננת קיבוצניקית למרכז מבועים
מועצה אזורית מרחבים
מחפשת גננת
לשנת הלימודים תשמ"ח במרכז מבועים
יש אפשרות של מגורים במקום
המעוניינות מתבקשות לפנות לרכזת הגנים:
ציפי כהן טל' 057-923124.
במועצה האזורית מרחבים, אצל יונה, טל' 057-922116

"המטייל"
שקי שינה
ואביזרי מחנאות
הדרכה וייעוץ במקום
תורמילי
camp out !

דרוש ביולוג
(תואר שני או שלישי)
למעבדה לחקר מחלות דגים
בניר־דוד 19150
טל' 06-586317

דרושה
משפחה אומנת
חמה בקיבוץ
לשתי אחיות תמודות
בגילאי א'—ו'
בעקבות פטירת האם
להתקשר לאילנה:
עבודה: 06-961355
בית: 06-763727

לקיבוץ בעמק
דרושים
באופן מידי
בנים בחופשה
לעבודה במפעל
טלפון: 06-548400
בערב: 06-548111

דרושה מטפלת
+ עבודות בית
שעות העבודה: 12.00-16.30
ברעננה, טלפון 052-449241

רופא שיניים
32 שנות ותק
עם המלצות
מעוניין בעבודה בקיבוץ
לפרטים טל' 03-802065

דרושה בחורה לטיפול בילדים ובאחזקת הבית
כולל לינה — בהרצליה פיתוח
טלפון: 052-546588

זוג הורים בירושלים מחפש גננת
לשנת תשמ"ח
גננת אחת משמוני הקיבוצים
נטע — טל' 02-630390

מחלקת מכשירי כתיבה נייר ואמנות

לקראת שנת הלימודים
אל תכנסו ללחץ והצטיידו במועד.

מחברות, עטים, עפרונות וגירים,
דבק, עטיפות למחברות וספרים,
קלמרים, צבעים, מחקים ומחדדים
וכל הדרוש לתלמידים.

מדור אמנות

לחובבי אמנות וציירים
צבעי שמן, צבעי גואש אקוורל
ואקריל מתוצרת KREUL — גרמניה

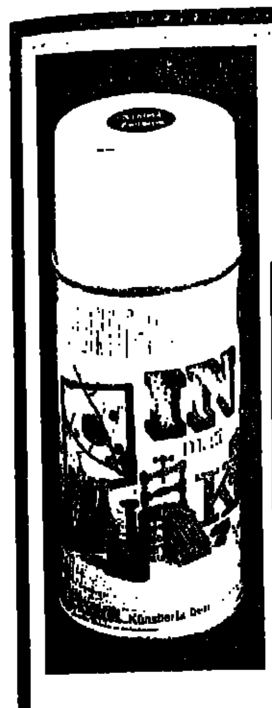

נייר לציור, בלוקים לציור, ניירות צבעוניים
מי־טנס, פופ־סט ונייר שרטוט
מתוצרת CANSON צרפת.

כנים לציור וכל האביזורים הדרושים
לצייר ולחובב.
חימר, גלזורות, חימיקלים וכלי־עבודה
הדרושים לעובדים בקרמיקה,
תוצרת VINGERLING BV הולנד, קרנת ואחרים.

גירים, דבקים, צבעי אצבעות וגואש
מתוצרת אומגה "כפר גליקסון"
OMEGA

סרגלים ומשולשים,
שבלונות
מכל הגדלים —
תוצרת לירד INERO
קיבוץ הסוללים

כל מוצרי rotring
לצייר, לשרטט ולמתכנן.

חדש!

BAMBI AIR

AIR BRUSH
איר בראש
ה"מדחס הלוחש" במבי

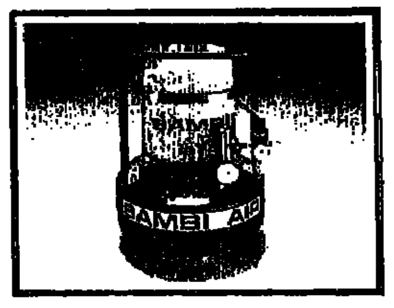

תוצרת אנגליה,
באחריות ושירות
חברת "אהליאב"
בלעדי
ב"המשביר המרכזי"

ציור מלא, מדחסים ואקדחי התזה
לגרפיקה, ציור וקרמיקה.
בשני גדלים
75/100 ו־35/20.

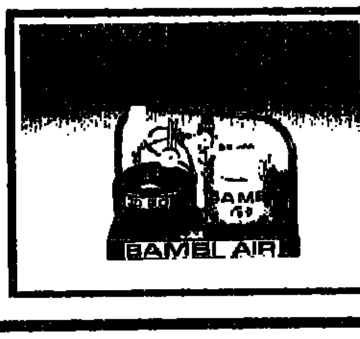

אקדחי התזה תוצרת SIMAIR
- בכל הקטרים

מחלקת חומרי בנין

בהנחה מיוחדת - מבצע
"מדגל" גלמיקס
במחלקה לחומרי בנין בחודש אוגוסט

מדגל

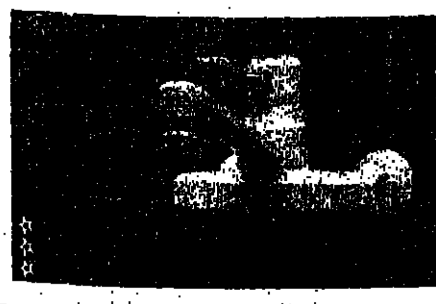

מחלקת נעלים

מבצעי הנחה חודש אוגוסט 1987

סנדלי נשים "ד"ר שול" תוצרת חוץ; "אלכסנדרס" — 5%
נעלי ספורט נשים וגברים "פומה" — 5%
סנדלי ילדים אורטופדיים "רוכון", "אמרוד" — 5%
סנדלי גברים אורטופדיים "נאות", "בריל" — 5%
קבקבי נשים וגברים "מגון" — 8%
נעלי בית נשים לקייץ "קלפר" — 8%
סניקרס בד נשים "מ.ש.מ." — 5%
נעלי ילדים שלמות "בן־ישי" — 15%
נעלי בית חורף "חולתה", "המגפר" — 15%

המשביר המרכזי בע"מ

תל־אביב, רח' יגאל אלון 76 טל'. 389410, 389333, 03; דרך השלום 12, טל'. 03-336131;
חיפה, שער פלמר 2, טל'. 04-662161; ירושלים, אזור התעשיה עטרות, טל'. 02-861611;
אילת, אזור התעשיה טל'. 059-77206; קרית־שמונה, טל'. 06-742671; באר־שבע, 057-671021

להלן תגובתכם

לענין העזיבות

[illegible]

איש אחד רץ בכיכר העיר וצעק: „ברקוביץ, ברקוביץ!"

התייצב לפניו אחד: „אני ברקוביץ". הניף הצועק את ידו וסטר לו על פניו. עמד הברקוביץ ופרץ בצחוק.

„למה אתה צוחק?" — „סידרתי אותו, אינני ברקוביץ".

בדיחה חבוטה.

החלק העצוב שבבדיחה הוא הנמשל שלה. „הדף הירוק" מפרסם כתבה על עזיבת חברים מבוגרים וכל שומרי החומות נזעקו כדי לתקן: „זה לא ברקוביץ — זה יוספו"

מה זה משנה, רבותי המזכירים, אם העוזב הוא מנהל המפעל או מרכז הוועדה? מה זה משנה אם עזבו 6 או 8?

את הסטירה קיבלנו? — זו הבעיה!

כאן דנים בבעיה חברתית הנמדדת סטטיסטית. הירידה לפרטים קטנים ומדוייקים חשובה מאוד אבל לא לעניין. שוב ושוב נזקקת התנועה הקיבוצית לאפולוגטיקה המודדת את עביים המדוייק של העצים, תוך התעלמות מקיומו של היער.

וכי מה רוצים הזועקים על העיתון? את „פראבדה" אתם רוצים? (רבותי העורכים, הדפסת תמונתו של „פראבדה" היתה מתאימה יותר מזו של „איזובסטיה". על סדר יומנו עומדת השאלה לאיזו אמת אנו חותרים). ועד ש„הדף הירוק" לא יצליח להכין דוקטוראט על בעיית העזיבה העכשווית, אסור לו להעיר ולעורר?

כאשר תהיה מפולת, נבוא כולנו אל מנהיגינו ונטען על כך „שלא אמרו לנו בזמן" שיש בעיה. המנהיגות של התנועה הקיבוצית איננה מסוגלת להתמודד עם התהליכים החברתיים המזעזעים היום את יסודות הקיבוץ. מזכירויות התנועות, כמו מזכירויות הקיבוצים, עוסקות בכיבוי שריפות של יום־יום ומנסות להעביר את העגלה מהיום למחר.

מה שקורה היום בתנועה הקיבוצית (חברתית, כלכלית וארגונית) מחייב להציב את מיטב המוחות בעמדת כוח ראשונה במעלה, אשר בה הם לא יעסקו בסידור־העבודה למחר בבוקר אלא יערכו ניתוח מצב, הסקת מסקנות והגשת תכנית פעולה.

ניתוח היסטורי מן העבר, דרך ההווה, אל העתיד, יוכיח לדעתי, שהתנועה הקיבוצית נמצאת ברגע היסטורי, שלאחר שנים נוכל להגדירו כפרשת־המים שלנו. אם לא נעשה משהו דראסטי במערכת חיינו ובמבנה הקיבוץ, נמצא עצמנו גולשים באופן הכי „טבעי" והכי סטיכי לעברו השני של ההר. למען האמת, אין לי כלל ביטחון שעוד נותר לנו זמן, יתכן שכבר אחרנו.

אבל מזכירויות הקיבוצים ומזכירויות התנועות לא יעשו את מה שהוצע למעלה. אז טוב שלפחות יש לנו עיתון. „הדף הירוק", במקרה זה, נותן ביטוי לשתיקתם־זעקתם של חברים כמו יעקב מגבעת־חיים א., כמוני וכמו עוד רבים שאינם יכולים, בתוך ביתם, להכריז שנית, שלישית ועשירית שיש להרוס את קריתנו.

גידי יהלום
בית־אלפא

הכה את המהאה

תגובתו של הח' נני כהן ממחלקת החברה, על הכתבה „באורים נפלה השלהבת", אינה ראויה לתגובה רצינית אך פטור בלא כלום אי־אפשר.

הח' נני מאשים את „הדף הירוק" בפגיעה באתיקה ש„גובלת בפלילים", „וכלל ראשון", כותב הח' נני, „...בשעה שמפרסמים מימצאים, מציינים איך נקבעו הנבדקים, איך נאסף החומר"...

האתיקה, הח' נני, אינה דורשת מעיתונאי לגלות את מקורותיו. מספיק שאלה נבדקו ע"פ קריטריונים עיתונאיים מאוד נוקשים והכותב שוכנע, שהאינפורמציה נכונה.

לעניין החלק הקרוי „הפן הסטטיסטי", אותו חלק בכתבה שאני אחראי לו אישית, כותב הח' נני: „...לדבריו (של הכותב) עזבו ב־1986 (את הקבה"א) 600־700 חברים... קובע (הכותב), שמספר זה מצביע על מגמה, מבלי שיהיה מודע עד כמה אין זה רציני לראות ב־700 עוזבים ב־1986 סימן למגמה של עזיבות, כאשר ידוע שהמספר, בשנים הקודמות, היה גדול יותר...".

ראשית, אין זה מספר אלא הערכה — מפני שאיש בקבה"א לא ידע את הנתונים המדוייקים. ההערכה נעשתה בסיועם של חברים במחלקת החברה בקבה"א, ואומתה באמצעות הדיווחים, שהגיעו מקיבוצים שונים. הערכה זו, כפי שצויין במפורש, כוללת אך ורק חברים ומועמדים בגיל הפורמטיבי, בערך 30־50, ומתייחסת לא רק לעוזבים, אלא גם לחברים ומשפחות שיצאו לשנת חופש.

בהחלט אי־אפשר להשוות נתון זה למספר, שפורסם בבהילות ע"י המחלקה לסטטיסטיקה מיד לאחר הופעת הכתבה (1183 חברים ומועמדים). נתון זה כולל עוזבים מכל הגילים, חוזרי צבא, יוצאי גרעינים וכולי, ואינו כולל חברים בחופש. אין שני הנתונים הללו ניתנים להשוואה כלל, ולא כפי שהח' נני מנסה להוכיח.

מוסיף ומתלונן נני: „כותב ‚הפן הסטטיסטי' הציג בערבוביה, נתונים סטטיסטיים על מספרים, שנתקבלו מהערכות והנוגעים לכלל האוכלוסיה, עם נתונים הנוגעים לקבוצות של אותה אוכלוסיה. בנוסף לכך הוא אימץ לעצמו תכסיסים מפוקפקים בהצגת דבר והיפוכו בתחום הסטטיסטי...".

כאדם המתיימר להבין בנושאים סטטיסטיים צריך נני לדעת, ש„הציג בערבוביה" ו„אימץ לעצמו תכסיסים מפוקפקים" אינן טענות. יפרט נא הח' נני על איזה „ערבוביה" הוא קובל ומהם „התכסיסים המפוקפקים" שנעשו על־ידי, וייענה אחת לאחת.

ועוד מוסיף ומאשים הח' נני: „...הוא בדה (כלומר — אני) חברים ‚בקיאים' (המרכאות במקור) בנושאים מסויימים...".

אילו היה הח' נני זהיר, לא היה מאשים אותי בבידוי חברים „בקיאים". אחד מהבקיאים הללו הוא הח' נני עצמו, שישב איתי שעה ארוכה, וסיפק לי שורה של נתונים והערכות סטטיסטיות, ואני בכנות מודה לו על תרומה חשובה זו לאותה כתבה, בשמי ובשם מערכת „הדף הירוק" כולה. בין היתר, הוא שמסר לנו את המימצא המעניין והחשוב ש„הסיכוי לסורוויבל" של בני הגרעינים ירד בשנים האחרונות מ־23 אחוז ל־13 אחוז כמו הח' נני. גם חברים אחרים בתק"ם ובקבה"א נאותו לסייע ל„דף הירוק", מי בשמו ומי שלא בשמו, כמיטב הבנתם בחומר ובהערכות. אך בניגוד לח' נני, הם אינם מתנפלים בזעם על אותו החומר ועל אותן הערכות שהם עצמם אחראים להם.

עמירם כהן

קנה־המידה האמיתי

החברה לוטה בכתבה שכתבתם, המובאות בגליון 220, וזעזע אותה ולהבא היא תקרא את עיתון „קיבוץ" בלבד. הח' אריה סגולי תמך בה. כאומרו, שעיתונכם הנ"ל היה יותר שחור משחור.

נראה לי שקנה־המידה של העיתון הוא האמת ולא תגובה מקורית. מבט זה רציתי להעיר לכם ולחברים. ואלה שכתבתי ל„דף הירוק" מכתב שפורסם בלי תיקונים או השמטות, בו בזמן שמכתבי לעיתון „קיבוץ" אזכור כאשר הופיע שם משפט על עזיבת בנים בגין חינוך לקוי.

ההבדל בין שני המכתבים היתה השמטה מסויימת לא כל־כך בעימה.

מנחם עצמון
בארות־יצחק

[illegible]

בצמוד לכתבה על עזיבות בתנועה הקיבוצית („באורים נפלה שלהבת", „הדף הירוק", 220) התפרסם משאל טלפוני על מספרים ואנשים.

נדהמנו לגלות שגם ללא מצלמת „פוטו פיניש", זכינו במקום הראשון בתנועה הקיבוצית כולה.

על כך יש לנו מספר הערות:

א) זה נושא למשאל טלפוני?

בעיתון קודם נשאלו אקונומים מי מהם קונה מוצרי טבעול.

אכן, לא שווה לשלוח כתבים לקיבוצים על מנת לשמוע זאת. אבל להעמיד באותה רמת התייחסות נושא רגיש כעזיבות? באמת חבר'ה, גם אתם חברי קיבוץ, לא?

ב) מקור רשמי באדמית (מזכירה) סירב להגיב על־כך בטלפון, עקב נסיונות העבר ב„דף הירוק" ו„השבוע" בקיבוץ הארצי.

לתומנו סברנו, שבמקרה הגרוע יתפרסם (וזו זכותכם) שסירבו להתייחס. אך טעינו.

מסתבר, שיש עוד מספרי טלפון באדמית (הותקנו בכל בתי החברים) ומשיחה עם חבר שעזב בימים אלו, נסחטו (לפי דבריו) נתונים מסויימים שאף הם לא צוטטו במדויק בעיתונכם. (עיתוננו).

ג) בדיעבד גרמתם נזק לאדמית, הן לתדמית, והן למצב־הרוח שבתקופה האחרונה נעשה מאמץ רב לשפרו.

זו בדיוק הסיבה שסירבנו להתייחס במשאל הטלפוני.

אנו תמהים, מה הפיק עיתון האמור להיות כלי עזר ולשרת את התנועה הקיבוצית, ממשאל טלפוני חסר אחריות זה?

לא שאין אנו מודעים למשבר התוקף את התנועה הקיבוצית כולה ואת קיבוצנו בפרט, בעיית העזיבות שווה התייחסות רצינית ומעמיקה ואפילו אם תהיה כואבת וקשה, אבל עם גישה חיובית ובונה...

נ.ב.

א) נתונים מדוייקים נמצאים במחלקה לחברה של הקבה"א בטל 03־435333...

ב) באדמית נקלטים השנה 3 משפחות שינשינ"ים, 3 ילדי חוץ, גרעין אורוגוואי העומד להגיע בחורף, וגרעין ישראלי שבימים אלו מתחילים להדריכו.

בנוסף על כך נעשים מאמצים לקליטת משפחות נוספות מן העיר, בתנאי שיימצא מקום בבתי הילדים ה„מרוקנים" שלנו.

אבל, כנראה, שזה לא „סקופ" מושך לעיתון קיבוצי.

בסיום לא נותר לנו אלא להצטער על העוול שגרמתם, ובמלה אחת נאמר — חבלו

חסידה גאיל, מזכירה
מאיר שקד, מרכז ועדת חינוך

תגובת המערכת

„הדף הירוק" לא ערך „משאל טלפוני" בנושא העזיבה. התקשרנו עם מזכירת אדמית כדי לקבל התייחסותה לנתוני העזיבה בקיבוצה כפי שהובאו לידיעתנו.

הטענה כאילו נתונים אלה „נסחטו" מאחד מחברי אדמית, הינה איוולת גמורה וחבל שהועלתה.

לו נאותה המזכירה להגיב לפנייתנו, סביר להניח, שהאינפורמציה שנמסרה בכתבה אודות אדמית, היתה מנותבת לאפיקים חיוביים ובונים כדרישת הכותבים.

תעמס
בעמ
חומרי בידוד ואיטום

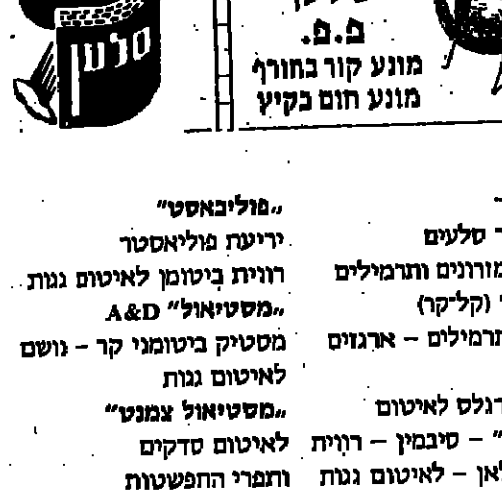

„סלען" —
מוצרי צמר סלעים
לוחות – מזרונים ותרמילים
„איזוקור" (קל־קר)
לוחות – תרמילים – ארגזים
„סיבמין"
רקמת פיברגלס לאיטום
„סיבאסט" – סיבמין – רווית ביטומן/מלאן – לאיטום גגות

„פוליבאסט"
יריעת פוליאסטר
רווית ביטומן לאיטום גגות
„מסטיאול" A&D
מסטיק ביטומני קר - נושם לאיטום גגות
„מסטיאול צמנט"
לאיטום סדקים ותפרי התפשטות

ת.ד. 2905, ת"א מיקוד 61028
המפעל: חולון, אזור התעשיה הגדול, רח' תמנע 7
03־801121־2־3
בדבר פרטים נא להתקשר טלפונית או בכתב

קיבוץ נען
מחפש מורה
לכיתה ז'
עם
ניסיון עבודה בקיבוץ
טל' בעבודה: 08־442838
בערב: 08־442409

להשכרה או מכירה
דירת 2½ חדרים
קומה ד', משודרת,
דוד־שמש, נוף בחזית,
3 כיווני־אוויר
ברח' פאר חיפה
לפנות: טל' 03־762128

נאות הכבר
ללמוד עולם נסתר
פולין
בעקבות שורשים
בין פאר לאפר
11 יום סיור מיוחד לחברי קיבוצים
בשיתוף עם ארגוני הקניות של
הקיבוץ הארצי והתק"ם
מועד היציאה: 30.9.87, מחיר: 895 דולר
לקבלת מידע נוסף ניתן לפנות למיכל גולני בקיבוץ הארצי ולאריה פישבק בתק"ם, וכמו כן למשרד נאות הכבר בתל אביב, הירקון 252, טל. 03־5463111 (יהודית).

משלוח לחו"ל או לארץ
זה אמבסדור
AMBASSADOR
העברות דירה בארץ מכל מקום לכל מקום
העברת מטענים מדלת לדלת לכל יעד בעולם
אריזה • עמילות מכס • ביטוח
DOOR TO DOOR SERVICES
PACKING • INSURANCE • DOCUMENATION
טל' 03/5102014
בית גיבור 116, תל־אביב

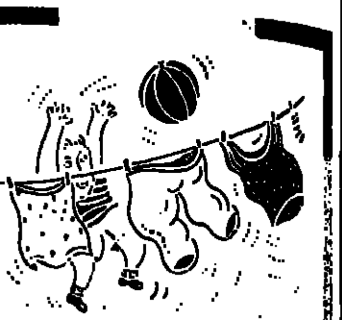

ספורט

חגורות שחורות בעמק

כמו לי האגדי ושאר המזרחונים, היקנו לקארטה דימוי אלים ואכזרי, מלווה מפרקות עצמות ודם רב. שלמה פייגה (55) ממושב מולדת, חגורה שחורה דאן 6, אינו מייחס לכך חשיבות יתרה. זה אולי טוב לסרטים אבל העניין בקארטה הוא לגמרי אחר. קארטה היא תורה שלמה, תפיסת עולם, בראש ובראשונה חינוך לכבוד לעצמך ולזולת. אני מאמין, אומר שלמה, כי מי שמכבד את עצמו מכבד גם את סביבתו ואת הזולת.

מי שעוסק בקארטה, מגיע בדרך כלל ללמוד את יסודות ההגנה העצמית. מי שרציני יותר ויורד לעומק, כל גישתו לחיים ומהותם משתנה. הקארטה מפגיש את האדם עם עצמו ועם מגבלותיו, מעניק לעוסק בו שלווה גדולה.

את הדיפלומה קיבל שלמה בדרום־אפריקה שם גדל. כשהגיע לצבא, יהודי יחיד בין 600 גויים, נאלץ להגן על כבודו באגרופיו. הצורך בהגנה עצמית טובה, הוביל אותו מאוחר יותר לקארטה ומאז הוא בעסק הזה ולתמיד.

„עבורי הקארטה זה כל החיים", הוא אומר, „בלעדי הספורט הזה אני לא מאמין שהייתי נשאר במולדת". למולדת הגיע שלמה ב־1960 יחד עם אשתו והחל להפיץ את תורת הקארטה בארץ, יחד עם דניס הנובר.

היום מסתכל שלמה בגאווה לאחור. סניף הקארטה במולדת, שבראשו הוא עומד, פעיל ושוקק חיים. חניכי הסניף זכו בכינוס „הפועל" האחרון וב„מכביות" השונות במדליות זהב.

„יש לי", הוא מספר, „120 חניכים בטבעון, 120 בעפולה, 40 במולדת, 100 בבית־השיטה ובתוכנית להרחיב לבית־שאן וטבריה". כל השנים עובד שלמה פייגה בהתנדבות ולא חש עצמו פראייר, „אני מקבל מהקארטה כל־כך הרבה שאני מרגיש צורך לתת".

הוא עצמו מתאמן כ־5־6 פעמים בשבוע. המדריכים בסניפים השונים הם חניכיו ומהווים את ראשות הסניף והמועצה שמעניקה חגורות וציונים.

שלמה מנסה להתאים את תורתו לצרכים והמציאות בה הוא חי. „אצלנו מלמדים הגנה כנגד סכינים, אקדחים ומקלות, שהם כלי הנשק המקובלים בארץ". לו היה שימוש נפוץ בחרבות, גם להן יש לקארטה תשובה הולמת.

בביתו הצנוע במושב מולדת, כורעים המדפים תחת נטל ספרים וקאסטות וידיאו, העוסקים בנושא הקארטה. המדליות והגביעים שזכו הוא ובניו במשך השנים מפארים את המדפים.

לשלמה חשוב לשוב ולציין, כי הקארטה היא דרך חיים המחנכת את העוסקים בה לאי־אלימות דווקא ושלמות עצמית. „מי שעוסק בקארטה מקרין בדרך כלל בטחון וסמכות המרתיעים תוקפים", והעיקר, חשוב להדגיש, לעסוק בקארטה מעולם לא מאוחר ומתאים לכל גיל.

שלמה גלזר

משפחת דאנית

קארטה (יד חשופה), זוהי תורת לחימה שפותחה במזרח־הרחוק. בשל יריבות „ומלחמות ירושה" של תלמידים, נוצרו שיטות שונות כמו ג'יוורו, שוטוקאן, שיטוריו, ווצ'ודיו, קיוקו שינקי ואחרות. לטעמו של שלמה פייגה, אף אחת לא שלמה ממש ולכן הוא מנסה ליצור שיטה שתתאים לתנאי הארץ.

קיימות שיטות שונות להגנה עצמית:

קארטה — מבוסס על מכות ובעיטות.

גיאו גיצו — מבוסס על תפיסות ושבירות.

הג'ודו — התפתח מהג'יאו ג'יצו אבל הוצאה ממנו האלימות והוא הפך לספורט.

הקידום בקארטה מצויין בצבע החגורה אותה לובש המתחרה, החל בחגורה לבנה ולפי הסדר — צהובה, כתומה, ירוקה, כחולה, חומה והבכירה — חגורה שחורה. בין החוגרים חגורה שחורה מצויינות הדרגות 2 דרגות דאן, מ־1 ועד 12. לטענת שלמה לוקח כ־7 שנים להגיע לחגורה חומה וכ־9 נוספות לשחורה.

במשפחת פייגה, מצב הדאנים נכון לעכשיו הוא כדלהלן:

האב שלמה, הסמכות העליונה, חגורה שחורה, דאן 6.

הבנים: רוויי, חגורה שחורה, דאן 4 — אלוף המכביה.

אורן, חגורה שחורה, דאן 2 — אלוף המכביה.

אילן, חגורה שחורה, דאן 1.

התאומים גיל וזיו — חגורות חומות.

האם נחמה, עסקה קצת בג'ודו ופרשה. „יש מי שיגן עליה"...

יש חוק!

עו"ד חיים בלנק

יחס חוזי גרידא

כפעם הקודמת, סיפרנו לכם על אילנה, שהביאה את אמה הזקנה לקיבוץ — בלא שקיבלה את הסכמת הקיבוץ לכך — וזה החליט להפסיק את חברותה בו.

בית־המשפט בחן את חוקיות החלטת האסיפה הכללית ופסק חד־משמעית, שלא היה כל פגם בדרך כינוסה של האסיפה הכללית ובהעלאת הנושא על סדר היום.

בית־המשפט ניסח את השאלות העולות מהתביעה שלפניו:

האם חייב הקיבוץ לשאת בנטל הטיפול באמה של אילנה?

האם הוכיחה אילנה את זכותה לחייב את הקיבוץ בכך?

האם עומדת לה לאילנה, הזכות להביא את אמה לקיבוץ, בניגוד לרצון המשקי?

בקשר לשאלה הראשונה — פסק בית־המשפט, שהיחס בין חבר קיבוץ לקיבוץ, הוא יחס חוזי גרידא, ומכאן, נמצאנו למדים לדורות, כי לעולם ייבחנו היחסים שבין חברי הקיבוץ לקיבוץ על פי דיני החוזים בכל הנוגע לסכסוכים שביניהם.

במסגרת היחסים הללו, לא מצא בית־המשפט כל חובה של הקיבוץ, לדאוג להורי החבר הנמצאים מחוץ לקיבוץ, כל עוד אין התחייבות או הוראה בתקנון המחייבת את הקיבוץ לשאת בטיפול בהורי החבר שמחוץ לו, אין בעובדת קיום תקנון קליטת הורי חברים — משום התחייבות כלפי החבר לקלוט את הוריו. כל תכליתו של התקנון הוא, כדברי ביהמ"ש — להסדיר את תנאי הקבלה וסידור ההורים בקיבוץ, אך ואת רק לאחר שמוסדות הקיבוץ דנו והחליטו לקבל את ההורה.

גם על השאלה השניה השיב בית־המשפט בשלילה ופסק שאין לאילנה זכות לחייב את הקיבוץ לטפל באמה. מצוות כיבוד אב ואם, היא מצווה חשובה ונכבדה ביותר ולמרות שביהמ"ש האמין לאילנה, כי כל מעשיה נובעים מתחושה כנה ואמיתית, שקיומה של מצווה זו כלפי אמה הינה בבחינת „ייהרג ובל יעבור", אימץ ביהמ"ש את המשכו של הפסוק — „כבד את אביך ואת אמך — מהונך". „מהונך" — ממה שהוא רכושך ושלך, ולא נתכוונו רבותינו — שמצווה זו תקויים „משל אחרים". לאמור — לא יכולה אילנה לכבד את אמה — על חשבון הקיבוץ — ובניגוד לרצונו.

„השיתוף המלא הוא השולט בכיפה ובצורת החיים של הקיבוץ, ואין חבר כלשהו אדון בלעדי לנכס זה או אחר, ואין הוא חופשי להחליט על גורלו או אופן ניהולו החמרי של חייו כל עוד הוא מצוי במסגרת זו. השיתוף בין החברים בכל — בחובה ובזכות, הוא הוא היסוד שעליו מושתתת צורת חיים זו הקרויה קיבוץ. ומי שמתקבל למסגרת זו, חייב הוא לקבל על עצמו את מרות הכלל, שאף הוא מהווה חלק ממנו. וכשם שזכותו להכריע בגורל אחרים, כך חובתו לקבל ולמלא אחר מה שהחליטו לגביו — או ביתר דיוק — כל שהוחלט במשותף כמחייב את כלל חברי הקיבוץ".

(ולא נוסיף דבר לדבריו אלו של ביהמ"ש. וכמה חברים כבר עזבו את הקיבוץ כשנקעה נפשם מהחובה הזו, לקבל ולמלא אחר מה שהחליט הקיבוץ לגביהם, או אף לפני כן — כשעלה הצורך לפנות אל הכלל ולבקש דבר מה).

ממשיך בית־המשפט ואומר: „אין איש כופה עליה לחיות בקיבוץ, וזוהי בחירה חופשית של דרך וצורת חיים מיוחדת במינה. אך מאידך גיסא, אין היא רשאית ואף אינה יכולה לכפות מצידה את תפיסת עולמה שלה על מסגרת זו ולחייבה לענות אמן אחר כל דרישותיה של אילנה".

הדבר החשוב יותר, אולי, שעלה בתיק זה, הוא קביעתו של בית־המשפט כי אינו רשאי להיכנס לעובי הקורה של השיקולים ששקל קיבוץ העונה בשלילה לבקשתו של חבר לקלוט את הוריו. הואיל ואין חובה על הקיבוץ לקלוט הוריו של חבר, והדבר נתון לשיקולם של מוסדותיו — הרי ששיקוליו בעניין זה, יהיו אשר יהיו, אינם יכולים לעמוד למבחן בפני ערכאה שיפוטית כלשהי.

„מוסדות הקיבוץ הם גוף סוברני, הרשאי לשקול כל בקשה לגופה ולהעמידה במבחנים המיוחדים לה, ולהחליט בכל מקרה לפי נסיבותיו, ואין מי שיכול להתערב בהחלטותיו אלה ובוודאי שאין בית־המשפט רשאי להתערב בהן".

הנחייה זו הינה חשובה אף מעבר לתחום בו ניתנה — וניתן אולי להקיש ממנה על מקרים אחרים.

בנסיבות אלה — פסק ביהמ"ש — אין לאילנה זכות להרשות לאמה להיות בדירתה שבקיבוץ. דירתה של אילנה לעולם אינה רכושה הפרטי, היא שייכת לכלל החברים כנכס משותף לכולם והשימוש בה מותר במסגרת המוסכם בין חברי הקיבוץ. בשכנה את אמה בדירתה, הפרה אילנה וממשיכה להפר מדי יום את התחייבויותיה כלפי הקיבוץ, וזוהי הפרה שיש בה כדי לשמש עילה להחלטה להוצאתה של אילנה מהקיבוץ.

עד כמה שהוצאתה של אילנה מהקיבוץ — היא גזירת גירוש מ„ארצה וממולדתה" — וחיובה להתחיל במגורים חדשים, בבחירת עיר חדשה, בעבודה, בפרנסה, בחברה ובכל אורחות חייה האישיים, הכלכליים, החברתיים ואף הנפשיים — היא בבחינת עשיית אי־צדק וגרימת נזק גדול ורב לאילנה — תוצאות אלו נדחקות מפני רמיסת חיוביה של התובעת על ידה במשך תקופה כה ארוכה. התנהגותה של התובעת, יש בה כדי לערער את יסודות קיומו של הקיבוץ ודי באחת כמותה ועוד אחד או שניים המתנהגים כמוה — כדי למוטט את המסגרת הקיבוצית — ושיקול זה שקול עשרות מונים כנגד טובתה האישית של התובעת.

סיכומו של דבר — ביהמ"ש השאיר בתוקף את החלטת האסיפה הכללית בדבר הוצאתה של אילנה מהקיבוץ — ורק מתוך התחשבות עשה חסד עם אילנה וקבע שתינתן לה ארכה של 6 חודשים לסדר את אמה על חשבונה מחוץ לקיבוץ. ואם יוסדר עניין זה — תוכל אילנה להישאר בקיבוץ. כיום, 3 חודשים לאחר תום הארכה — מסודרת אמה של אילנה מחוץ לקיבוץ. אילנה עדיין בקיבוץ והארץ שקטה...

מכאן אנו למדים, שגם לסבלנותו של קיבוץ יש גבול, ואם הוא מתעקש ועומד על עניין עקרוני — נוטה בית־המשפט לעזור לו בשמירת צביונו המיוחד. לא תמיד צריך הקיבוץ להשלים עם זלזולו של הפרט באורחות החיים, ומקום שהחלטותיו של הקיבוץ אינן מכובדות ע"י החבר, יכול הקיבוץ לקבל סעד בבית־המשפט.

קול ברמה נשמע

(המשך מעמ' 6)

לדולר, ועם ריבית, ובינתיים גם היו שניים־שלושה־ארבעה־חמישה פיחותים..

— עכשיו נזכרתם, כבר עברו חמש שנים! למה רק היום?!

— ככה.

אתה רץ למטע, קוטף, שולח לשוק, שיהיה כסף. יש? אין! לפני שהוא מגיע לכיסך יטייל כספך עוד כחצי שנה בין הארגונים (שלך, חביבי, שלך!) — בית אריזה, תנובה, ארגוני קניות, תנועות ומי יודע מה עוד. כאשר בתום הטיול מגיע הכסף לכיסך — הוא קטן, מותש ובעיקר — לא צמוד, וללא שום ריבית. ובחצי השנה הזאת, איך נראה חובך לעומתו? — צעיר, רענן, בריא ומלא און, שגעון איך שהוא גדל!

מה שריבית יכולה לעשות לפעמים. ממש תענוג. מדובר בחוב דולרי, צמוד, וכולו שלך!

סיפור יפה לא? לא רק עבור מושבניקים. החליפו את הבנק עם קרן התק"ם, את ארגוני קניות בקרן השוה"צ וכו' והסיפור הוא של כולנו.

מוטי לוי, נשוי פלוס שניים, הגיע למושב נאות־גולן לפני 8 שנים. קסמה לו תחושת הראשוניות, מקום שלא היה בו כלום: לא עץ, לא שדה, לא בית. היום יש לו, למוטי עדר בקר של 100 ראש (בשותפות), 7 דונם תפוח, 50 דונם שלחין (מעובדים בחלקם) וחוב מעיק של מאה אלף דולר, שאינו מפסיק לתפוח.

על חברים אחרים במושב רובץ חוב גדול עוד יותר. מאתיים־שלוש מאות אלף... המערכות הפנימיות במושב קרסו זה מכבר, וכל אחד כאן היום לעצמו — בייצור, בשיווק, בקיום היומיומי. „מושב עובדים בע"מ — אגודה" — נותרה רק החותמת.

„החברה כאן שבורים. נמאס להתווכח, לצעוק ולהילחם. אם תהיה התארגנות של כלל ההתיישבות ויוציאו את המאבק לרחוב — אנחנו נתמוך, לא יודע אם יהיה לנו כוח להצטרף. מה שכן, כאשר יבואו אלינו הביתה, לעקל, ימצאו אותנו עם נשק ביד.

ההסדר המוצע, גם אם ימומש, לא יפתור את הבעיות. הוא יוריד את הבנקים מהגב של כמה משפחות, לטווח זמן מוגבל, אבל לא יותר מזה. אי אפשר לקיים בכוח גוויה עם אינפוזיה.

מה אני מציע? זה נשמע פשטני מדי, אבל לעשות „פוס" — למחוק את החובות שרשומים בספרים — ולהתחיל מהתחלה. המצב שהגענו אליו הוא כשלון, גם של החקלאים, גם של המדינה, גם של השיטה. קודם כל השיטה. צריך ללכת על מודל אחר, לתת מקסימום אוטונומיה לחקלאי הבודד. מי שיסתדר — יהיה חקלאי, מי שלא — שיעסוק בדברים אחרים.

שום כוח שבעולם לא יוציא אותנו מפה. עזבתי משק משפחתי משגשג במושב בצת, ויתרתי על שרות קבע בחיל הים. דחיתי מספר הצעות מפתות לעסוק בדברים אחרים — בשביל לחיות כאן, ברמת־הגולן. אני לא נמצא פה על תנאי. זהו הבית שלי. נקודה".

איש לאוהלו

במושב רמות (נוף משגע, חקלאות משגשגת) המצב דומה לזה של נאות־גולן. מבחינת החוב, כמובן. כעשרים מיליון דולר חוב מתחלקים כאן בין 72 משפחות. ישוב בן 17 שנה, בעל משק הבננות הגדול ביותר בעמק־הירדן, בית־הארחה עם תפוסה שנתית גבוהה, 660 דונם מנגו נטוע ליצוא, מטעי אבוקדו, ליצ'י, ומה לא.

היקף משק נכבד. מדיף ניחוחות של ביסוס, שנזקק כמובן למימון כבד בשביל להתפתח בשיעור כזה. לדוגמא, ההשקעה ל־600 דונם מטע המנגו, המוכרת על ידי הסוכנות, היתה 1.2 מיליון דולר. מקורות המימון? כאן אנחנו נוגעים באפס קצהו של החוב שהוזכר.

הסיפור מוכר, החקלאות דורשת השקעות ראשוניות כבדות, עליהן יש להוסיף תשומות שנתיות מכובדות. וזמן רב, 3־7 שנים, חולף בין ההשקעה לניבה המסחרית, ובינתיים? לווים כסף מארגוני הקניות בריבית רצחנית שהופכת את החוב, בתוך פרק זמן קצר, לבלתי אפשרי.

רוצים להתגרש אבל גירושין זה דבר יקר. מי שחוב של 200,000 דולר רובץ על משקו, לא יתגרש.

בכפר הנופש של המושב, לדוגמא, הושקעו 5 מיליון דולר, יש לו רווח תפעולי של 200־300 אלף דולר, אבל בגלל הריבית על ההשקעה הוא צבר, בתוך שנתיים(!) חוב של 12 מיליון דולר! מדהים, לא?!

ברחוב הראשי של המושב ראינו חקלאים עצובים. פנים נפולות, הולכים עם הראש באדמה. הצאלון פורח כמדי שנה באדום לוהט, אמהות מושכות עגלות תינוקות. פסטוראלה? לא בדיוק. צריך להציץ לחצרות של המושבניקים בשביל לדעת למה.

אורח חיים נזירי. לא תסיסה, לא אסיפות סוערות, כל זה כבר נגמר. גם שותפות המושבים ההיסטורית, גם הערבות ההדדית. היום — איש איש לאוהלו ולגורלו. כל אחד והמירדף הקשה שלו אחר מזומנים „בשביל לגמור את החודש". עזיבות? רבים היו מוכנים לארוז ולהסתלק, אבל אי אפשר. מה שמחבר אותם עדיין למושב הוא החוב, 250 אלף דולר ויותר למשפחה(!), אי אפשר להשאיר אותו ולהסתלק.

יומו של איתן אוגד, נשוי פלוס שניים, מתחיל בחמש בבוקר ומסתיים עם חשיכה. בית צנוע, אורח חיים סגפני, אין דברים מיותרים. כל הכסף הושקע במשק. איתן, עייף מהבטחות שלא מומשו, אבל מאמין שבסופו של דבר יהיה טוב.

לפני כשבוע הגיעו נושים לרמות, לעקל רכוש. סופר ש„איתן וחבריו פתחו עליהם באש". ברווז עיתונאי.

„בעקרון, הם יכולים לבוא כל יום. אבל אני לא מניח שיבואו. מה, הם יעקלו מטעים שטרם הניבו? את הבית הקטן שלי? את עדר הכבשים? מה יועיל להם רכושי ורכוש אחר — בלתי נזיל לחלוטין — הנקרא „נכסי מושב רמות"? אני לא מניח שיעקלו אמצעי ייצור, זה לא יפתור להם את הבעיות".

מסתבר שבעבר ניסה המושב, כחלק מתוכנית ההבראה שלו, למכור משקים. מי עמד שם בתור? רק ערבים! רק הם נענו. מוכנים לעבוד במשקים ולקנות אותם. המושב הגדיר לעצמו קווים אדומים. לערבים לא ימכרו. „המשמעות של מכירת משקים לערבים היא פינוי הדרגתי של חבל הארץ הזה מתושביו היהודים".

מתגרשים — כשהתנאים מאפשרים

רחל לב היא רכזת מחלקת הרווחה במועצה האזורית גולן. הרבה טרגדיות וסיפורים אישיים קשים היו מנת חלקה בזמן האחרון. „מצב הקהילה גם בקיבוצים וגם במושבים, בגולן, קשה. נוצר מתח בקהילה ותחושת כשלון המלווה את בני ה־40, שהם רוב האוכלוסיה כאן. התחושה היא של חלום ושברו, רעידת אדמה, התמוטטות, שכל מה שנעשה — ירד לטמיון וכעת, באמצע החיים, יש להתחיל מבראשית.

המתחים גולשים מתחומי הקהילה למשפחה. בשנה האחרונה הוכפל מספר הפניות לטיפול במחלקת הרווחה. המוטו החוזר אצל מרבית הפונים הוא ש„בזבזתי את מיטב שנותי לבניית עתיד כלכלי יציב — ועתה הכל מתפורר".

„אין לי את מי להאשים אלא את עצמי ו/או את בן הזוג". מתחים ומשברים נורמליים בחיי בני הזוג, שחלקם הורחקו והוכחשו במשך השנים, מקבלים תאוצה ועולים על פני השטח בעקבות תסכול זה.

המשפחה נקלעת למשבר, שלעיתים הינו חריף עד כדי רצון לפרק את התא המשפחתי, יחד עם חוסר יכולת כלכלית לבצע אפילו את זה. גירושים הם ענין יקר. מי שחוב של 200,000 דולר רובץ על משקו, לא יתגרש.

המשפחות המגיעות לטיפול הן גם מהקיבוצים וגם מהמושבים. פחות מהקיבוצים — שם לא נגזלה פת לחמם של החברים וגם נשארו מוגנים.

התיסכולים הללו, ברמת הפרט, המשפחה והקהילה, משותפים כמעט לכולם, ולכן לא מאפשרים (כמעט) לקבל תמיכה מהחברה הסובבת.

הבדידות, החרדה והניכור גדלים, ותורמים להגדלת חוסר האונים של הפרט שמקרין על הקהילה ולהיפך.

הונאה אחת גדולה

ישובי רמת־הגולן חייבים היום 280 מיליון ש"ח. ההצעה של ועדת הכספים של הכנסת, שנדחתה כידוע על הסף על ידי משרד האוצר, מדברת על מחיקת חוב בסדר גודל של 64 מיליון ש"ח ופריסת שאר החוב בריבית שנתית של 6.7 אחוז.

יהודה וולמן (מרום־גולן): „הצעתה של ועדת הכספים, גם אם תאושר בסופו של דבר על ידי האוצר, מהווה תשובה חלקית, וחלקית בלבד, לבעיה.

א — ריבית של 6.7 אחוז היא בלתי אפשרית. אין לנו אמצעי ייצור שיכולים להתמודד עם ריבית ברמה הזאת. ריבית של 2.5 אחוז היא המקסימום מבחינתנו.

ב — מחיקת חלק מהחוב (כאמור, 64 מיליון ש"ח) — אמורה לבוא על חשבון תקציב הפיתוח של החטיבה להתיישבות, כלומר על חשבונה של ההתיישבות הצעירה. המשמעות: ניוונם של הישובים הצעירים. זה לא בא בחשבון".

— איזה הסדר, לגבי הגולן, יספק אתכם?

— „מחיקה של 100 מיליון ש"ח במהלך רב־שנתי של 3־4 שנים ואת היתרה, 180 מיליון ש"ח, לפרוש לזמן ארוך, בהתאם לכושר ההחזר ברמת היישוב והפרט, ובריבית ששואפת לאפס".

איתן ליס, יו"ר המועצה האזורית מרום־גולן, יותר מאשר מאוכזב מטירפוד הצעת ועדת הכספים של הכנסת ע"י האוצר. „הונאה אחת גדולה", זה מה שיש לו לומר על ההתפתחויות האחרונות.

„שנתיים לחצנו להפריד את הגולן והביקעה מההסדר הכללי, משום שבלי הסדר אין משמעות לישיבה כאן. תמונת המצב בשטח, נכון לעכשיו, היא עגומה ביותר.

מי שלא מצליח להסתדר לבד — עוזב את החקלאות. לא רק את החקלאות עוזבים — גם את הגולן עוזבים. 10% נטשו השנה והקילוח הזה הולך וגובר.

אני לא חושב שהמושבים יתפרקו, עיקר דאגתי נתונה דווקא לקיבוצים הצעירים — קלע גולן ומיצר — הם מדאיגים אותי יותר מאחרים.

אני גם מודאג מהגורל הצפוי לקיבוצים הוותיקים יותר: עין־זיוון, מבוא־חמה, אלרום ואחרים, ובכלל, אני מודאג מאד מאד מהגורל הצפוי להתיישבות היהודית בגולן...".

איצי ברתנא ורונית יהל

סדין ירוק

יהודה וולמן (מרום־גולן), שפם גועש, פאות לחיים משוכות, רכז הוועדה הרעיונית־פוליטית של התק"ם. אדם עסוק בימים סוערים אלו. הטלפון במשרדו (בית התק"ם, רוטנבורג 10), לא מפסיק לצלצל. הדלת לא נסגרת ולמזכירותיו המבורכות אין זמן לנשום.

יהודה מרכז את מטה המאבק הארצי של המושבים־תק"ם־קבה"א־הסתדרות לפתרון בעיית החוב הכולל של ההתיישבות העובדת. „כל הקריאה למאבק — יצאה מפה, מהחדר הזה".

— למה דווקא עכשיו?

— „הדברים התחדדו ולתנועות ברור היום שאי אפשר יותר לפתור את הבעיות בקטן, לחוד. מדובר עכשיו במאבק על קיומה של ההתיישבות העובדת, של המשק החקלאי ופשוט מתבקש שנלך ביחד. התארגנו כמו שצריך והיום אנחנו אגרוף אחד".

— מתכוננים להנחית אותו?

— „עוד אין! יש לנו תוכנית מגירה. אנשים כבר נקראו לדגל, גויסנו רכבים ומחכים רק לפקודה" („סדין ירוק" — טוב בשבילכם?). „כאשר נצא לשטח, לא נהיה יותר ילדים טובים. אני לא מדבר על אלימות, אבל זה יהיה על סף חיכוך עם החוק".

— אפשר להציץ בתוכניות המגירה שלכם?

— „למה לא? מדובר על שביתת שבת של ראשי תנועות ההתיישבות מול משרד ראש הממשלה, על שיבוש של אספקת תוצרת חקלאית לשווקים, על חסימות של צמתים וכבישים, על מסע של כלים חקלאיים בנתיבים ראשיים.

גולת הכותרת של כלל הפעילויות שתוכננו היא הקמת קיבוץ־מושב בשטח גן הוורדים מול הכנסת. המקום יהווה בסיס לפעילות פוליטית־ציבורית ומוקד למאבק ולהודעות. ממוקד זה ינוהל המאבק בכל רחבי הארץ".

— והאנשים בשטח, נכונים לקריאה?

— „עוד איך נכונים! האחריות הפוליטית ישנה, היצרים — קיימים, ועכשיו צריך לתת לכל זה להתפרץ".

עד כאן

מאמצי אימוץ

משרד הבטחון מחפש משפחה מאמצת עבור שני ילדים, בן 11 ובן 9. אביהם של השניים שירת במשמר הגבול ונהרג באסון צור לפני ארבע שנים. האם חלתה במחלה קשה ואיננה מסוגלת לטפל בילדיה.

הבנים עצמם, לפי עדות מוריהם והאנשים שטיפלו בנושא, נבונים, חברותיים, ומפותחים יפה לגילם, ללא כל קשיים מיוחדים.

היעדר אב ותיפקודה הלקוי של האם, מחייבים העברת הילדים למשפחה מאמצת. אם תימצא משפחה אחת שתסכים לקלוט את שניהם — מה טוב. יתקבל גם פתרון של משפחה נפרדת לכל ילד. (בן ה־11 זקוק לפתרון מיידי).

משפחות בקיבוצים המעוניינות בפרטים נוספים, יפנו אל:

אבי — עובד סוציאלי בלשכת שיקום מחוזית, משרד הבטחון, טבריה, טלפון: 067־92225/6.

אהרון לבנה, מחלקת ילדי חוץ בקבה"א.

אליקה, קליטת ילדי חוץ בתק"ם.

עד כאן

מעשה בצפע

באחת בלילה, לפני כשבועיים, התעוררה מיריה לב מקיבוץ מצר בה, לקול בכיו של בנה ענר, בן השנה וחצי. כשניגשה למיטתו, שמעה בצמוד לבכי גם קול לחישה שברגע הראשון התקשתה לזהותו. היא מספרת שבמוחה חלפו כמעט בו זמנית האפשרויות שמדובר בנחש, חתול, או אוויר היוצא בשריקה מאחד הצעצועים.

מיריה שלפה את ענר ממיטתו וקראה לבעלה אורי שישן בסמוך. מכף רגלו של הילד זב דם וניכרו בה סימני הכשה. אורי זיהה את הנחש כצפע, אבל לא התעכב להתעסק בו אלא רץ להזעיק את נהג האמבולנס.

תוך עשרים דקות היו בבית החולים בנהריה, במחלקה לטיפול נמרץ. עוד במהלך הנסיעה נכנס הילד לשוק ומצבו הידרדר. בביה"ח המתינו עם הנסיוב הנכון, ולאחר שהרופאה התמודדה עם קשיי מציאת הווריד והתגברה גם על אלה, קיבל ענר טיפול נגד הכשה.

לאחר שעתיים התעורר הילד מעלפונו, עוד יומיים שכב במחלקה לטיפול נמרץ, אחר כך בילה כמה ימים במחלקת הילדים, והיום הוא מתרוצץ חופשי בבית. הרגל עוד קצת כחולה ונפוחה אבל, ברוך השם, הכל בסדר.

את הצפע תפסו השכנים והרגוהו. נחש גדול ושמן, כמטר אורכו. שלוש פעמים הכיש את ענר, פעמיים בכף רגל אחת ופעם נוספת בשניה. את רשת הדלת, דרכה לפי המשוער חדר הנחש לחדר, תיקנו למחרת. אלא מה?

מסקנות? אילו היה הדבר קורה בבית תינוקות, הרי עד שהשומרת היתה מאתרת את מקור הבכי, עד שהיתה מגיעה אל הילד, עד שהיתה מזהה במה מדובר אם בכלל, ועד שהיו מזעיקים את מי שצריך להזעיק... מי יודע?

ואפשרית כמובן גם מסקנה הפוכה.

לור

מלמד בין החומות

בן 70. פעמיים בשבוע קם ב־4 לפנות בוקר ונוסע בארבעה אוטובוסים של ציר שריד — רמלה, ללמד יהדות בכלא איילון. „כוס אוחתק עליך" — צעק לעברו אחד התלמידים, אך לא איש כסיומקה יאבד עשתונותיו.

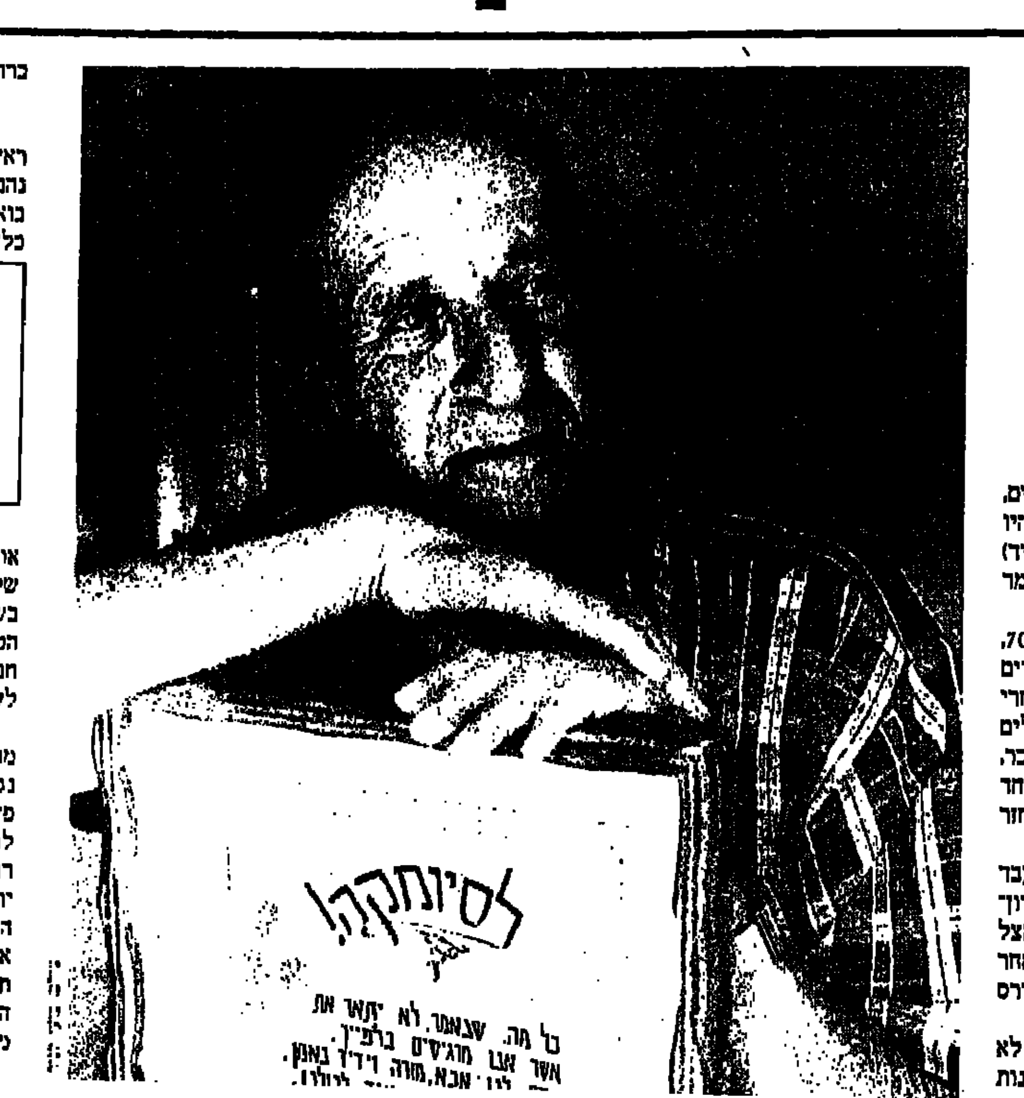

עד שיבוא חרות לפיד וישקם את כל האסירים, או לחלופין עד שיבואו ימות המשיח ואולי לא יהיו עוד כלאים בארץ, ימשיך סיומקה דנציג (שריד) לנסוע פעמיים בשבוע לכלא איילון (רמלה) ללמד בהתנדבות את האסירים בביה"ס שבכלא.

סיומקה הוא טיפוס של מתנדב נצחי. בן 70, בעל מרץ ורוח נעורים, שלא היו מביישים צעירים ממנו ב־30 שנה. ממייסדי חיל־רפואה, התנדב אחרי [illegible] לשנה וחצי של עבודה בבתי־חולים [illegible] 2. — „זאת מחלקה קשה", הוא נזכר. „אבל אני מתורגל במראות ויודע שלא כל אחד יכול לעשות את העבודה הזאת". — משם חזר לשריד לפי בקשת המפעל.

לשריד הגיע סיומקה ב־1940. שנים רבות עבד בגלוה ולפני כמה שנים, הוא מספר, חש בחסרון בחייו. על כן הלך ולקח שני קורסים אצל אישה שפירא, ופתח במסע להרחבת אופקיו. אחר כך המשיך ב„אהל שרה" ומשם עבר לקורס למקורות ישראל ב„אורנים".

בין לבין, החל ללמד. לא מצא סיבה למה לא לשתף אחרים בידע שרכש — תולדות הציונות והדת. „נטשתי את המרקסיזם והתחלתי לחפש מתוך סקרנות דברים אחרים, מצאתי שמה שאמר [illegible] מצוי ביהדות. בתלמוד, יצירה בעלת עומק פילוסופי נדיר, מצאתי המון דברים חיוביים.

„אני לא טוען שאני טלית שכולה תכלת", אומר סיומקה, שלאחרונה הוזמן לקורס למרצים בכירים. „אני לא טוען, שרק רוח ההתנדבות מפעמת בי. אבל אני חושב, שבלי התנדבות אין קיום לשום דבר, בשום חברה. אני עושה זאת מתוך הכרה שלמה, גם בשביל לשמש דוגמה".

אחרי שהחל להרצות במועדוני גימלאים בקיבוצים אמר לעצמו — אם כאן אני מצליח, אז שלא אעשה משהו מיוחד? בדיוק באותה עת, החליט לובה אליאב לחזור לפוליטיקה, והפסיק ללמד בכלא רמלה. נו, ומי מועמד טבעי ונכון יותר ממנו?

נסע למשרדי השב"ס בת"א והציע עצמו. משם נסע לביה"ס בכלא רמלה. זהו בי"ס לכל דבר הוא אומר — עם ספרייה ורכזת פדגוגית, מורים והכל. לפני שהתקבל, נתבקש לתת הרצאה כדי לראות „עם מי יש לנו עסק". בסוף השיעור קיבל „פידבק" מהנוכחים, מורות ברובן, שהרמה היתה גבוהה מדי. אבל, לא אדם כסיומקה ירים ידיים ועוד אחרי שעשה דרך כל־כך ארוכה משריד. ישב בבית עם אמנון, וביחד עשו סקיצה כיצד לרדת ברמה. ומאז, כבר כמעט שנה שהוא מלמד בכלא. פרקים בהיסטוריה יהודית ופילוסופיה יהודית, כשהנושא המרכזי הוא — „70 שנות שינה של חוני המעגל", עפ"י עבודה שעשה ב„אורנים" וקיבל עליה ציון מעולה.

כמה שריד וגבת קרובות, כך סיומקה והצניעות קרובים. „אבל זה, אולי, פרט שולי. קשה, קשה להכניס אותו למשטר של ראיון מסודר. מדי פעם הוא מזנק מכסאו בתנועה פנתרית וכבר יש בידו עוד מכתב, עוד תעודת הערכה ודברי תשבחות, עד שלקראת הצהריים אני מוצאת עצמי עטופה בשני תיקי פלסטיק, כורעת תחת כובד מכתבי התודה ועטורי התשבחות. סיומקה, אני רוצה לומר לו, מעשיך מדברים בעד עצמם, למה אתה טורח לצייד אותי בכל־כך הרבה אישורים וקבלות שלומים?!

לכלא, נוסע סיומקה ב־4 אוטובוסים. קם ב־4 בבוקר, לובש את מיטב בגדיו („אני זוכר מורים שלי שהופיעו בלבוש מרושל וכיצד זה השפיע עליי"). פעם אחת הופיע לשיעור כשהוא לבוש מכנסיים וחולצה בצבע חום. עוד לא הספיק לפתוח פיו והנה קם אחד האסירים וביקש: „סיומקה, אל תבוא יותר בבגדים בצבע זה. חום — זו התלבושת שלנו".

למרות שתכנית הלימודים מוגדרת, סיומקה אף פעם אינו צמוד לנושא. „כל דבר שעולה בדעת האסירים כנושא לדיון, כשר". ובכל זאת, למרות שנראה שהכל הולך למישרין ושני הצדדים מרוצים עד מאד, יש פה ושם „תקלים".

„פעם אחת", נזכר המורה, „הגעתי לשיעור כשעל חוטמי מורכבים משקפי־חצי. בפעם שלאחר מכן אמר אחד האסירים — סיומקה אל תבוא יותר במשקפיים כאלה. אלה משקפי שופט! שאלתי אם זאת בדיחה, והם אמרו — „לאו" על המקום ביקש מהנהלת הכלא שיסיעו אותו לעיר רמלה, שם נכנס לאופטומטריסט והחליף את משקפיו. משהו, לבינתיים.

אצל סיומקה עושים שיעורי בית. לא תרגילים בחשבון, אלא עבודה עיונית שצריך להשקיע בה מחשבה רבה. פעם בתחילת שיעור כששאל את אחד הלומדים, מה עם שיעורי הבית שלו, ענה לו הלה בלי להתבלבל — „כוס אוחתק עליך"! כל הכיתה הזדעזעה. הם לא מטיפים מוסר אחד לשני — זהו הסכם בלתי כתוב: חיה ותן לחיות.

„הסתובבתי לקיר", מספר סיומקה, „ואמרתי לעצמי — קח את הזמן שלך, תשקול בקור־רוח כיצד להגיב. אם תגיב ברוגזה, איבדת את מקומך. אז ייכנס גם סוהר לתמונה, האסיר יישפט ויישלח לצינוק. מאידך, אם לא תגיב כלל לא יהיה זה צעד חכם. עליכן אמרתי לעצמי עשה כדברי הרמב"ם. היה מתון.

עמדתי כך אולי דקה. אחר כך פניתי לכיתה ועם הבעת צער על הפנים אמרתי: אני יודע שאתם נתונים במצוקה קשה, ואני לא רוצה לפגוע בכם יותר. ובעצם הגעתי למסקנה ש... וזאת הנקודה — גם לאסיר יש לפעמים קריזה והם נדהמו. השמועה עשתה לה כנפיים והגיעה עד כלא שאטה ועד החלונות הגבוהים של השב"ס.

כעבור שבוע שוב שאלתי „חבר'ה, יש בעיות?" אז קם אותו אסיר, ניגש, שם את ראשו על כתפי ובכה. „אני מבקש סליחה," אמר. ואם זה יקרה מחר במוסד „העמקים"? אני לא חושב ששם זה יכול לקרות. בית הסוהר זה עולם אחר, עולם במצוקה אדירה".

אסירים רבים פונים להשיח לבם בפני סיומקה. „אותי קל מאד להעביר לפסים אלה", הוא מחייך. „אבל קיבלתי פקודה מהאחראית, סיומקה, היא אמרה לי, אתה אדם שיצמדו אליו, אל תסתבך בזה. אתה רק מורה".

עם זאת, במשך התקופה שהוא עובד בכלא, הצליח לארגן אירועים שונים החורגים מסתם לימוד. ביניהם מפגש עם נתן יונתן, ביקור בגבעת־חביבה ויום כיף בשריד, אותו עזרה לו לארגן המשפחה, התומכת בו לאורך כל הדרך. גם חברים אחרים רצו להושיט עזרה, אך לא היה צורך בכך. ומלבד בית הכלא, ממשיך סיומקה לתת הרצאות ברחבי הארץ כפי שעה קודם.

★

סוף דבר. איזה סוף? אצל סיומקה זאת רק ראשית הדרך, אם הבריאות תרשה כמובן. „אני נהנה לראות איך האסירים מנפנפים לי בידיים עם בואי. אני עושה טוב לאנשים וגם לעצמי. מרגיש כל־כך מעורב וסחפתי לזה גם את המשפחה.

„אני לא טוען שרק רוח ההתנדבות מפעמת בי. אבל בלי התנדבות אין קיום לשום דבר. בשום חברה"

חברים שואלים אותי — מנין יש לך כוח? אני אומר — קודם כל זה שגעון חיובי, ואני חושב שלחבר קיבוץ בגילי יש מספיק זמן לכך. אם הגיע בשלום עד גיל 65, למה שיישב בחיבוק ידיים מול הטלוויזיה? אני אומר — תקומו ותעשו משהו. כל חבר זה אולי מוגזם, אבל 80 אחוז בטוח יכולים לעשות.

יושבים בארוחת בוקר ומדברים פוליטיקה — מה אמר פרס לרבין, מה רבין לשמיר — ובזה נגמרת המעורבות החברתית והפוליטית בארץ. פעם זה לא היה כך. אני עוד זוכר כיצד הלכנו למגדל־העמק ולא רק לפני בחירות. צריך לשמש דוגמה לבעיות חוץ־קיבוציות, ושבמגדל־העמק יראו מה אנחנו עושים לא רק 2 שבועות לפני הבחירות, ולא רק בתור מעבידים. צריך קצת לאזן את הדברים. אני אומר שאנחנו לא גמרנו את תפקידנו. חייבים להשתנות, או לחדול. ואם אתם, הצעירים, לא מבינים זאת, כנראה שיש לכם עוד מה ללמוד מזקני השבט".

זיוה שילה

חדש ברהיטי מני!

מבצע 25% הנחה על מזומן (עד גמר המלאי)

כורסא לטלוויזיה
נוחה, קלה ויפה
תוצרת דנמרק
במחיר 350 ש"ח בלבד

אנו מציעים מוצרים מיוחדים ואקסקלוסיביים לחברי קיבוצים במחירים ובתנאים נוחים

מבחר מערכות ישיבה, כורסאות, חדרי שינה

ספה דו־מושבית נפתחת למיטה זוגית

לרכזי קניות!
תצוגה בקיבוץ
עם תיאום מראש

רהיטי מני

ז'בוטינסקי 93, רמת־גן • טלפונים: 7513914, 03־7519555

אהוד־דוד

מבחוץ

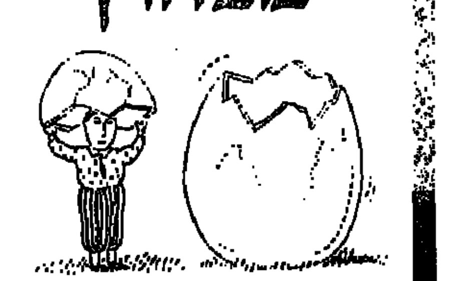

תרומה שבהפרכה

האם יכולים סוציולוגים/יות לבחון תיאוריות אודות שוויון או אי־שוויון במעמד האשה בחברה, על סמך נסיונה של החברה הקיבוצית?

ענייני בשאלה הינו אישי ומקצועי כאחד. אישית, הנני חניכת השומר־הצעיר; יש לי עניין בתנועה הקיבוצית, הן כניסוי חברתי השואף לצדק והן כתורמת למבנה תרבותי־חברתי נאור בישראל.

עבור סבי, מרטין בובר, היה הנסיון הקיבוצי אב־דגם של חברה חדשה והוא אף קיווה לראות בקרוב ברחבי העולם פדרציות של קיבוצים — של קומונות יצרניות־צרכניות, שגודלן מאפשר מגע פנים־אל־פנים בין כל שניים מחבריה.

הוא החשיב את הקיבוץ מתוך שקיווה לראותו כחלק מתהליך של הפחתת כוחו של השלטון המרכזי המדיני ומתוך שהתעניין מאוד באפשרות של ביזור המשק התעשייתי, כדרך ליצירת תאים קומונאליים של חברה חדשה צודקת. הוא אף ראה בתכנית מעין זו — אשר למד מן האנרכיסט גוסטב לנדאואר שקיבל ופיתח הרבה מרעיונותיו — תחליף לתכנית המרקסיסטית להביא את הסוציאליזם על ידי כיבוש אלים של השלטון המרכזי, דהיינו של המדינה, והקמת מנגנון מרכזי חדש. בכך ראה בובר סכנה גדולה עוד מאז המהפכה הרוסית הגדולה אם לא לפני כן.

למרות שהיה מעורה בחיי התנועה הקיבוצית וקשור אישית עם קיבוץ הזורע, העובדה שהקיבוץ הארצי החזיק בתורותיהם של מרקס ושל פרויד באדיקות, הביאה לניכור מסוים בינו לבינם — ובכל זאת שיתף פעולה הן עם הקיבוץ הארצי והן עם מפ"ם במאבקם המשותף על הבנה עם שכנינו.

מאחר שגדלתי בבית סבי, הייתי מודעת לכל זאת אולם, כאמור, לא הייתי שותפה או לרעיונותיו.

„התבססה הטענה, כי מקור נחיתות הנשים בקיבוץ, הינו סירוב הגברים לראות בתפקידי שירות, בעיקר טיפול בילדים מגיל הרך וחינוכם, תפקידי עבודה המחייבים אותם באותה מידה כמו את הנשים בקיבוץ."

בשלב מאוחר יותר, כאשר השתחררתי מן המרקסיזם, למדתי להעריך את החשש של בובר מפני שלטון מרכזי חזק וממודעותו לכך, שאין לצפות להצלחתן של רפורמות חברתיות מרחיקות לכת, שמקורן בשלטון המרכזי בלבד. גיליתי אז עניין עז בסוד הצלחת הדמוקרטיה הפרלמנטארית בכמה ארצות, לאור כשלונה בכה הרבה ארצות אחרות; אמנם בכך הושפעתי ממנו, אולם בכך גם הראיתי יותר עניין בדמוקרטיה פרלמנטארית מאשר הוא.

עניינו היה בחופש הרוח — דהיינו בחופש הדעות — אולם מעולם לא הרגיש את העובדה שלשם כך נדרש שלטון דמוקראטי מרכזי יציב. עבודת הדוקטור שלי עסקה בתרומתו של השלטון המקומי לדמוקרטיה הפרלמנטארית והביאה חומר אמפירי משווה של שלוש ארצות אירופיות.

תרשה לי לומר בקצרה כיצד התפתח ענייני זה לעניין שיש לי היום בדמוקרטיה תעשייתית, או כפי שעניין זה נקרא מחוץ לסקנדינביה, בשיפור איכות חיי העבודה בפרט, ובסוציולוגיה של "עבודה בכלל, וכיצד התחבר עניין זה עם ענייני בתנועת הנשים ובמאבקה על ביטול חלוקת התפקידים החברתיים לפי מין. שכן אני מתבוננת בקיבוץ כבאבן בוחן חשובה לכמה תיאוריות העוסקות בעתיד העבודה והן לכאלו שעוסקות בעתיד מעמדה החברתי של האשה.

בהמשך עבודתי אודות השלטון המקומי, התברר לי כי לציבור הפועלים התעשייתי, יש קשיים גדולים בהשתתפות בחיים האזרחיים, כמו בשלטון המקומי או בארגונים וולונטאריים — וזאת למרות השיפור הניכר ברמת החינוך הכללי. העובדה כי חיי העבודה לגבי מרבית המועסקים בעבודות שגרתיות מגבילים את התפתחותם הרוחנית, לא נקשרה בדרך כלל עם עניין הרחבת הדמוקרטיה ועיצוב דמוקרטיה השתתפותית.

השתתפתי בתנועה הבינלאומית לדמוקרטיה תעשייתית, או לשיפור חיי העבודה, או התנועה הסוציוטכנית, כמעט מראשית דרכה. עסקתי אז גם במאבקים של התנועה הפמיניסטית המתחדשת בגד הפליית האשה בשוק העבודה ובחינוך הגבוה כדבר המובן לי מאליו (וכתוצאה מנסיון אישי מר). מצאתי לנכון להביא את מאבק האשה לתנועה הבינלאומית לרפורמה של העבודה, מאחר שלדעתי אין להשיג שוויון עבור האשה, מבלי לחולל שינויים מרחיקי לכת בדפוסים המקובלים בחיי העבודה. שינוי בשעות העבודה ועיצוב מחדש של זמני העבודה שיאפשרו חלוקה שוויונית וצודקת בין שני המינים של העבודה המשפחתית.

בשעה שחלק מתנועת הנשים תולה תקוות שבדרך זו תתאפשר ההתגברות על ההפרדה מקצועית ואפליה סמויה של נשים בשוק העבודה, נשמעו גם קולות של יאוש וקריאה לשיבה אל חיי עקרת הבית (תוך דרישה לתשלום שכר עבור עבודה ביתית), או ליצירת משק־נשים נפרד.

ברור שאין די כאן בהכרזות, אלא שיש לבצע מחקר יסודי ובחינה מדוקדקת של היפותזות מתחרות. בכך הגעתי לנושא אפשרות השימוש במידע אודות החברה הקיבוצית לשם בחינתן של היפותזות אודות אפשרות או אי־אפשרות השוואת תפקידי הנשים והגברים בחברה.

עד לשנות השבעים, היתה הדעה המקובלת כי התנועה הקיבוצית הינה שוויונית לכל דבר. כאשר בוטאה אכזבה אורחות או חברות מן המצב, נדחתה כל ביקורת בטענה כי מאחר שבקיבוץ אין בעיה של אפליה בתשלום לנשים וכל עבודות הבית והטיפול בילדים הינן משותפות, אין אפשרות שמעמד האשה בקיבוץ יהיה נחות ובוודאי אין כל מקום להתארגנות פמיניסטית בחברה הקיבוצית.

המשבר הופיע כאשר סוציולוג חבר קיבוץ, יוסף שפר המנוח, הראה בספרו המשותף עם הסוציולוג האמריקאי ליונל טייגר, „נשים בקיבוץ" (באנגלית, 1975), כי אכן קיים קיטוב מובהק בתפקידי העבודה של שני המינים ונחיתות ברמת פעילותן ובהשפעתן הפוליטיות של נשים בחברה הקיבוצית.

מעניין כי שפר וטייגר לא באו לבחון היפותזה כל שהיא המאמצת את הטענה הכללית, כי אפשרי ורצוי להשיג שוויון בין המינים. להיפך, הם טענו כי תהליכי הקיטוב המקצועי בין המינים וההתפתחות מחדש של משקי־בית המשפחתי בקיבוץ מאוששים היפותזה סוציו־ביולוגית, כי אי אפשר לעולם ועד להשוות את תפקידי העבודה של שני המינים, שכן למרות האידיאולוגיה ההשוואתית והסטרוקטורה השוויונית בקיבוץ מראשית דרכו, בחרו הנשים בקיבוץ לחזור לתפקידיהן הביתיים והאמהיים.

יהודית בובר אגסי, סוציולוגית, עוסקת בעיקר בבעיות הסוציולוגיה של העבודה ושל תפקידי המינים בחברה

מסקנות אלה גרמו למבוכה ובשנת 1977 הוצא כרך של כתב העת „הקיבוץ" שהוקדש לעניין זה. באותו כרך הבעתי התנגדות ברורה וכוללת הן להנחותיהם והן לטענתם, כי המידע אודות התפתחות התנועה הקיבוצית מאשש את ההיפותזה שהם דגלו בה. לדעתי, לא היתה בתנועה הקיבוצית אידיאולוגיה השוואתנית באשר לתפקידי המינים: אין השוואתנות בכך שנשים מוכנות לעבוד בפלחה ובסלילת כבישים (כפי שהיה פעם), כאשר גברים מסרבים לחלוטין לראות בשירותים ביתיים ובגידול ילדים תפקידי עבודה הראויים לגברים.

המחקר הפמיניסטי ההיסטורי שהחל בשנות השבעים, הקיף גם את תולדות מעמד הנשים בתנועה הציונית ביישוב ובתנועה הקיבוצית, וכן גם את תולדות חלוקת תפקידי העבודה בין המינים בכלל וגם כאן. כן התגלתה חשיבות ההפרדה המקצועית כמכשיר להנצחת ההפליה.

התבססה הטענה, כי מקור הנחיתות הינו סירוב הגברים בקיבוץ לראות בתפקידי שירות, בעיקר של טיפול ילדים בגיל הרך וחינוכם, כתפקידי עבודה המחייבים אותם באותה מידה כמו את הנשים בקיבוץ. ריכוזן של הנשים במשך רוב שנות עבודתן, בתפקידים אלה, מיצר את קשת בחירתן המקצועית, ומונע מהן התקדמות ומימוש עצמי בעבודה באותה מידה כמו שיש לגברים, ובעיקר, קיטוב מקצועי זה, מונע מהן שיתוף שווה בעמדות הסמכות בקיבוץ ובהחלטות הנוגעות למשק ולתנועה.

התברר, אם כן, כי נדרשת בדיקה שיטתית של הרעיונות — שבחלקם מעורפלים־מה, אודות סיבות אי־השוויון במעמד האשה, כגון:

כאשר השוויון ברמת החיים גדל, כן גדל השוויון בין המינים;

כאשר אין בעלות פרטית על אמצעי הייצור, אין מקום לאי־שוויון;

כאשר אין יותר תלות כספית של אשה נשואה בבן זוגה, אזי אין יותר מקום לאי־שוויון;

כאשר אין יותר חלוקה בין עבודה ללא תשלום של נשים לעומת עבודה בתשלום של גברים, אין מקום לאי־שוויון;

כאשר נשים משתתפות בעבודה מחוץ למשק הבית המשפחתי באותה מידה כמו הגברים, אזי אין מקום לאי־שוויון;

כאשר שירותי הצריכה והטיפול בילדים מבוצעים על־ידי „החברה", אזי אין יותר מקום לאי־שוויון;

כאשר אין יותר משק בית משפחתי־גרעיני נפרד, אזי אין יותר מקום לאי־שוויון;

כאשר אין מוסד הנישואין או הקשר ההטרו־סקסואלי היציב, אזי אין יותר מקום לאי־שוויון;

כאשר החברה מעריכה את הפעילות הטיפולית־אמהית באותה מידה כמו את הפעילות היצרנית־עסקית־טכנית, אזי אין יותר מקום לאי־שוויון;

כאשר הטיפול הראשוני של תינוקות בני־יומם, ייעשה על־ידי אבות ואמהות באותה מידה, אז ורק אז תיגמל האנושות מהבדלי מין פסיכולוגיים מעמיקים ותיפתח הדרך לשוויון.

אפשר לראות מיד, כי לחלק מהיפותזות אלה, אין הקיבוץ אבן־בוחן כלל, בעוד שלאחרות יש אבני בוחן עדיפים, כגון החברות הלאומיות הסוציאליסטיות השונות. אם נקבל כעובדה, שבקיבוץ כיום אין מעמד האשה שווה לזה של הגבר, נצטרך להסכים כי הקיבוץ כיום תורם בכך שהוא מהווה הפרכה חדה של כמה וכמה היפותזות נפוצות בתחומנו, ובכך עוזר להבהיר את המחשבה ולקדמה.

שתי היפותזות חשובות מאוששות אולי על־ידי הנסיון של החברה הקיבוצית: אחת, כי עד כמה שתפקידי העבודה אינם מזוהים כשייכים למין זה או זה, הרי סיכויי השוויון במעמד בין המינים גדולים יותר; שנית, בחברה מודרנית, אין סיכוי להתגבר על המכשולים הערכיים והמוסריים לשוויון בין המינים, ללא התארגנות עצמאית של נשים למטרה זו.

עד כאן

אל תהיה לחוץ – הקבה"א בחוץ

לא לילד הזה פיללנו, אומרים היום אנשי הקבה"א לאחר שחזו בששת סירטוני הפירסומת בהם מככב האיש העצבני, הרדוף, המסוגדל (משה טנא, גת), הנקרא לעזוב את מצוקות העיר הלוחצת ולהסתופף בחיק השלווה הקיבוצית. לא זה המסר, לא זה מה שרצינו להגיד.

הקיבוץ הארצי פורש מהשידור. מלכתחילה הצטרפו לא מכיוון שהתלהבו כל־כך מהרעיון, אלא משום שרצו להפגין חזית קיבוצית מלוכדת. עכשיו, משחזו בתוצאות ושילמו את חלקם בעיסקה, הם בחוץ. מעתה והלאה יופיעו השידורים בשם התק"ם ועם מספר הטלפון של מחלקת הקליטה בתק"ם בלבד.

חיים ברנשטיין, עין־המפרץ, מרכז מחלקת הקליטה בקבה"א, לא היה בארץ בעת קבלת החלטת הפרישה, אבל הוא שלם איתה מכל וכל. שלם אמרנו? עצם העלאת הנושא מוציאה אותו משלוותו. „תשדירים אומללים" הוא אומר, „נסיון נפל".

— מה עורר כל־כך את כעסך?

— מה לא? לא היה בסרטונים הללו דבר שמצא חן בעיני. לא שמעתי עליהם מלה טובה אחת. לא רציני, בלי מסר, בלי תוכן. חבל להשחית מלים לריק.

— בתק"ם טוענים שבעקבות התשדירים יש עליה גדולה במספר המתעניינים בקליטה.

— הם יכולים לומר כך. אני טוען שאין שום גידול משמעותי במספר הפונים. עורבא פרח. גם אם היו קצת יותר טלפונים, זה לא רציני. התשדירים לא עשו את שלהם. גם בתק"ם קיוו להרבה יותר.

— קץ הרומן בין הקבה"א והטלוויזיה?

— בפירוש לא. זאת כבר המאה ה־21 ואי אפשר להתעלם מהמדיה, אבל אם נחזור לנושא, ויש מחשבות בנידון, אז בצורה אחרת לגמרי. רצינית, לא מסחרית.

אני הייתי הולך לכיוון סיפורים אישיים של נקלטים, עם הפלוסים ועם המינוסים, תמונה אמיתית של מה שקורה בקיבוץ, עם הדגשת החיוב כמובן.

— יש לך סיסמה אחרת להציע במקום: „אל תהיה לחוץ — בוא לקיבוץ"?

— אני לא מחבר תשדירי פירסומת. אבל אפילו „בוא לחיות אחרת" היא סיסמה מוצלחת יותר. אמיתית יותר. על אמירה כזאת הייתי מסכים ביתר קלות.

דרך אגב, בעקבות הכתבה הבלתי מאוזנת שלכם על העזיבות, אולי תתנו עכשיו את הצד השני של התמונה? משהו על קליטה מוצלחת? יש כאלה, אתם יודעים?

לזר

טימה באר

אספקה קטנה

703/מלאת חיים

מלאת שמחת חיים והומור, אוהבת: אנשים, פרחים, סרטים, תיאטרון וספר טוב. היא מציינת כי „היה מלאים" ויהיו בוודאי מושלמים, כאשר תכיר את הגבר שלה. מדובר במישהו עד גיל 55, בעל השכלה, רחב אופקים, אנושי ועם חוש הומור. לא נזקה למלאך, אבל שהסה"כ יהיה חיובי.

בת 48, פנויה, אם לילדים גדולים: מקיבוץ קטן הקרוב, נמצאת כרגע בעיר הגדולה. — או [illegible]

704/נסיון אישי

בת 174/23 — מבנה גוף קצת מלא. רק 23 וסוחבת אתה נסיון רב: נישואין, אהבה פרידה, אופטימית, מוכנה להכיר אותך שתהיה לה חבר אמיתי, שתבין אותה, שתתחלק איתה תשוקותיה, בצערה, באושרה — כרגע היא גרה, עוסקת בספורט.

705/לא רוצה ילד

קשה לה לתאר את עצמה מלבד מסירת הפרטים הפורמליים: בת 31, פנויה, אם לבן.

היה בקיבוץ בצפון ומוכנה לתת צ'אנס לאפשרות שאולי תוכל ליצור קשר נוסף. מה היא מצפה מ„ההוא" — שיהיה עם ראש פתוח, רצוי אפילו מרדן (לא מרובע), סבלן וסובלני (זה עוזר גם לקריזות פרטיות). נחמד אם יאהב לשיר, לקרוא ו„שלא יהיה ילד".

אוהבת תמונות, פרחים, מוסיקה קלאסית ודברים יפים. 1.58 מ', לא מכוערת, תלתלים, [illegible], מה צריך יותר מזה?

706/כל הדרכים מובילות

„לסימה שלום:

כן, כרבים וטובים, גם אני הגעתי אליך. אז מה? [illegible]

יוצאת קיבוץ, אלמנה בת 40, חיה כיום בעיר (קרובה למרכז) עם בן מ־קדס־יים. עוסקת בתחום המחייב מגע עם אנשים רבים ונהנית מאוד. יודעת [illegible] לבד דברים של כיף, אך בהחלט מרגישה לפעמים שזה „פיקשוש" ושיהיה לבטח מהנה יותר לעשות זאת בשניים".

מוגדרת ע"י הסביבה כ„נאה מאוד" והיא לא שוכחת... אותך היא היתה מעדיפה גבוה (היא [illegible]) ולא שמן — (היא דקת גזרה). שתצליחו.

707/עד הסוף

„עיון די מתמיד במדור הלב של „הדף הירוק" בחודשים האחרונים, מגלה לי שכמעט אין למצוא במדור את הגברים בני ה־35־50. כמו כן שמתי לב, שרבים מאותם המפרסמים במדור, מתגוררים בעיר זו או אחרת ו„מוכנים" לעבור לקיבוץ למען בחירת ליבם, אם יהיה צורך. במקרים בהם המעבר אינו מוזכר, ניתן להבין כי האופציות פתוחות, מה שטבעי וגם אנושי.

אבל היכן חברי הקיבוצים בגילאי 35־50?

עניין אחר: סיפור החתונה שהוזכר פלוס התמונה המצורפת באחד הגליונות האחרונים, הוא אמנם משמח, כנאמר „סוף טוב הכל טוב", אבל לפי תחושתי אין הוא מלמד על הכלל כלל וכלל.

כן, „צייר בודד הוא הלב" הסובב בין כתובות ומחפש את גורלו, עושה מאמצים אדירים להשאיר את הילדים ו/או את כל העיסוקים והשגרה הקשה והלוחצת בבית ולנדוד להיכרויות חדשות, שבחלקן מביאות אמנם חוויות והרפתקאות, אך חלקן גם מאכזבות וכושלות וגוררות תיסכול מר מאד.

נוצר קשר מסוים עם מישהו, ולאחר תקופה הוא ניתר או ניתק. בדרך אוספים כמה ידידים חדשים וטובים. אבל בסוף נסגר המעגל ושוב נשאר הלב לבדו וזקוק לכוחות אדירים, להתחיל סיפורים חדשים, להאמין שוב ושוב, לקוות ולהתחיל מבראשית.

בשורה האחרונה, בכל זאת, על כל הטוב והרע שבי, עם הילד שלי, אשמח לפגוש אדם בגיל 35־48 מ־1.70 מ' ומעלה ואהבה אחת גדולה וחזקה, הולכת עד הסוף בלי כל חשבונות. להתראות."

708/לפעמים משתגע

בן 26 מהצפון הקרוב, לומד כרגע באוניברסיטת ת"א. מעיד על עצמו שהוא: „בחור רציני אבל יודע לפעמים להשתגע. נראה טוב, מופנם אך גלוי־לב לגבי עצמו. אוהב לקרוא, והרבה, להאזין למוסיקה שקטה — מחפש אתך את הביחד".

אז אם את נחמודת, נאה (המראה החיצוני חשוב לו) ומרגישה שמשהו מרכזי חסר בחיים, צרי אתו קשר ואולי גם ייצא מזה משהו יפה.

709/אבו ארבע

בן 22 מקיבוץ בצפון, אחרי השירות הצבאי — רוצה למלא את הלב בקשר ואהבה. אוהב לצייר, לטייל, לשמוע מוסיקה ולעזור לאנשים. את כל השאר — בארבע עיניים.

„שיהיה עם ראש פתוח, רצוי אפילו מרדן ולא מרובע"

710/נחתום על עיסתו

הוא מסמיק ונבוך מרוב קומפלימנטים שהעתיר על עצמו. הוא טוב לב, איכפתניק, מעורב ורגיש. סטודנט. מקיבוץ בצפון, בן 180/34, בקיבוץ מילא תפקידים מרכזיים רבים: תיכנון, קליטה, תרבות וכו', ספרים ופוליטיקה. אוהב — ילדים, אנשים. מעוניין להכיר אותך אינטליגנטית, מעוניינת ומענינת.

חיפוש קרובים

בני הזוג הנראים בתמונה הם, ככל הנראה, קרובי משפחה של אבית של טובה אופק מהזורע. תמונה זו ניתנה בשנת 1946 להלנה ומריק רוזנה בשצ'צ'ין שבפולין, ומצידה האחורי רשום שמה הפרטי של האשה — צ'שה. התמונה נמסרה לטובה לפני כמה שבועות בזמן ביקורה בפולין, ואין לה כל פרטים נוספים עליה.

היא פונה אל כל מי שיודע דבר על אודות בני הזוג האלה, אפילו פרטים קטנים, שיתקשר אליה:

טובה אופק
קיבוץ הזורע
טל. בבית: 04־899347
בעבודה: 04־899131

711/חקלאי בדימוס

בן 1.77/28, רווק. גר בקיבוץ קרוב למרכז. סטודנט, לאחר שנים של עבודה בחקלאות.

אוהב ספורט, קולנוע וגם לשבת בבית, עם ספר ומוסיקה שתרגיע ת'נשמה. קשה לו קצת לכתוב על עצמו — מבטיח לעשות זאת באופן אישי לכל מי שתבחר ליצור עמו קשר.

ממך הוא דורש — נחמדות, טוב לב, הבנה ואהבה — ורצוי שלא תעשני. או לזרוק ת'סיגריה ולצאת לדרך.

712/רוץ בן סוסים

חבר קיבוץ צפוני בן 25, מעיד על עצמו שהוא „בחור פשוט". גדל עם סוסים. חי אתם. אוהב אותם, וכל מה שמשתמע מכך. בנוסף לכך עוסק להנאותיו בעבודות עור (כמעט אומנות).

אוהב מוסיקה ולמרות היותו צעיר בגיל, הוא מרגיש בשל לחפש בת־זוג כדי להקים בית חם בישראל.

עצת השבוע

זוכרת עדיין את היום ההוא, היום שהתאהבת? ודאי. גם אני זוכרת אותו. זה היה במאי, בגליון 217. ציירתי אותך אז בכמה הצעות מעשיות. הצעתי לך שלא ללחוץ עליו, שלא לכפות עליו את עצמך, לתת לו ללכת בקצב שלו, פן ייבהל — הגברים, הזכרתי לך, כמוהם כילדים.

עברו מאז חודשיים־שלושה ואינני חוזרת בי, אלא מבקשת להוסיף נספחים להמלצות דאז. כל כך, משום שהתברר, שעם זה שלא לחצת ולא כפית ולא תבעת, הוא מצהיר בכנות ובאומץ ראויים לשבח, שאינו מתכוון גם להבא. גם לא בעתיד הרחוק, להיכנס למערכת יחסים מחייבת. את, שמאמינה שכל מערכת יחסים אמורה בסופו של דבר להוביל אל שיא כלשהו. אל מטרה מסויימת. אל חיים בצוותא, גם אם לא במסגרת הקרויה נישואין (ולא שיש לי משהו נגד מתנות וצ'קים), מוצאת עצמך, לפתע, עם לב שעודנו מלא אך ידיים ריקות.

לאור הנסיבות האלה, אני ממליצה לך:

אל תילחמי באהבתך. אל תתכחשי לה ואל תעשי דווקא.

יחד עם זאת, זכותך לשמור ולהגן על עצמך. אי לכך, אל תסגרי אופציות; אל תתעלמי מרמזים. שנאמר: „אוגר בקיץ בן משכיל". או בשפת ימינו: „הכן רכבך לחורף".

אם הוא אינו מוכן להתחייב למאומה, מה ומדוע את חייבת לו? לעולם זכרי: מוטב שלוש־ארבע־חמש ציפורים על העץ (ואולי תישאר אחת), מאשר אף לא ציפור אחת ביד.

או שלא תגידי שזה לא מעניין — להתאהב.

חידוש עולמי לנקיון חלומי – לאור תהצלחה הגדולה – ופור ספרינט מבצע לקיבוצים ולמושבים!

ופור ספרינט מכשיר הנקיון המהפכני הפועל באמצעות קיטור. מעתה אין צורך בחומרי נקוי למיניהם.. לחיצת כפתור וזה עובד כמו קיטור!

בלחיצת כפתור המכשיר מתיז קיטור ומאפשר ניקוי בקלי קלות וביסודיות של: רצפות, חלונות, תריסים, חרסינות, כיורים, משטחי בישול ופורמייקה, שטיחים וריפודים.

עשי לך חיים קלים והצטרפי לאלפי נשים שכבר נהנות!!!

בוופור־ספרינט הושקעו 4 שנות מחקר וניסוי. ויצרו מכשיר מתוחכם אך פשוט להפעלה.

אורטופדים שהשתתפו בתיכנונו דאגו שמשקלו יהיה מינימלי (2.6 ק"ג) ושיציבתך בשעת הפעלתו תהיה אופטימלית ובו בזמן תוכלי להגיע לכל פינה.

רק 350 ש"ח
המחיר כולל מע"מ
VISA

להזמנות טלפונים:
03־5708325
057־424291
057־437850
057־428327
24 שעות ביממה

דמי משלוח 6 ש"ח
אספקה תוך 21 יום

„חוס־טק" בע"מ
החברה הישראלית לטכנולוגיה מתקדמת במשק הבית

מבצע מזרונים 1+1 ברהיטי „צבר" – שאול

מיוחד לחברי קיבוצים
30%
הנחה
למזרוני „צבר"
15 שנות אחריות

אספקה מיידית

קונים זהב ויהלומים גדולים
יהודה הלוי 143 ת"א
טלפון: 03־235924
ZAMLER

2 משפחות
מחפשות בחורה
אחרי צבא
לטיפול בילדים
+ משק בית
כולל לינה וכלכלה.
טלפונים 052־82083 לשרה
03־725448 לרחל

שתי מטפלות
דרושות שתי בחורות רציניות
לטיפול בילדים + בית
לינה אפשרית
למתאימה תנאים מצויינים +
טיסה לחו"ל
טל' 052־545932, 052־559379
בשעות הבוקר 8.00־9.00
או אחרי 20.00

קיבוץ מסילות מחפש
מורה לכיתה ה'
רצוי בוגרת אורנים או סמינר הקיבוצים וניסיון עבודה בקיבוץ
להתקשר בשעות הבוקר לטלפון: 06־580211
בשעות 17.00־15.00; 21.30־22.30 06־580311

כל סוגי הרהיטים והמזרונים
פרדייז ועמינח
באספקה מיידית
כל סוגי המיטות והספות וכן מזרוני קינג קויל
תנאים מיוחדים ונוחים מאוד לקיבוצים • מקבלים ויזה
משה לב, הרצל 64, ת"א, טלפון: 03־823591

מצטרפים לשביתת הרעב

במחאה על התחמקות הממשלה מפיתרון המצוקה הכלכלית של ההתיישבות העובדת, הוחלט על שביתת רעב עד מוות מול בניין ראש הממשלה. בכל יום ישבות רעב קיבוץ או מושב בתורנות.

חברים מתבקשים להרשם לשביתה בזמן הנוח להם. שני חברים במשמרת, כל משמרת בת שתי שעות שביתת רעב.

יום א' 2/8

6.00 — 8.00 עפרה לוי	14.00 — 16.00
8.00 — 10.00 [illegible]	16.00 — 18.00 [illegible]
10.00 — 12.00	18.00 — 20.00
12.00 — 14.00	20.00 — 22.00

הערות:
- ★ בתום כל משמרת יעמדו לרשות השובתים סנדביצ'ים ושתייה חמה וקרה.
- ★ הסעה הלוך ושוב מובטחת.
- ★ התוכנית „שושלת" תוקלט ותשודר בווידאו למחרת יום ב', אחה"צ.
- ★ צוות רפואי יעמוד לרשות השובתים באופן קבוע.
- ★ לפי החלטת ו. עבודה, חברים שעדיין לא השלימו את מיכסת גיוסי הכותנה, יכולים למלא את החסר ע"י הצטרפות לרשימת השובתים. כל משמרת תחשב כגיוס.

הוועדה המארגנת

גרדה כהן

ארוחת ארבע

שימור פירות הקיץ

מי שבא לו לעשות עוגות מישמש או אפרסק בחורף, הולך וקונה קופסת שימורים. אבל מי שיש לו הרבה פרי בגינה, יכול לעשות זאת בקלות בעצמו. ראשית הוא צריך צנצנות שימורים הרמטיות (עם טבעת גומי). את הצנצנות הנקיות שמים במים רותחים.

בשביל קילו פרי, מבשלים סירופ מ־400 גר' מים עם 200 גר' סוכר, מוסיפים לסירופ הרותח 1 קילו חצאי מישמש, אפרסק או דובדבנים ומרתיחים 3 דקות. מוציאים את הצנצנות מן המים הרותחים וממלאים בפירות (את הפירות מוציאים עם כף מחוררת). אחר כך מרתיחים פעם נוספת את הסירופ ושופכים על הפירות עד לשפת הצנצנת. סוגרים הרמטית וזהו — בינואר יש פירות קיץ.

אגב, קיבלתי במתנה פרוסות זנגוויל מסוכרות (אומרים שאפשר לקנות כאלה בסופרמרקט ובחנויות מעדנים). לא ידעתי מה לעשות עם זה עד שקיבלתי מירשם של מרקחת אפרסקים עם זנגוויל — וזה באמת מעדן.

איך? — מקלפים וחוצים אפרסקים וחותכים לפרוסות דקות. על כל קילו פרוסות אפרסק, לוקחים קילו סוכר, כוס מים, מיץ משני לימונים ו־100 גר' זנגוויל חתוך דק דק. מבשלים את הכל ביחד עד להקרשה ומקבלים מעדן פיקנטי.

בולה אפרסק

לתוך קערת זכוכית עמוקה, שמים כוס וחצי סוכר ומכסים ביין שולחני לבן. בוחשים עד שהסוכר נמס. אחר כך מוסיפים פרוסות דקות של 1 קילו אפרסקים (אפשר לעשות בולה מכל פרי — מפרי הדר ועד מלון). את האפרסקים צריך כמובן לקלף.

את הפרי מוסיפים לקערה ומכניסים את הקערה ל־½ יום או לילה למקרר. אחר כך מוסיפים עוד בקבוק יין לבן קר מאוד ובקבוק מי סודה. מגישים בכוסות ובכל כוס שמים כמה חתיכות פרי.

בתיאבון!

דירה להשכיר/ליר ג'גו 8.

רוצה לשמוע סטריאו מעולה?

TEAC
רסיבר + אקולייזר 2×45W + טייפ דולבי B+C + פטיפון + רמקולים
מבצע מיוחד לחברי קיבוצים!
רק 1975 ש"ח

KENWOOD
מגבר + טיונר דיגיטלי + טייפ דק + פטיפון + רמקולים
רק 1895 ש"ח

ROTEL
רסיבר + טייפ + רמקולים wharfedale
רק 1460 ש"ח

המחירים כוללים מע"מ. אספקה מיידית, אפשרות לתשלומים
ייעוץ טכני • מבחר מגוון • מחירים מיוחדים לחברי קיבוצים
אפשרות לקיום תערוכות סטריאו בקיבוצים בתיאום מראש.

סטריאון סטריאו לא הפסה שלנו!
אבן גבירול 54 ת"א, טל. 03-260602
חנות הסטריאו המקצועית בת"א

מכנסי „רפי"
להיט לכל גיל

המבחר
הגדול ביותר בארץ
של מכנסיים וחולצות

מכנסי ג'ינס • כותנה • טרלין פוליאסטר • סטיין • גולד ג'ינס • צבעוני • מכנסיים קצרים וברמודות. במידות עד 54

לגברים נשים וילדים

חניה חינם!
שעת חניה חינם על כל מכנס
בחניון בית רומנו יהודה הלוי 14
ובחניון פינס
עם הצגת כרטיס החניה בעת הקניה

ישראל קנה אלא מה.

כ. ברבר ובנו
בית חרושת למכנסיים „רפי"
לגברים, נשים וילדים
ת"א, דרך יפו 9 בית רומנו טל. 656458 — 03-658539

נאות הכיכר לגלות עולם נסתר

הודו ונפאל
הטיול הפתוח
כולל קשמיר ורג'סטן
טיול בסגנון מיוחד וברוח צעירה
35 יום במחיר — $1,190.
יציאה: 14.8, 21.8, 28.8, 18.9, 9.10

ייעוץ והכוונה למזרח הרחוק והטיול הפתוח יתקיים בכל יום ה' שעה 18:00 במלון פאלאס הירקון 277, ת"א, חדר 220. טל. 03-5465496/7

מבצע לבנות קיבוצים!
15% הנחה למביא מודעה זו
פתוח רצוף פרט ליום ב'
מספרת סניורה
בוגרשוב 79, ת"א (ליד דיזנגוף סנטר) טל. 03-291428

דרושה מטפלת עם לינה
רצוי קיבוצניקית לילדה בת שנה וחצי לתקופה של שנת לימודים.
תנאים מעולים.
לפנות לת.ד. 1133
רמת־השרון
ולציין מס' טלפון

7 ניידות, 9 עצורים, מעלה־החמישה

כחשודים ב„התקהלות בלתי חוקית" בשער קיבוץ, הובלו, אחר כבוד, תשעה חברי קיבוץ מעלה החמישה לבית המעצר בירושלים. אמרו תשעה, ולמעשה מדובר בשלושה בלבד, ושישה נוספים שהתנדבו למלא את הניידת כדי לא להפקיר את החבר'ה.

לא צריך להבהל, טראומה לא עברה עליהם. בסך הכל ישבו כמה שעות בבית המעצר, בעוד מזכיר הקיבוץ פועל לשחרורם בטענה שההגדרה התקהלות בלתי חוקית, אינה תופסת לגבי התנהגות אנשים בתוך תחומי הקיבוץ.

„לא נזרקנו אל תא עם עצירים אחרים, פושעים וכדומה, לא הוכינו ולא אולצנו ללבוש בגדי עצירים. אבל אפילו השהות הקצרה הזאת, עם שיקשוק המפתחות ברקע ואיומי השוטרים, שמי שלא ישתוק יושם באזיקים, ושאם לא נהיה בסדר יפרידו בינינו, נתנה תחושה מעליבה של חוסר אונים. כל זאת, בגלל שהתקהלנו יותר משלושה יחד" — עדות אחד העצורים.

במעלה־החמישה רואים במעצר הזה תגובה משטרתית שאינה עומדת בפרופורציה להתרחשות שהיתה בשטח. „הגיעו 7 ניידות", אומר משה קרן, מזכיר הקיבוץ, „כאילו הולכים להלחם נגד כוח עצום. המשטרה היתה בפאניקה, היה נראה כאילו פעלו בהנחיה מלמעלה, ניסו להיות קשוחים".

הסיפור החל לפני כארבע שנים, עם הקמת הר־אדר, ישוב של עמותה רשומה, אשר, רק על פי רצונה, מורשים אנשים להתיישב במקום. כאשר צצו הווילות מעקרות העיניים של הר־אדר (גבעת הרדאר), במרחק קילומטר וחצי מן הקיבוץ, לא נגע הדבר ישירות לחברי מעלה־החמישה. אבל כשנוכחו לדעת שדרך העפר המפותלת שעוברת בתחום השטח שלהם וחוצה את בית ההארחה, הפכה להיות כביש גישה לתושבי הר־אדר וכאשר התברר כי אותה דרך התפתחה להיות הקטע המקשר בין כביש נבי־סמואל לאיזור בית־שמש — ומתנהלת בה תנועה רבת עוצמה של משאיות ומובילים כבדים — גרשה הסאה.

בשלב זה נדרש בית־המשפט לפסוק מי רשאי להשתמש בדרך העפר. צו ביניים קבע שהדרך אמנם פרטית, אבל מותרת בשימוש לאנשי הישוב החדש.

בכך לא בא הקץ למאבק בין הצדדים: תושבי הר־אדר, שנתבקשו לשמור שרק הם יעברו דרך הקיבוץ, ולא ספקים, קבלנים ונהגי משאיות, לא עשו כן. הם סירבו להכיר בכביש אחר, העובר דרך סימטאות עקלקלות של כפר ערבי שכן, ככביש גישה אליהם והתעקשו להיצמד אל דרך העפר שהכניסה אליה בשער הקיבוץ.

מספר פעמים (חמש, על פי עדויות הקיבוצניקים), חסמו אנשי הר־אדר את הכביש לקיבוץ מעלה החמישה, „כדי שאתם תרגישו שמה שקבע בית המשפט אינו נוח לנו", וזאת, בנקודה הרגישה ביותר של הקיבוץ, בשבת בבוקר, כאשר זורמת תנועה של מנויים אל בריכת השחייה של הקיבוץ. בכל פעם הסתיים הדבר בכמה דו"חות משטרתיים — ולא יותר.

בקיבוץ סבורים שישנה כאן אפליה נגדם. הם מסתמכים על כך שבין תושביו של ישוב הווילות, רבים הם בעלי מישרות ציבוריות גבוהות, בממשלה ובמשטרה.

„כשנה וחצי ניסינו להפגש עם השר דוד לוי, ולא נענינו", אומר מזכיר הקיבוץ, „ואילו הם תוך שבוע השיגו פגישה איתו. אנחנו לא שווים להם בכוח. פנינו למשטרה וביקשנו שימנעו את חסימת הכביש שלנו בשבתות. התשובה היתה שאין להם אפשרות לטפל בכך".

המאבק בין הצדדים הלך והחריף, עד האירוע ביום א' שעבר, שאותו יזמו חברים בקיבוץ („כיחידים ולא כגוף מייצג", אומר המזכיר).

„ישבנו לאורך דרך העפר", מספר שלמה רון, מעצורי היום ההוא, „עשינו פיקניק עם קפה ואבטיחים, חסמנו את הדרך עם טרקטור אחד. התאספו גם כמה מאנשי הר־אדר, כיבדנו אותם, שרתה בינינו אווירה של בדיחות דעת. כעבור שעה הגיעה המשטרה ונתבקשנו להזיז את הטרקטור. הזזנו — והתנועה זרמה כרגיל.

אז הגיע מפקד משטרת בית־שמש. ישר התחיל לדווח. טען שפגענו והעלבנו אותו. מעניין שהוא לא עצר אף אחד מאנשי הר־אדר."

עודד מגידו, מזכיר עמותת הר־אדר, אמר לנו בתגובה: לא בעיה ללכלך ולהשמיץ אותנו. החברים שלנו לא יכולים להגיב על טענות לא הוגנות של אפליה. לא נכון שלא היתה תגובה משטרתית למקרים הקודמים, כהם אנחנו היינו אלה שחסמו כביש. האנשים שלנו זומנו לחקירה, אלא מה, הם התנהגו יפה, התפזרו בשקט, לא כמו הקיבוצניקים.

ההחרפה ביום א' היתה, משום שחברי הקיבוץ העליבו שוטרים. היו שם חילופי דברים שחיממו את השטח. אני יכול להגיד שהמשטרה לא פעלה באופן יוצא דופן ולא קיבלה הוראות מיוחדות.

כללית אנחנו מודעים לכך שהשימוש בדרך העפר, מפריע לקיבוץ, על אף שהיא עוברת בשוליים שלהם. צו בית המשפט קובע למי מותר לעבור בדרך, וזה לא אומר שלאחרים אסור, מכאן שהדרך צריכה להיות פתוחה.

לסגן ניצב עמי פלייציג, ממלא מקום דובר המרחב במשטרת ירושלים, טענת האפליה מוכרת.

— האם דווח על חילופי דברים קשים בין חברי הקיבוץ לשוטרים, עלבונות ופגיעות?

— לא ידוע לי על כך.

— מדוע, אם כן, הוזעקו 7 ניידות?

— אני לא נכנס לסדרי כוחות.

— מהי הגדרת האירוע?

— התפתח אירוע של חסימת מעבר והתקהלות.

— האם אירוע כזה מצריך מעצר?

— כן, לצורך חקירה. ואכן כשנסתיימה החקירה, שוחררו העצירים.

— כיצד אתה מסביר תגובה בעוצמה כזו, לעומת תגובה הרבה יותר מאופקת בחסימות הקודמות?

— את המשטרה לא מעניין מי המעורבים. אנחנו ממונים על אכיפת החוק, לא יותר. נסיבות בשטח הן שמכתיבות את צעדי המשטרה.

השבוע פנה קיבוץ מעלה־החמישה במכתב אל שר המשטרה, בו קבל על התנהגות המשטרה. העתקים מן המכתב נשלחו לשר יעקב צור, לחברי כנסת ולאישים אחרים.

השבוע גם נתקבלה במזכירות הקיבוץ ובמזכירות העמותה של הר־אדר, התראה חמורה מטעם המשטרה. שני הצדדים נדרשו בתקיפות לנהוג באופן שיישמר הסדר הציבורי.

דינה רמג'

מיה אלקטרוניק בע"מ - יבואנים

שלם 95 שקלים ומערכת הסטריאו בביתך.

Eroica
טכנולוגיה מתקדמת

הדגם החדש!
עם השלט

מחיר מבצע!
95×12 ש"ח
או 950 ש"ח במזומן

— הדיוק השווייצרי —
LENCO
SUPER POWER C X480

6 רמקולים
במערכת אחת

מחיר מבצע!
95×7 ש"ח
או 550 ש"ח במזומן

המערכת כוללת: פטיפון, טייפ דאבל קסט, רסיבר 2×25W, רמקולים נפרדים, הקלטה מהירה ומתמשכת, רדיו SW/AM/FM + שלט רחוק

רדיו AM/FM סטריאו, טייפ דאבל קסט, הקלטה מהירה ומתמשכת, שיטת SUPER WOFFER לאיכות צליל מושלמת

אחריות לשנה

אישור מכון התקנים

לקניות מרוכזות תנאים מיוחדים נוספים!
אפשרות משלוח לבית הלקוח
ניתן להזמין תצוגה של מוצרי מיה אלקטרוניק ישירות לקיבוץ
מיה אלקטרוניק בע"מ, חולון, סוקולוב 131 טל'. 03-895508